

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

15
динара

БРОЈ

1507

14. 11. 1980. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLI

најсуровији
мечеви
за титулу
апсолутног
првака
света

М

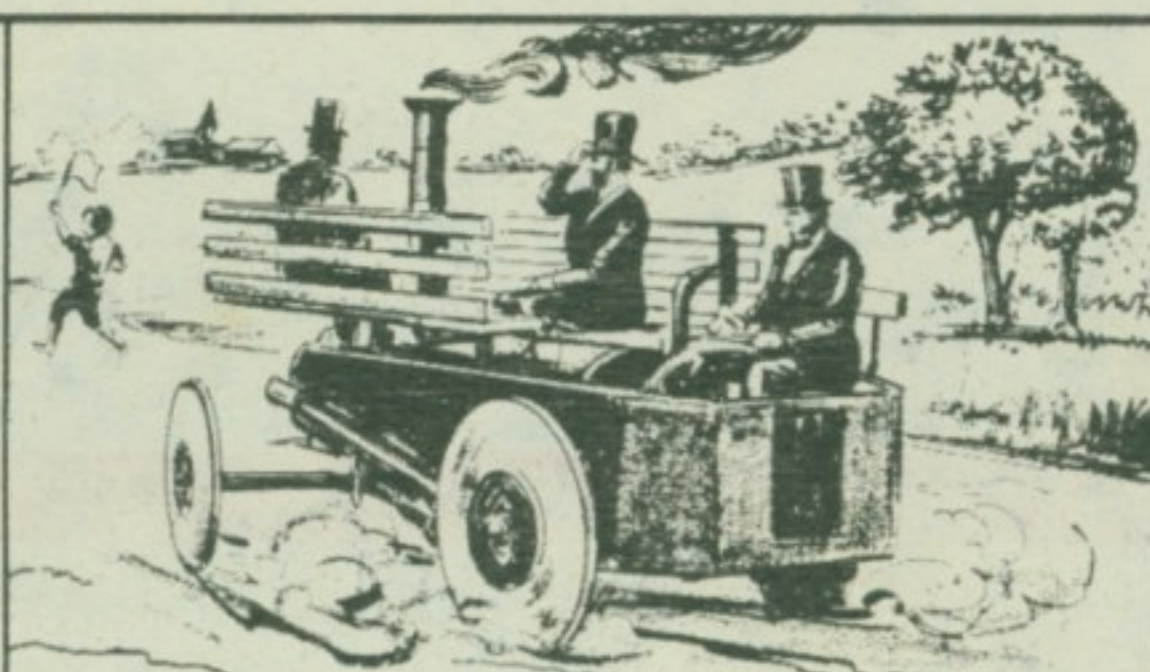
Ripley

Веровали или не!

ФАБРИЧКИ РАДНИЦИ

У ЈАПАНУ ЧЕСТО ЗАПОЦИНЈУ РАДНИ ДАН ПЕСМОМ КОЈОМ СЕ ЗАВЕТУЈУ ДА ЊЕ ДАТИ СВЕ ОД СЕБЕ ЗА ДОБРО СВОЈЕ ЗЕМЉЕ И ПРЕДУЗЕЋЕ У КОМЕ СУ ЗАПОСЛЕНИ.

ПАРНО ВОЗИЛО

КОЈЕ СЕ ПОЧЕТКОМ 19. ВЕКА КОРИСТИЛО ЗА ЈАВНИ САОБРАЋАЈ У ЊУЈОРКУ ИЗУМЕО ЈЕ РИЧАРД ДАЏЕН, А УЗ ПОТРОШЊУ ОД 200 КГ. УГЉА АНТРАЦИТА, МОГЛО ЈЕ 4 САТА ДА ПРЕВОЗИ 10 ПУТНИКА БРЗИНОМ ОД 24 КМ/Ч.

ХРАМ КАИЛАСА

НА ВИСОРАВНИ ДЕКАН У ЦЕНТРАЛНОЈ ИНДИЈИ, УКLESАН ЈЕ У СТЕНИ ИСПОД СТРМЕ ЛИТИЦЕ.

БАКАРНЕ ТЕСТЕРЕ

КОРИСТИЛИ СУ ЕГИПЋАНИ ЗА ИЗГРАДЊУ ПИРАМИДА ЈОШ ПРЕ 4000 ГОДИНА.

МАРКА

ОД ЈЕДНОГ ЦЕНТА КОЈА ЈЕ 1873. ГОДИНЕ ИЗДАТА У БРИТАНСКОЈ ГВАЈАНИ ПРОДАТА ЈЕ АПРИЛА ОВЕ ГОДИНЕ ЗА СУМУ ОД ОКО 22950000 ДИНАРА.

8-17

ПОКРИВЕНИ МОСТ

ЗА ПЕШАКЕ У ЛУЦЕРНУ (ШВАЈЦАРСКА), САГРАЂЕН ЈЕ 1933. ГОДИНЕ, И ДАНАС, 647 ГОДИНА КАСНИЈЕ, ЈОШ ЈЕ У УПОТРЕБИ.

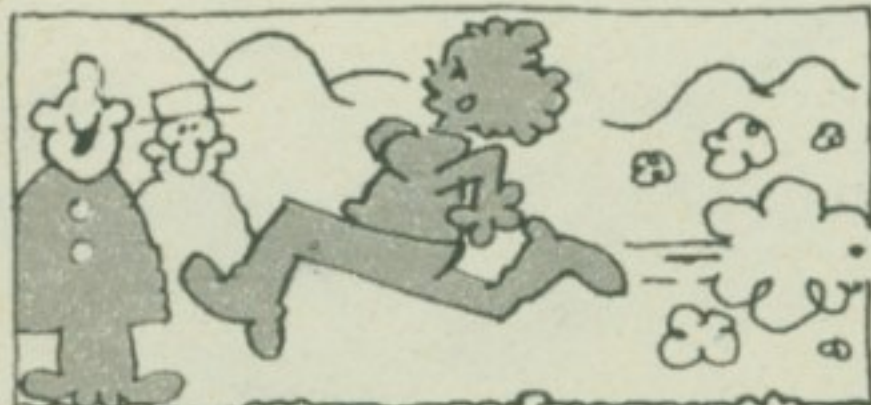
© 1960 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

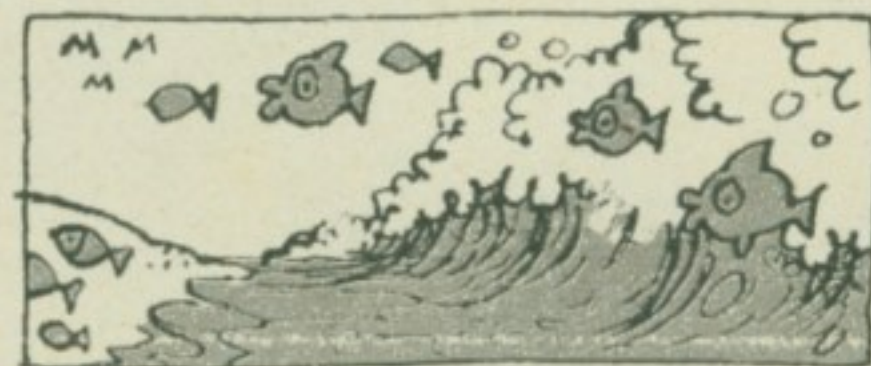

● године 1881. на енглеско место Ворчестер пала је права киша морских пужева и ракова. Донео их је ветар са морске обале удаљене готово сто километара.

● прва европска држава која је укинула ропство била је Данска, мада се обично сматра да су Французи први у Европи устали против трговине робљем.

● педесетогодишња Енглескиња Мевис Хачинсон из Јоханесбурга оборила је рекорд стар 20 година. Она је за 16 дана, 21 час и 55 минута претрчала Велику Британију од најсеверније тачке у Шкотској па до Ленде Енда на енглеској обали. То растојање износи 1398 километара. Досадашња рекордерка, Енглескиња Венди Луис године 1960. претрчала је исту раздаљину за 17 дана и 7 часова.

● на филипинском острву Минданао у време топлих августовских ноћи обасјаних месечином, на хиљаде малих сребрнстих риба насуре се на обалу и више нису у стању да се врате у море. До сада ниједном научнику није пошло за руком да објасни ову чудну појаву.

● становници Аљаске, најсеверније и најхладније државе у САД су, према неким подацима, највећи потрошачи слатког леда: сваки од њих годишње просечно поједе 22,5 литара ове посластице, што је скоро два пута више од осталих Американаца.

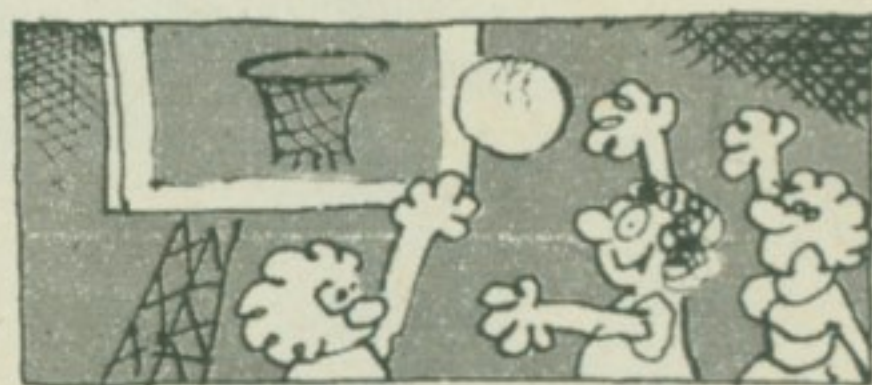
● на Исланду има око 150 живих вулкана који су активни још од времена леденог доба.

● недалеко од Малаге, у Шпанији, налази се плажа која је резервисана искључиво за купаче женског пола и то само оне који имају проблема са сувишним килограмима.

● према неким истраживањима, жена о којој се највише писало је позната глумица Џоан Крафорд. За њом следе Клеопатра, Јованка Орлеанка, Марија Антоанета, Ширли Темпл, Елеонора Рузвелт, Ева и Јелена Тројанска.

● прва кошаркашка утакмица у Југославији пред публиком одржана је 27. јануара 1929. године, а у њој су учествовале две женске екипе.

● пошто је у петнаестом веку било раширено веровање да злато доноси утеху, лекари ове епохе сматрали су да би пилуле са малом количином овог драгоценог метала могле да лече меланхолију.

На туристичкој карти Замбије национални парк Јужна Луангва означен је бројем један. И збиља, овај забран нема себи равна по чудесности предела и разноликости становника афричке фауне. Само што се прође рампа улаза у парк, мора се прикочити: средином пута размилела се дружина мајмуна. Једино их зујање мотора нагони да се дохвате грања најближег дрвета, одакле се јављају гласовима пуним нетрпељивости и протеста, отприлике: пролазите што брже и не узнемиравајте нас.

Овде све припада њима, и кад се човек нађе насамом са саваном, са законима живљења само њој својственим, са њеним магичним шумовима и шапатима под афричким небом, у власти ваздуха пуног величанственог мира, јасно се поима да је пред њим нетакнута Африка — онаква каква је била пре више стотина, а можда и хиљада година. Зато није чудно што тако спокојно, готово надокхват руке, пасу стада зебри, иза шикаре жирафе грациозно протежу вратове и своја витка тела стреловито проносе импале...

ВЕЛИКАНИ САВАНЕ

Владари овдашњег краја су свакако слонове. Ево женке са младунчетом, застала поред пута. Малишану је очито неопходан одмор. Мало даље достојанствено ступа цело стадо. Испред је вођа који при најмањој опасности затруби сигнал забринутости, колико му то дозвољава његов слоновски глас... Чини се да је мирно, да ништа не угрожава великане саване. Да ли је баш тако?

„Откривена слонина кость прокријумчарена за суму од четрдесет хиљада квача“ (новчана јединица) — крупним насловом саопштава замбијски „Тајмс“. У тексту се, даље, саопштава да је Министарство водених и природних богатстава, уз помоћ сарадника међународног аеродрома у Лусаки, извршило претрес путника једног авиона и да су том приликом одузете на стотине предмета израђених од слоноваче. Предмети су, наравно, одузети. Али, то је само кап у мору.

У 1976. години, прираст слонове у Африци опао је за око 400 хиљада! Научници предвиђају да ће кроз десет-петнаест година опадање прираста бити удвостручено. Разлог је лако докучити: на светском тржишту цена слонове кости непрестано расте.

Јан Даглас Хамилтон, аутор књиге „Међу слоновима“, тврди да је у Дар ес Саламу измерио хиљаде кљова: просечна тежина пара износи око десет килограма. Према томе, за тону слонове кости потребно је стотину слонове. А статистика показује да је у 1979. години Хонгконг

СЛОНОВА КОСТ СЛОНОВА СМРТ

ДОБРОЋУДНЕ ГРДОСИЈЕ СУ НА НИШАНУ. ЦЕНА ЊИХОВОГ СКЕЛЕТА ДОСТИГЛА ЈЕ АСТРОНОМСКЕ ЦИФРЕ

увецао 710 тона „белог злата“ — четрдесет процената више него годину дана раније. Није тешко израчунати да је због уносног бизниса страдало више од 70 хиљада слонове.

КАКО ЗВАТИ ОБАЛУ СЛОНОВАЧЕ

Хамилтон подвлачи како је, када је пре двадесет година међу првима започео своја истраживања у танзанијском националном парку Мањара, одстрел извесног броја слонове био оправдан. На ову акцију нипошто нису утицале комерцијалне већ хумане побуде: регенерација обрштеног растиња каснила је за наможавањем животиња по забрањеним зонама, доводећи их на тај начин у озбиљну опасност помора од глади. Али, то се изродило у нешто што је нагло и неочекивано променило судбину ових доброћудних грдосија: цена килограма слонове кости удесетостручила се.

Трговина слоновачом постала је бизнис који на лествици кријумчара котира као илегална трговина наркотицима. Готово у свакој од 33 земље афричког континента, где живе слонове,

њихово истребљење је достигло катастрофалне размере. Наведимо само неколико примера. У току последње деценије ишчезли су слонове у Мауританији. У угандском националном парку Кабалега број слонове се са четрнаест хиљада свео на две хиљаде. Од 1970. године њихов прираштај у Кенији смањено се за три пута. Ако се овако настави, са горком иронијом примећује један владин чиновник из Обале Сло-

ваче, његова земља ће бити принуђена да промени име.

Јавност многих афричких земаља залаже се за заустављање ове бескрупулозне трговине, односно истребљење слонове. У том циљу неке мере су већ спроведене. Законски прописи о заштити слонове уведени су, на пример, у Боцвани и Руанди. Кенијске власти су прошле године забраниле сваку врсту трговине ловачким трофејима.

Да ли је могуће да ће новим поколењима слонове значити оно што нама значе мамути? На жалост, беспомоћни пред ловокрадицама, они све више постају права реткост. И зар је збиља могуће и помислити како би велики баснописац Крилов, да му је било „суђено“ да живи у 21. веку, могао своју басну да започне оном, толико познатом реченицом: „Улицама су водили слона...“

З. К.

ЗАБАВНИКОВ ЛЕКСИКОН

МАЗИЈА

Код многих народа некада је постојао чудан начин да се испита је ли неко крив или невин: окривљени је вадио из вреле воде комад усијаног гвожђа, па ако се опече — крив је, а ако му рука остане неповређена — невин је. Код Срба се тај комад гвожђа којим се изрицала пресуда звао мазија.

Вук Караџић је записао да су Срби чак и у његово време понекад судили на тај начин, и то обично кад су у питању биле крађе. Али, више се није баш много веровало да је мазија непогрешива. „Ја не знам ни једнога који је вадио мазију да се није ожегао“, каже Вук, „а знам двојицу што су им руке изгореле: Панту Стаменића из Јадра из села Тршића, и Миту Туфекчију из Рађевине из села Мојковића.“

АУДИ КВАТРО АУТОМОБИЛ ИЗНЕНАЂЕЊА

НА
СВАКОЈ
НОЗИ
ПОСЕБНО

Ово је изјавио један професионални возач који је за своју душу тестирао нови аутомобилски шлагер — „ауди кватро“. За вожњу је изабрао најнеповољније време — зиму. Како му је произвођач дао кола на једномесечну бесплатну употребу с правом да га и хаварише у случају невоље, возач је сео за волан и бездушно нагазио педалу гаса. Уз пут је као од шале стижао остала возила која су, иако с ланцима на точковима, једва милела. Како и не би: друм је био прекривен поледицом. Из места, пак, „ауди кватро“ полазио је без проклизавања.

После стотинак километара возач је улетео у смет. Пут је личио на стазу за боб, али је „кватро“ јездио као тане испале из пушке. При том је имао летње гуме!

Све може да изгледа као лепа рекламна прича, али упућени у конструкционо решење „кватра“ знају да није у питању само хвала. Он је пружио иновације које су годинама биле свима пред очима, али се нико није досетио да их примени на путничком аутомобилу. Наиме, „кватро“ има погон на сва четири точка, а то су шипови поседовали још у другом светском рату. Да би могао да трчи на свакој нози посебно, конструктори су уградили диференцијал напред и позади и међудиференцијал.

Захваљујући „слободи“ коју ужива сваки точак, нема непријатног и често кобног блокирања приликом кочења, мада се пачица може притиснути пуном снагом и у највећој брзини.

Једна иновација уследила је другу, па је у „кватро“ уграђен мотор са пет цилиндара од 300 коњских снага, турбо пуњење и петостепени мењач, не рачунајући степен за ход уназад. Тако јединствен погонски склоп сада је могао да омогући брзину од читавих 220 километара на час! Овај аутомобил је представљен, као спор-тски али и породични.

ВОЗИО САМ ПО
ПОЛЕДИЦИ КАО
ПО СУВОМ, ДОК
СУ ОСТАЛА ВОЗИ-
ЛА И СА ЛАНЦИ-
МА НА ТОЧКОВИ-
МА МИЛЕЛА.

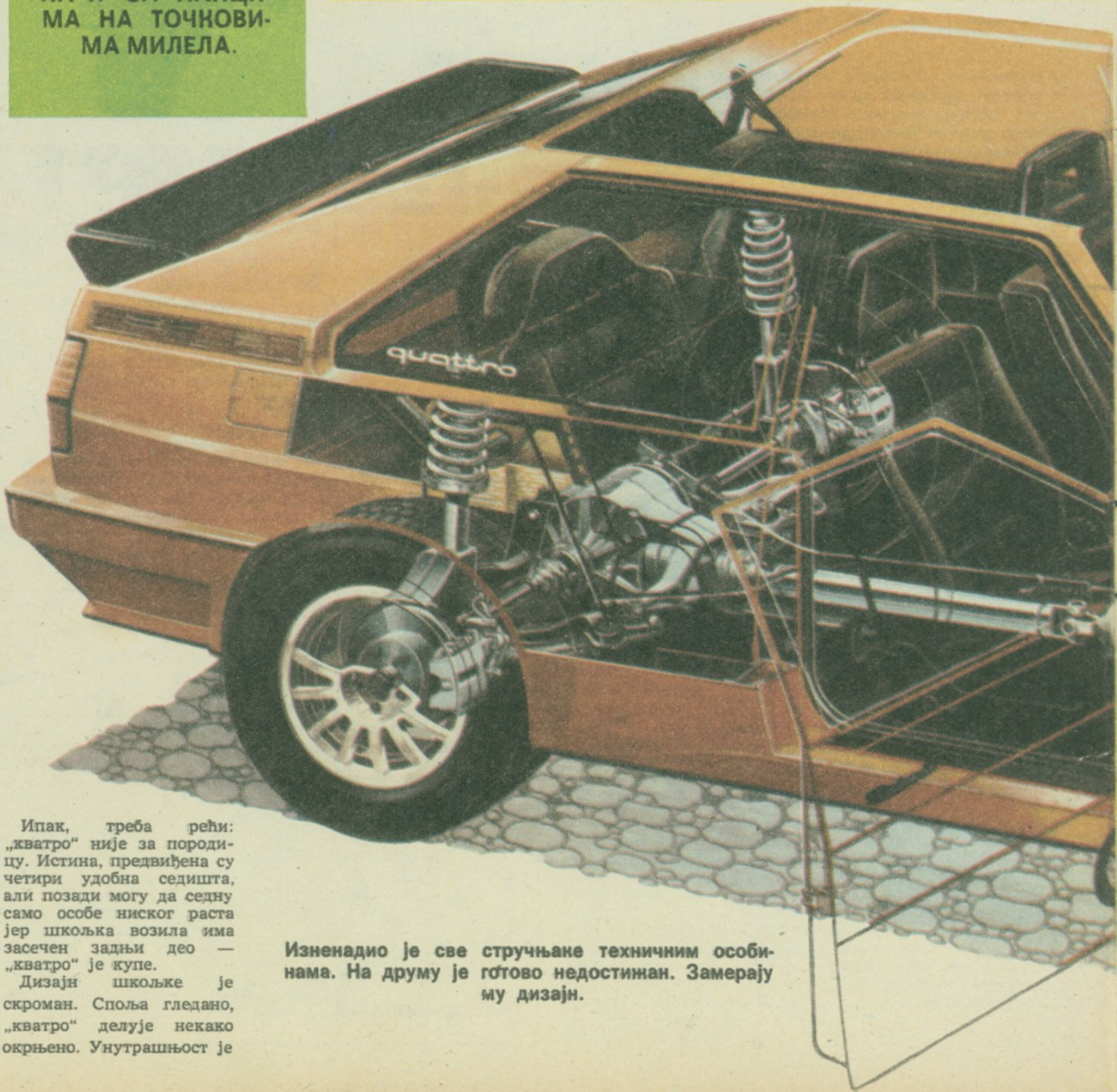
ТЕХНИЧКЕ ОСОБИНЕ

Мотор: петцилиндрични са турбо-пуњењем, промер цилиндра 79,5 x 86,4 mm, запремина 2144 кубних сантиметара, компресија 7:1, коњских снага — 200.

Електрични уређаји: транзисторски са регулатором температуре

Пренос снаге: суво тањирасто квачило, синхронизован мењач — пет степена и степен за ход уназад

Гуме: 205 x 60 BP 15

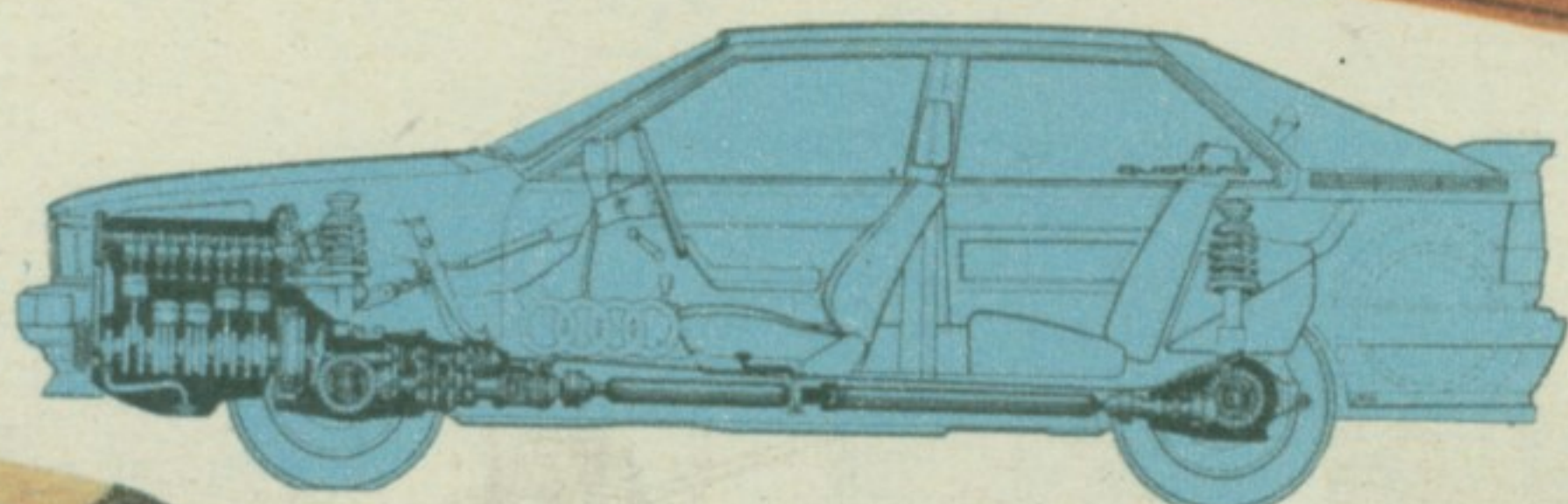

Ипак, треба рећи: „кватро“ није за породицу. Истина, предвиђена су четири удобна седишта, али позади могу да седну само особе ниског раста јер шкољка возила има засечен задњи део — „кватро“ је купе.

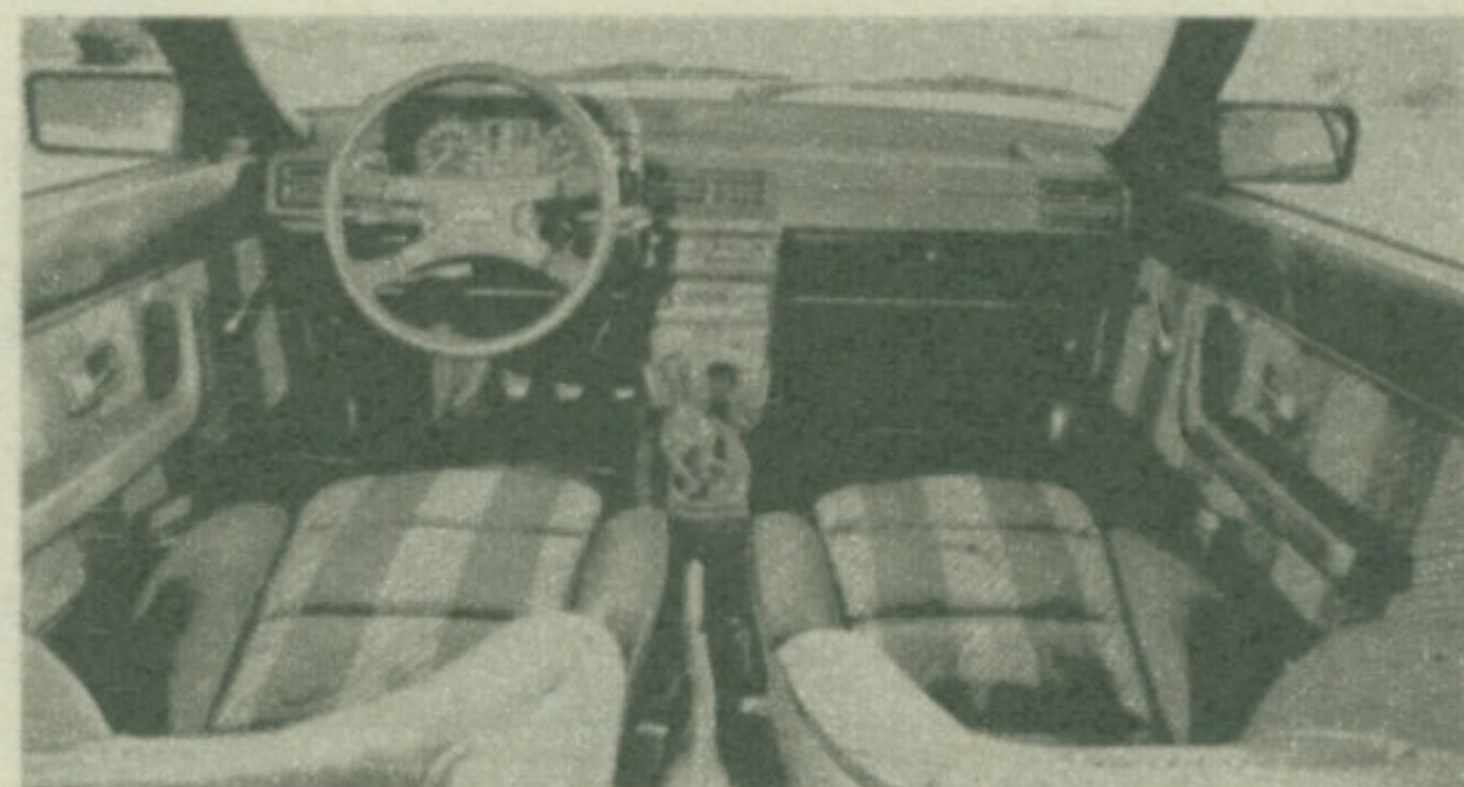
Дизајн шкољке је скроман. Споља гледано, „кватро“ делује некако окрњено. Унутрашњост је

Изненадио је све стручњацима. На друму је готово недостижан. Замерају му дизајн.

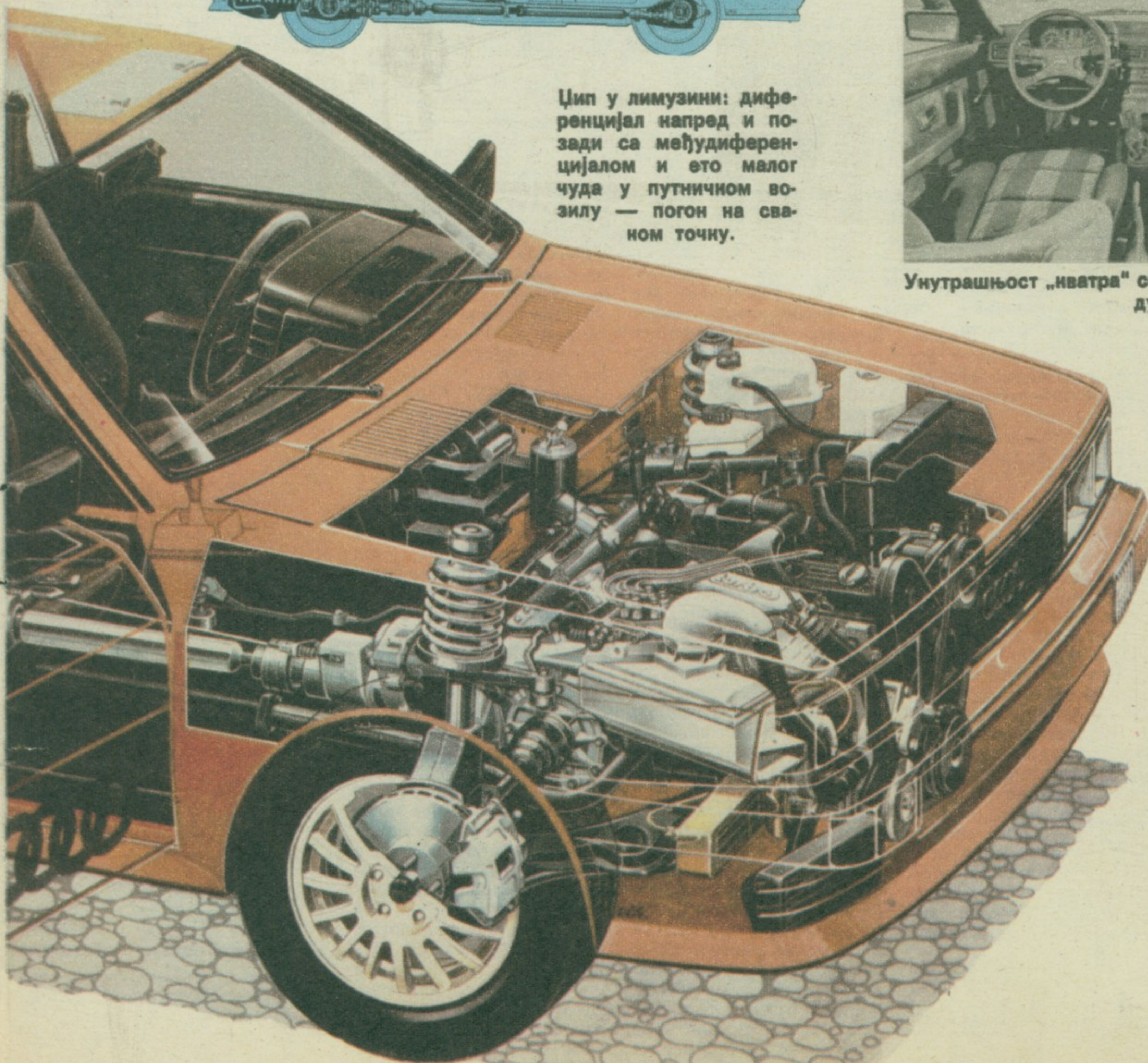
ОНО

Цип у лимузини: диференцијал напред и позади са међудиференцијалом и ето малог чуда у путничном возилу — погон на сваком точку.

Унутрашњост „кватра“ скуп је унуса и прантичног духа.

слична моделу „ауди 80 купе“, чак су и мере исте.

Седишта су веома лепо обликована, а цела унутрашњост богата и укусно обрађена. Табла са инструментима је прегледна. Ту су сви инструменти које савремено возило мора да има. Постоји и показивач рада полуосовина. Мењач је спортски — кратког хода.

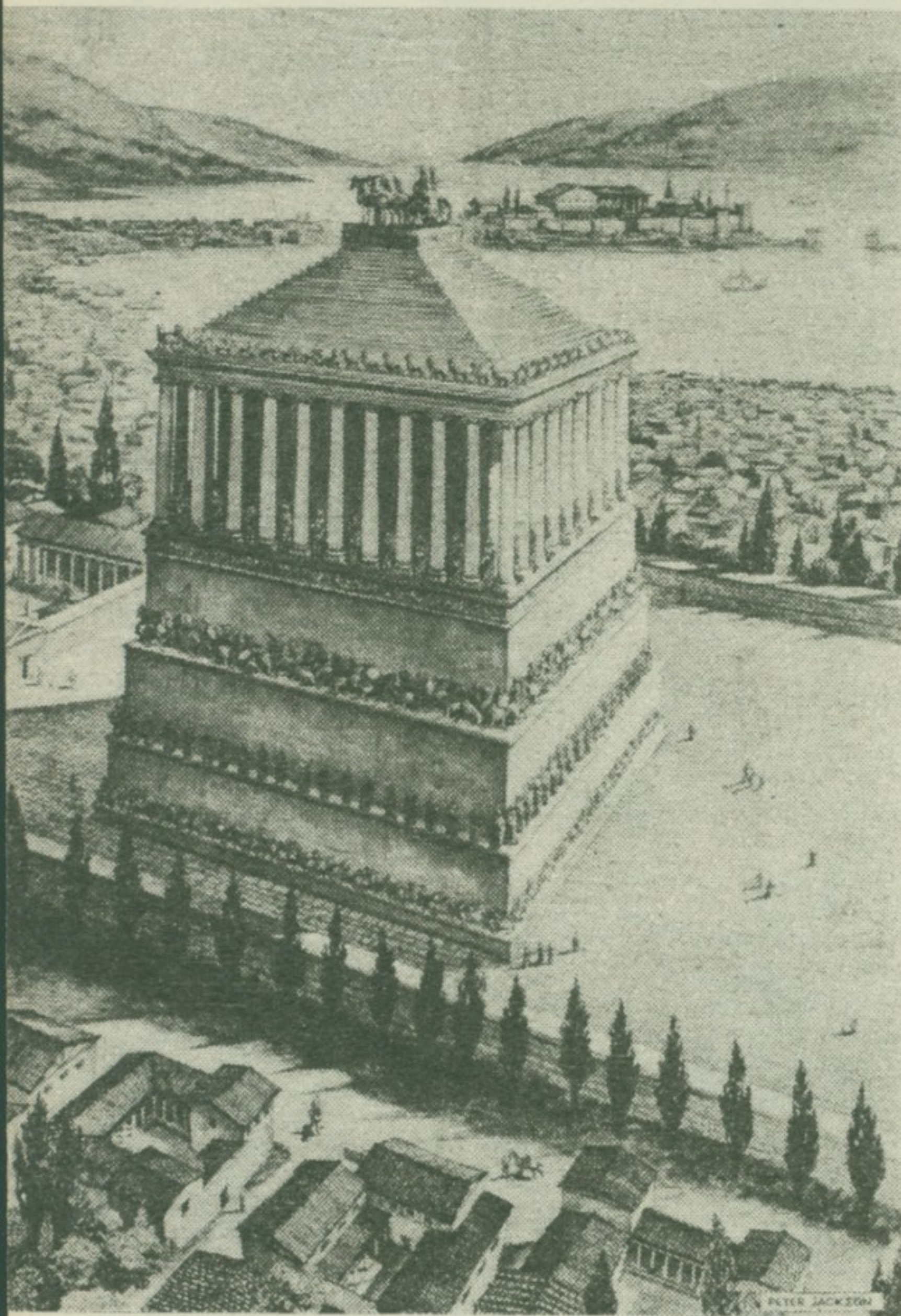
На предњој хауби налазе се два спојлера (решетке за ваздух). Помињемо их као знак распознавања „кватра“, мада се од остале сабраће на четири точка разликује по штитницима за ваздух. Има их два: напред и позади. Предњи је од пластике, црне боје.

Кажу да је „ауди кватро“ аутомобил сутрашњице. Али, нико не зна чега ће се конструктори досетити већ сутра. Истина је да је брз, снажан, стабилан, стартан и поуздан аутомобил. А то мора да се плати. Из фабрике поручују да ће цена „кватра“ бити око 60 милиона старих динара.

М. Тодоровић

ПЕТО СВЕТСКО ЧУДО У ЦЕНТРУ ПАЖЊЕ

ЈЕПЕСЕНО

Цртеж маузолеја у Халикарнасу начињен према најновијим открићима данских археолога.

Маузолеус је био краљ провинције Карије у 4. веку пре наше ере. Карија, који се налази у југозападном делу Турске, припадала је Персијском царству али је Маузолеус био моћан и независан владар.

Током 24 године краљевања Маузолус је успешно ратовао против Ефеса и освојио Родос и многа егејска острва на којима је подигао тајне поморске базе.

Краљ је био лукави преварант. Од становника Милазе, своје прве престонице, купио је велике дажбине да би, наводно, саградио тврђаву. Потом је изјавио да су богови строго забранили подизање утврђења око града, али им новац није вратио.

Употребом га је да подигне град Халикарнас, своју нову престоницу. Данас то место носи турско име Бодрум.

Тиранин Маузолеус био је, према обичајима египатских фараона, ожењен својом рођеном сестром Артемизијом. Када је 353. године пре наше ере умро, неутешна краљица одлу-

чила је да му подигне величанствену гробницу, највећу и најлепшу коју је свет видео после египатских пирамида. Од тада се велике гробнице називају маузолеји.

Седам чувених архитеката и скулптора доведено је у Халикарнас. Они су саградили раскошну гробницу високу око 50 метара на чаробном месту изнад залива.

КРАЉ НИЈЕ ПОПИЈЕН У ЧАШИ ВИНА

Новембра 1856. године у Бодрумски залив упловила је британска краљевска корвета „Горгона“. На њој се налазио Чарлс Њутн који је имао званичну дозволу да истражује и врши ископавања на Истоку, посаду од 150 људи и огромну залиху доброг енглеског пива.

Циљ му је био да за Британски музеј у Лондону пронађе све што је остало од некадашњег маузолеја у Халикарнасу.

Као додатну помоћ Њутн

је добио чету војника инжењераца, морнара колико му је потребно, једног фотографа и два каплара. Моћна британска империја није шкртариле кад је у питању било довлачење уметничког блага из туђих земаља.

Прва препрека на коју је Њутн наишао било је одређивање тачног места где се маузолеј некада налазио. Маузолеј је срушен, претпоставља се услед земљотреса у 12. веку, а од 1402. године крсташки витезови реда св. Јована употребљавали су га као каменолом.

Скупocen мермер туцан је за цемент, камени блокови употребљени су за крсташки замак чији остаци и данас красе луку.

На месту које је Њутн изабрао за ископавање налазиле су се куће и парцеле земље одвојене ниским зидовима. На велико незадовољство власника овог земљишта Њутнова екипа ископала је прве пробне ровове.

Брзо су наишли на делове разних статуа што није решило недоумицу. Онда су, код темеља једног од модерних зидова, ископани јако оштећени фрагменти мермерног лава.

„Од тога дана“, записао је Њутн у свом дневнику, „нисам више сумњао. То је било место где се некад налазио маузолеј“.

Ископавање је настављено жестоким темпом. Свакога дана појављивала би се нека нова скулптура која је од земљотреса са висине пала дубоко у земљу и тако избегла судбину оних осталих на површини и однетих незнано куда.

Затим се, постепено, указао остатак спољног зида маузолеја, па мала правоугаона одаја у подножју крака од једанаест степеника. То је било место где је Маузолеус сахрањен! Ту се налазио камени ковчег са краљевим пепелом. Оборена је легенда да је краљева Артемизија његов пепео попила у чаши вина.

СВЕ ЈЕ У БРИТАНСКОМ МУЗЕЈУ

Кажу да не треба одлазити у Халикарнас да би се видело како је изгледао маузолеј. Најбоље место за изучавање археологије и историје уметности је Британски музеј у Лондону.

Чарлс Њутн се тријумфално вратио у британску престоницу. „Горгона“ је у свом трупу донела на стотине уметничких драгоцености које су некада при-

БРИТАНСКИ ИСТРАЖИВАЧ ЧАРЛС ЊУТН НАПУСТИО ЈЕ ХАЛИКАРНАС СМАТРАЈУЋИ ДА ЈЕ ТЕМЕЉНО ОБАВИО ПОСАО. НЕДАВНО ЈЕ ДАНСКА ЕКСПЕДИЦИЈА ПОКАЗАЛА ДА ГРОБНИЦА ТИРАНИНА МАУЗОЛЕУСА НИЈЕ ИЗГЛЕДАЛА КАКО СЕ МИСЛИЛО ЦЕО ЈЕДАН ВЕК И ДОВЕЛА У ПИТАЊЕ САВРЕМЕНЕ РЕКОНСТРУКЦИЈЕ ДРЕВНИХ ГРАЂЕВИНА КОЈЕ СУ НЕСТАЛЕ БЕЗ ТРАГА.

падале маузолеју. Међу њима је готово три метра високу статуу, понос Британског музеја.

Статуа је стрпљиво реконструисана од 77 делова и представља отменог мушкарца лепршаве косе, са кратком брадом и брковима. Са северне фасаде маузолеја донет је нетакнут горњи део коња који се пропиње, раширених ноздрва, сачуваних бронзаних амова.

Коњ је био део групе упрегнуте у кочије за коју је Плиније забележио да се налазила на самом врху маузолеја.

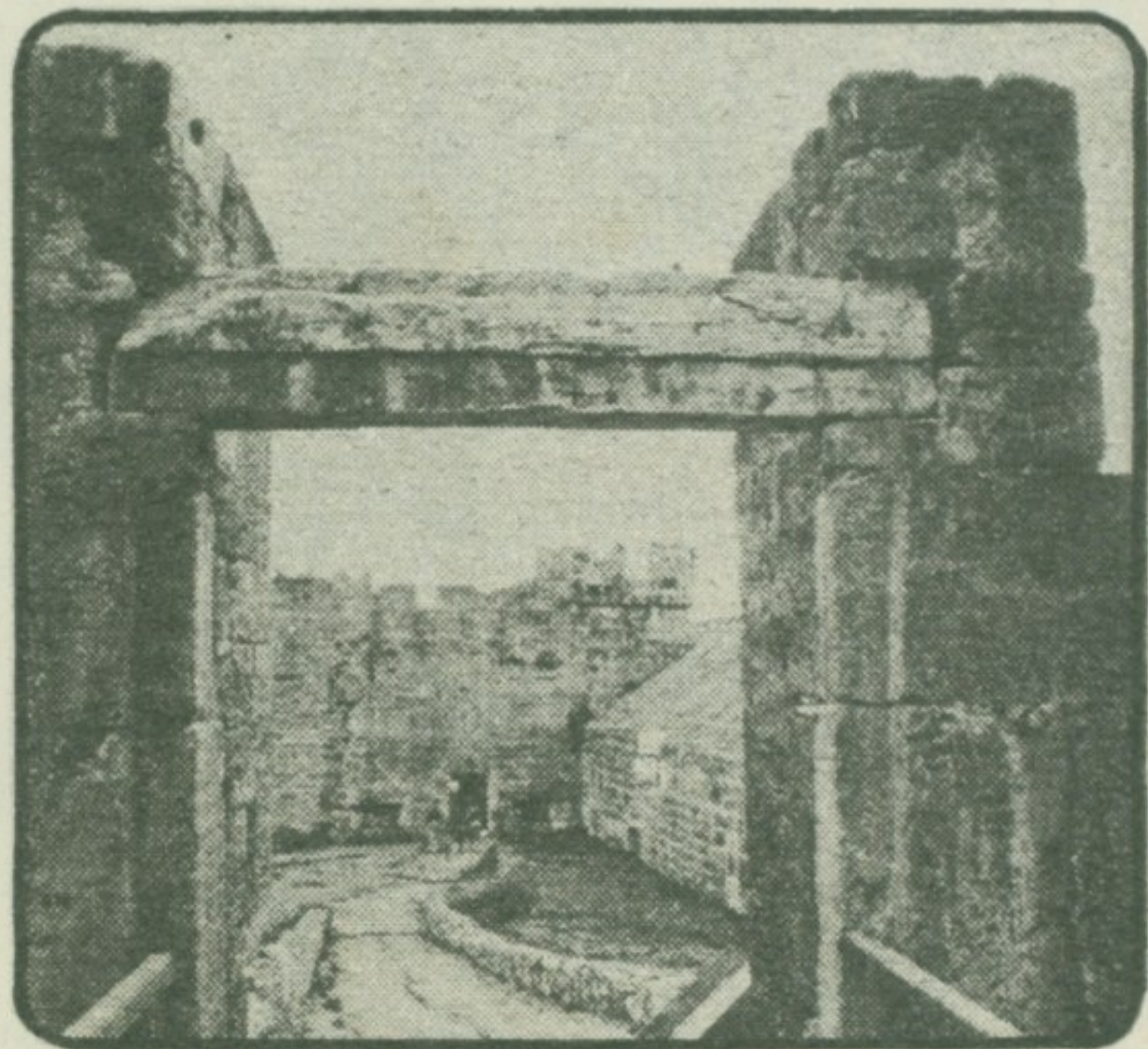
За статуу се сматрало да представља самога краља Маузолеуса. Доктор Џефри Вејвел, професор класике у Кингс колеџу у Странду,

верзију и цео свет мисли да у Британском музеју може да види Маузолеуса лично, па макар и од камена.

НИКО ТАЧНО НЕ ЗНА

Маузолеј је поново постао веома актуелан захваљујући најновијим ископавањима једне данске експедиције. Оно што су Данци пронашли, заједно са најновијом књигом др Џефрија Вејвела, представља маузолеј у новом, непознатом руху.

Чарлс Њутн је напустио Халикарнас убеђен да тамо више нема шта да се тражи. За услуге учињене отаџбини стекао је славу, ти-

Пресудна гредa над улазним вратима у тврђаву крсташа.

који је последњих 10 година провео у проучавању скулптура и фрагмената донетих из Халикарнаса, каже да то није обличје тиранина из Халикарнаса већ један од многих људских ликова који су се некада налазили на малим постољима између стубова маузолеја.

Али, тешко је победити дугогодишњу романитичну

тулу витеза и висок положај у Британском музеју. Дански археолози нису сматрали да је Халикарнас „исцрпљен“. Серију ископавања започели су 1966. године и, изненада, више од једног века после Њутна, на видiku је револуционарно откриће.

Пре свега, нико тачно не зна како је маузолеј изгледао. Цртеж који је пре-

ДВА ВЕРЗИЈА

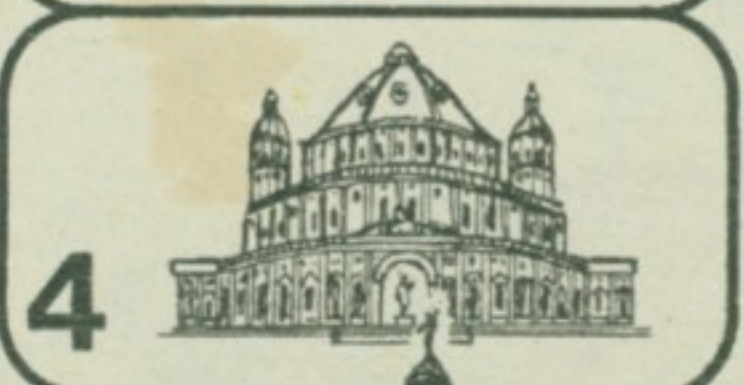
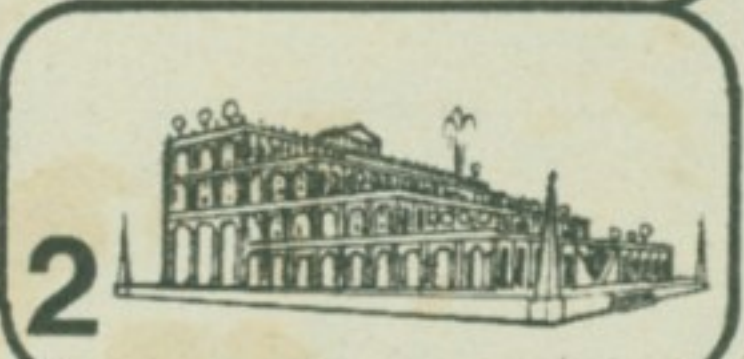
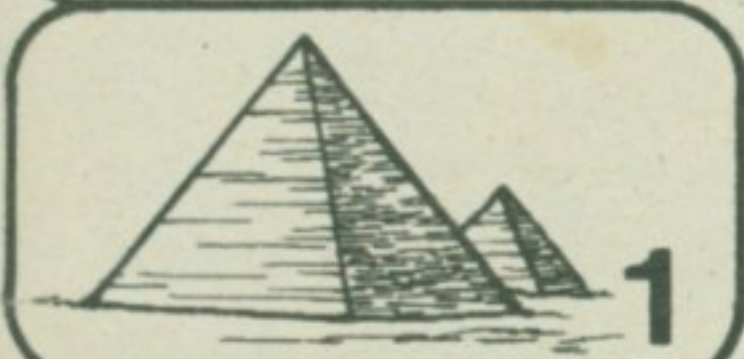
НОЊА
ИЗ
ЕПРУВЕТЕ

ФИЛОНОВА ЛИСТА СВЕТСКИХ ЧУДА

Познати византијски математичар и светски путник Филон направио је 150. године пре наше ере листу светских чуда која су остала позната као седам светских чуда старог века. Филон је пропутао читав цивилизован свет свога доба и забележио грађевине и споменике који су га највише задивили. Ево његове топ-листе по редоследу који је он оставио:

1. Велика Неопсова пирамида (Египат)
2. Висећи Вавилонски вртови (Ирак)
3. Зевсова статуа у Олимпији (Грчка)
4. Дијанин храм у Ефесу (Турсна)
5. Гробница краља Маузолеуса у Халикарнасу (Турсна)
6. Колос са Родоса (Грчка)
7. Светионик на Фаросу (Египат)

ГРЕДА ИЗАЗВАЛА РЕВОЛУЦИЈУ

Једнога дана, како сам каже, осмехнула му се изненада срећа — пало му је на памет да би та греда могла да буде један од многих каменних блокова које су витезови узели са порушеног маузолеја и уградили у тврђаву.

Тако је и било. Показало се да је раван лук изнад улазних вратница у ствари једна од носећих греда маузолеја која је стајала

50 година направио Франц Крисхен прихваћен је као дефинитивна „званична“ реконструкција гробнице.

Цртеж који објављујемо дело је Питера Цексона из 1979. године и прилично се разликује од Крисхеновог. Ова верзија маузолеја начињена је на основу објављених данских открића и са њом се слаже и др Вејвел.

На главном улазу у Тврђаву крсташких витезова изнад вратница налази се водоравна камена греда дужине око 3 метра, дебљине око 40 сантиметара. Људи су вековима мислили, ако су уопште о томе и размишљали, да је та греда обичан раван каменни лук.

То је, вероватно, мислио и вођа данске експедиције Кристијан Јепесен када је прошао кроз камена врата да би посетио тврђавски музеј.

преко два вертикална стуба.

Помоћу ње је утврђено да је размак између стубова маузолеја био мањи него што се претпостављало и да су, према томе, дужина и ширина целе колоне, која се састојала од 36 стубова, биле знатно краће и уже.

Према новим прорачунима подест на коме је стајала колонада био је са све четири стране око 3 метра ужи од доње мермерне базе гробнице. Значи, маузолеј није имао равне вертикалне стране, као што се мислило и нацртало, већ степенасте.

То је решило и мистерију бројних нађених статуа — на испустима у три висинска нивоа било је довољно места и за њих и за друге којима се никада није ушло у траг.

Откриће данских археолога и историчара уметности објављено је у стручним данским новинама и тек следи паљба оних научника који неће радо прихватити Јепесену веома чврсту хипотезу.

Оно истовремено показује да тајна седам светских чуда, међу која спада и маузолеј у Халикарнасу, није разјашњена и да ће, као што и приличи правим чудим, још дуго бити велики изазов и голицати машту и обичног света и врхунских научника.

Да немају кожу, људи би лако подлегали разним инфекцијама и постајали жртве дехидрације (губитка воде из организма). Једном речју, лишени заштите овог омотача, сви би ми зачас поумирали. Управо зато, калемљење великих површина уништене коже код пацијената са тешким опекотинама одувек је задавало муке лекарима. Захваљујући открићу екипе стручњака са америчке Националне академије наука којој је пошло за руком да у лабораторијским условима однегује „листовете“ људске коже, чини се да је главобоља коначно дошао крај.

Већ годинама научници покушавају да вештачким путем произведу велики број хелија коже и да их потом извесно време одрже у употребљивом стању — каже Хауард Грин, вођа екипе стручњака која је упорним експериментима створила једну протеинску супстанцу што подстиче репродукцију хелија.

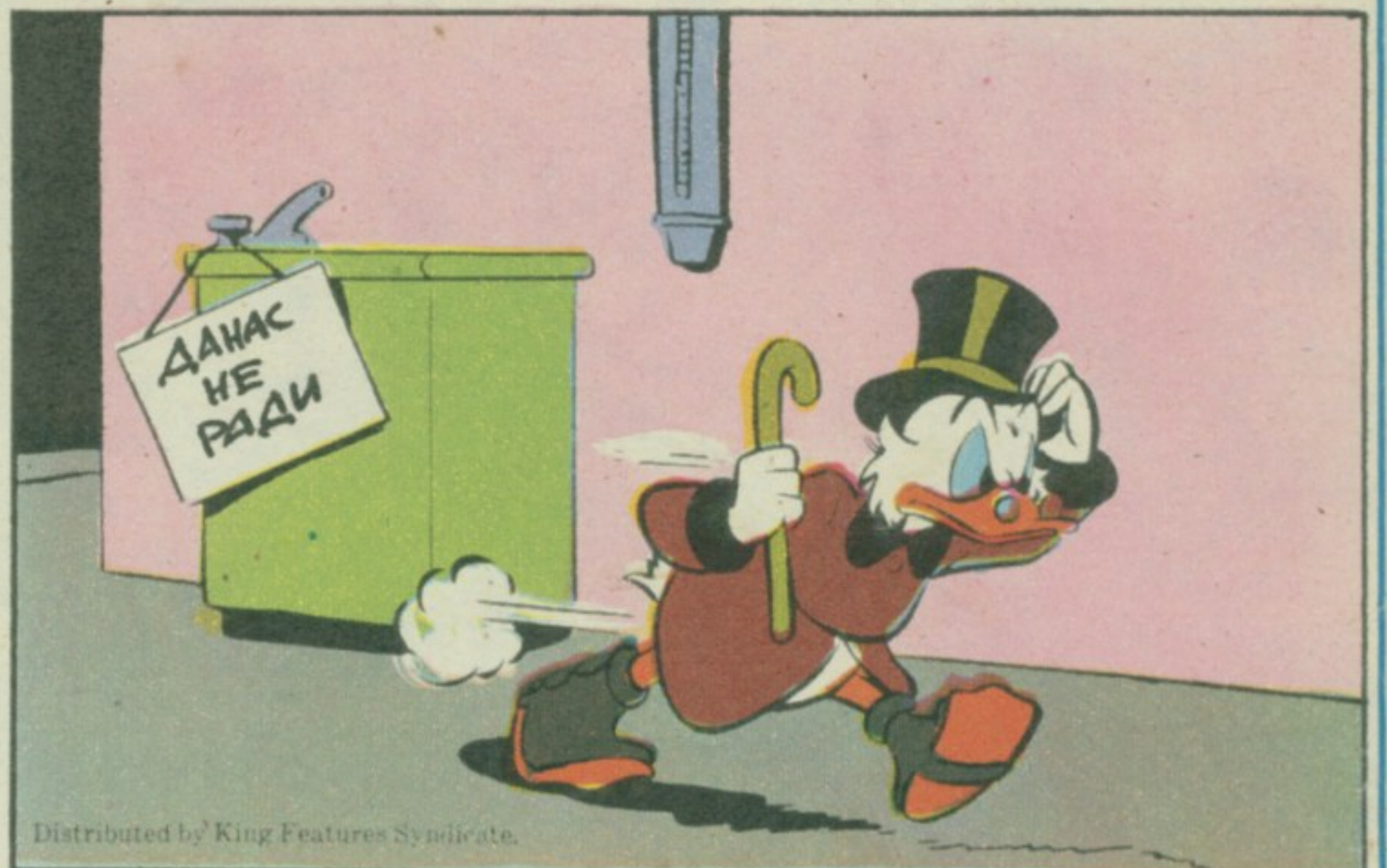
Стручњаци Националне академије наука прво су извесном броју добровољаца узели мале узорке коже, затим их „разбили“ на хелије и поставили у протеинску супстанцу. Догодило се оно што су и очекивали — хелије су се репродуковале образујући колоније; колоније су се развијале све док нису срасле у јединствене „листовете“ који су потом успешно накалемљени на заморчиће. „Крпљени“ бели мишеви осећају се као нови, па сада остаје још да се види да ли ће и човечији организми реаговати на исти начин.

Судећи по оптимизму стручњака — проналазача, и експерименти на људима требало би да дају задовољавајуће резултате. Остваре ли се њихова предвиђања, поред бебе, из епрувете ћемо, ето, добијати и кожу.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

СПОРТ ЈЕ ЗА СВЕ

МНОГИ ТАЛЕНТОВАНИ МЛАДИЋИ МОРАЛИ СУ ЗБОГ СЛАБОГ ВИДА ДА СЕ ОДРЕКНУ СНОВА О НОГОМЕТУ. ДАНАС ВИШЕ НИЈЕ ТАКО ЈЕР НЕКИ ОД НАЈБОЉИХ ФУДБАЛЕРА НА СВЕТУ НОСЕ КОНТАКТНА СОЧИВА. О ОВОЈ ТЕМИ ПИШЕ ЏЕНИ ЧАРЛТОН, БИВШИ ЕНГЛЕСКИ РЕПРЕЗЕНТАТИВАЦ.

Никада у својој каријери нисам на утакмици видео фудбалера са наочарима. То није без разлога јер би то било опасно а и стакла за минут покрије прашина. Слабији вид некада је био непремостива препрека за играње ногомета и многи талентовани младићи морали су заувек да се одрекну снова о фудбалу. Срећом, пронађена су контактна сочива.

Ко није чуо за Нобија Стајлза из времена када се Енглеска налазила на врху светског фудбала? Он је био један од најбољих одбрамбених играча на свету и типичан пример фудбалера састављеног из „резервних делова“.

Заједно смо бранили боје Енглеске и ја сам запрепашћено посматрао како Ноби у свлачионици вади своја контактна сочива из боцице с плавом течношћу, спретно их ставља у очи трепћући извесно време да би се привикао, а затим мирно навлачи копачке.

ЛАНАТ У ОКУ

Данас многи заиста врхунски фудбалери употребљавају контактна сочива, да споменем само Лејтона Брајана Гринхофа. Мислим да је пре неких двадесет година голман Тед Дичберн био један од првих на свету који их је ставио.

Џон Марс је једини за кога знам да их је изгубио на терену Вемблија. У првом полувремену финала Купа лиге 1972. године он се сударио са Крисом Гарландом и једно сочиво му је испало из ока. Марс је наставио да игра, а када није био у акцији узалуд је пицао по трави не би ли пронашао ту сићушну пластичну стварчицу. Срећом, у свлачионици је имао пар резервних — за друго полувреме.

Свако ко се бави фудбалом добро зна да су очи за време игре често изложене веома непријатним повредама. Нема доброг играча који неће без размишљања улетети у гужву борећи се за високу лопту и — последице су ту.

Док сам активно играо фудбал, догађало се да се из недеље у недељу, после сваке утакмице, враћам кући са модрим оком. Понекад ми је око било тако чврсто затворено и надуту да је изгледало као да га и немам. Али, такве врсте повреда у фудбалу се не могу избећи — судар глава, туђ прст или лакат у оку, сви су то ствари на које је фудбалер навикао.

Удвостручени вид је још једна фудбалска неприлика. То ми се често догађало. Скочио бих за лоптом, изненада добио ударац по глави и одједном не бих више знао где сам. После тога све сам видео дупло, често и пуна два сата после удараца. Удвојена слика је гадна ствар у игри јер смањује моћ просуђивања, и гарантује снажну главобољу касније, код куће.

О блату или труњу у оку да се и не говори. Познавао

сам једног тренера који је имао јединствен метод вађења „страних тела“ из очију играча. Он није покушавао да петља са марамицом или сунђером, већ би једноставно својим језиком лизнуо око и за секунд га очистио

ВЕШТАЧКИ ГОЛМАН

Зуби су друга болна тачка на лицу фудбалера и лопта не доприноси много њиховој лепоти. Ја сам изгубио неколико зуба у животу, али ниједан током играчке каријере. То је својеврстан рекорд јер готово да не постоји фудбалер старији од 25 година који није бар један од својих зуба оставио на „радном месту“.

Ноби Стајлз био је један од најчувенијих беззубих фудбалера. Као веома опасан одбрамбени играч од све предње зубе погубио још на самом почетку каријере. У приватном животу носио је, разуме се, протезу, али би је пред сваку утакмицу вадио из разлога безбедности.

Дешавало се да током игре Ноби отвори уста да не-

ком нешто довикне и његове беззубе десни нису представљале нимало привлачан приказ. Италијани су га због тога назвали „Убица“ мада је иначе био веома доброћудан. Нсби је из очију вадио сочива и поново стављао наочаре а из његова вештачке зубе натраг у уста и

претварао се у обично људско биће.

Многе некадашње и данашње звезде ногомета оставиле су своје лепе предње зубе у трави или блату неког од фудбалских игралишта широм света. Али, за разлику од Нобија Стајлза, фудбалери данас излазе на терен са вештачким зубима.

Крива је телевизија јер нико не воли да личи на страшило у крупном плану!

Најлакши начин да играч изгуби који зуб јесте судара главама и туђ лакат посред лица. Најгоре, ипак, пролазе голмани. Просечно правило гласи: ако се неко баци у ноге нападача, може бити сигуран да ће изгубити бар један од два предња зуба! Према томе, изгледа, треба бити мало на „своју руку“, па отићи у голмане.

Голман Џон Озборн изгубио је одједном шест предњих зуба када је покушао да одбије главом ниску лопту — уместо ње добио је по глави центархалфову копачку! Упркос ненадокнади вом губитку он се догађаја, који се десило на почетку његове каријере, сећа као „безболног вађења зуба“. Џон данас има 37 година, 17

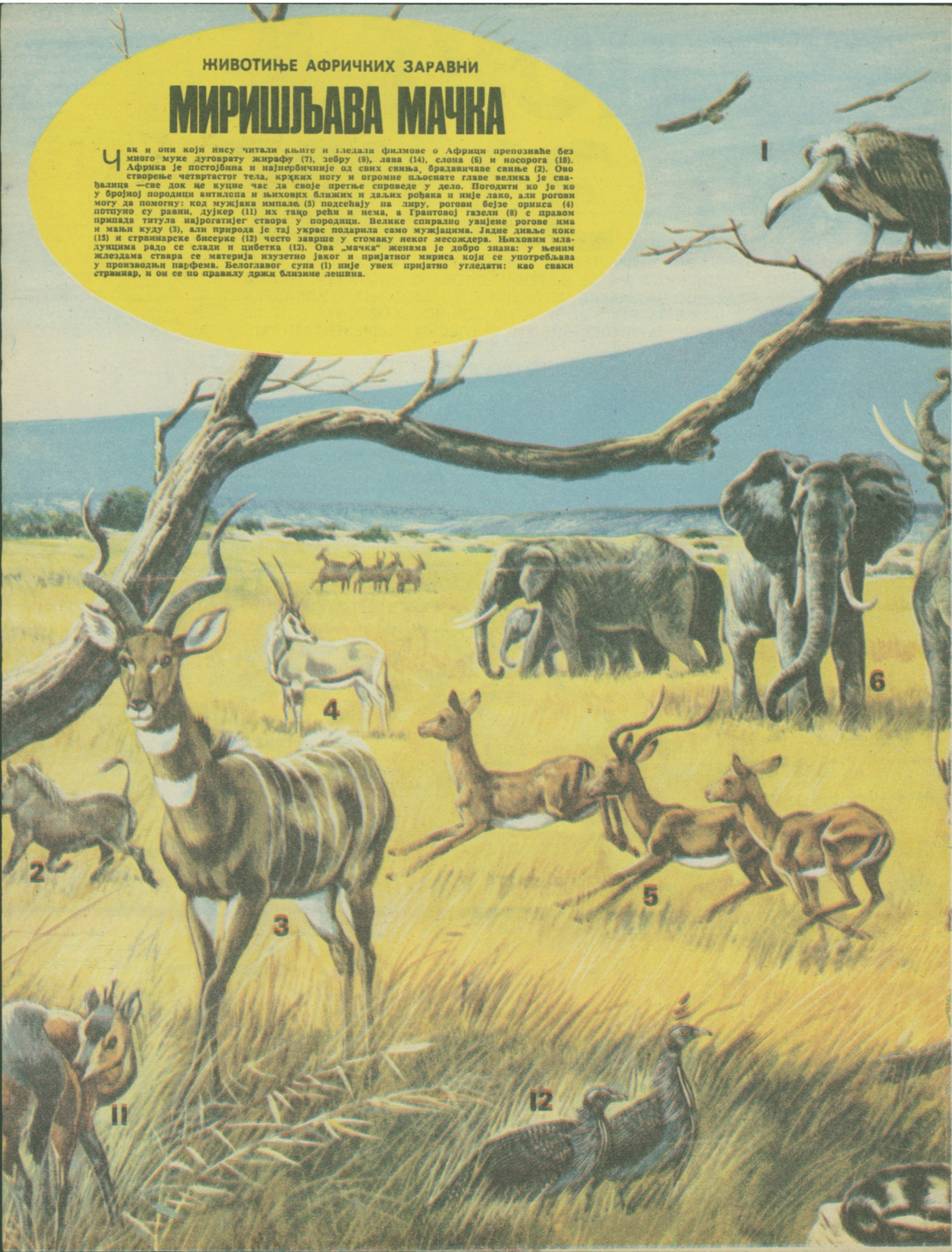
ШРАФНО

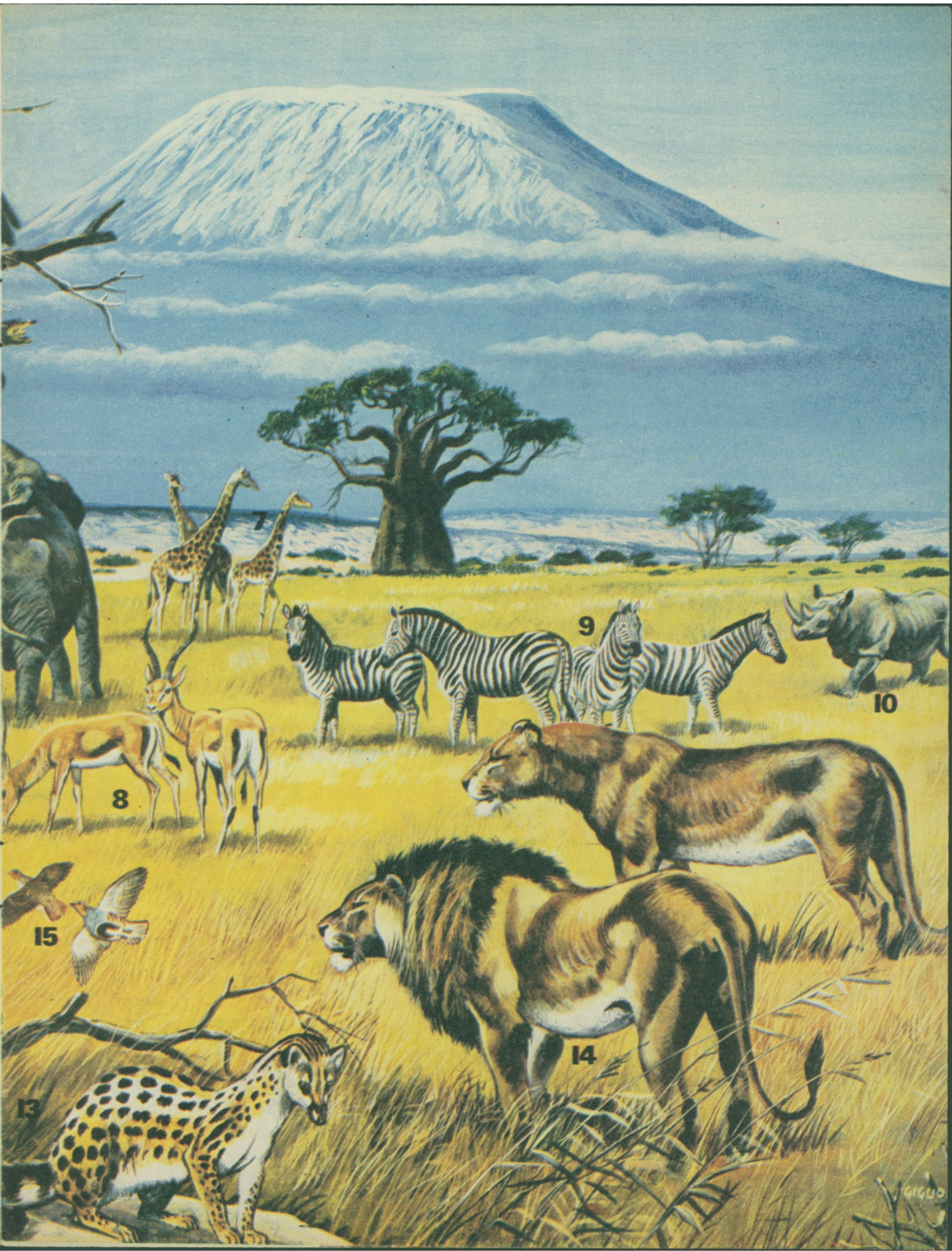

ЖИВОТИЊЕ АФРИЧНИХ ЗАРАВНИ

МИРИШЉАВА МАЧКА

Чак и они који нису читали књиге и гледали филмове о Африци препознаће без много муке дуговрату жирафу (7), зебру (8), лава (14), слона (6) и носорога (10). Африка је постојбина и најчешће од свих свиња, брадавичаве свиње (2). Ово створење четвртастог тела, крхких ногу и огромне пљоснате главе велика је свадница — све док не куцне час да своје претње спроведе у дело. Погодити ко је ко у бројној породици антилопа и њихових ближих и даљих рођака није лако, али рогови могу да помогну: код мужјака импале (5) подсећају на лиру, рогови бејзе орикса (4) потпуно су равни, дујкер (11) их тако рећи и нема, а Грантовој газели (8) с правом припада титула најрогатнијег створа у породици. Велике спирално увијене рогове има и мањи куду (3), али природа је тај украс подарила само мужјацима. Јадне дивље коке (13) и стражарске бисерке (12) често заврше у стомаку неког месождера. Њиховим младунцима радо се слади и цибетка (13). Ова „мачка“ женама је добро знана: у њеним жлездама ствара се материја изузетно јаког и пријатног мириса који се употребљава у производњи парфема. Белоглавог суна (1) није увек пријатно угледати: као сваки стражар, и он се по правилу држи близине лешина.

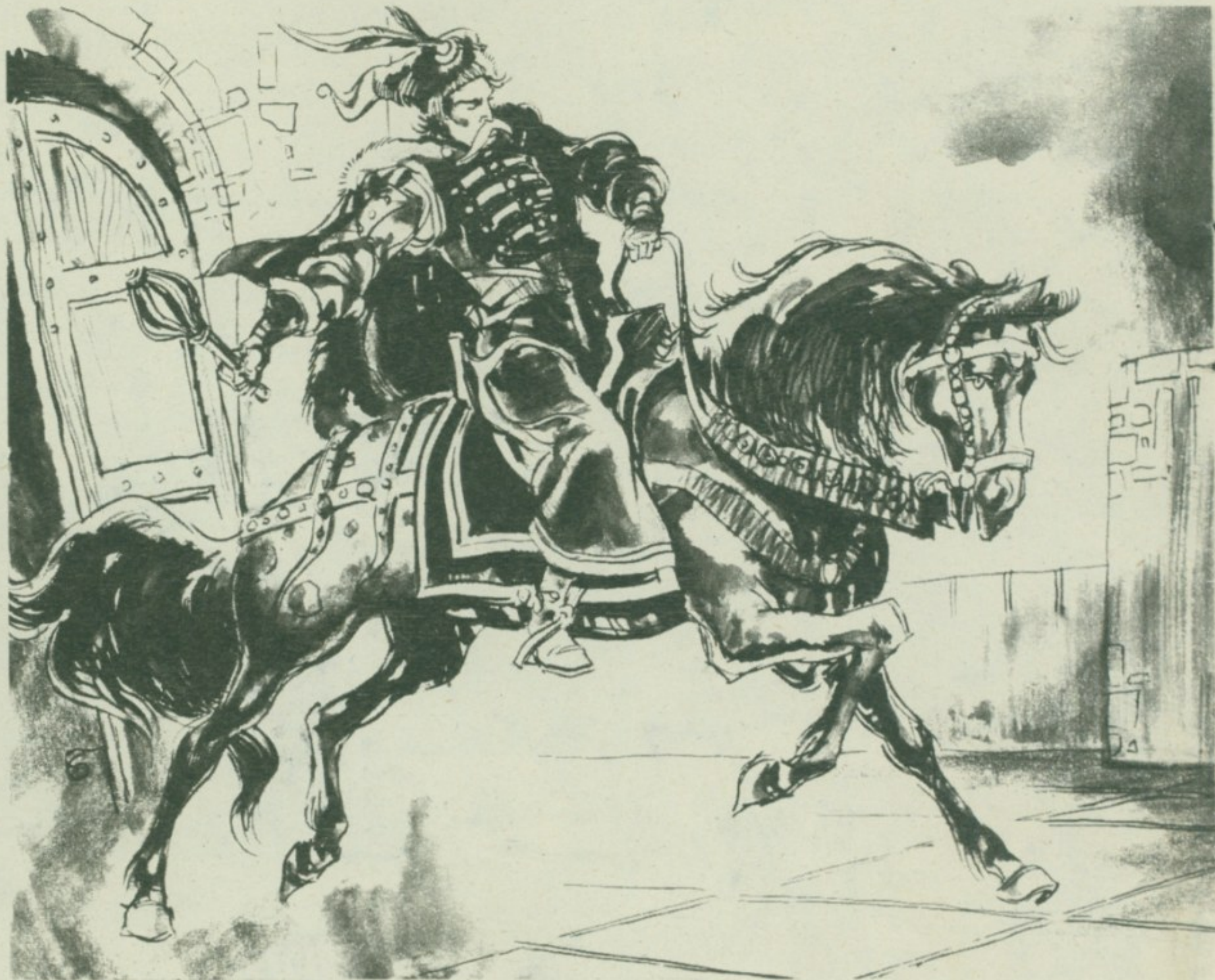

МРТАВ МАРКО ПРА

Марко Краљевић не би био оно што јесте и какав је познат захваљујући највише народној песми и машти, да се једног давног дана није појавио и пред древним Дубровником градом! Наиме, у познатој народној песми „Женидба Ђурђа Смедереваца“ опева се како је Марко са деспотовим војводама и јунацима дошао у Дубровник да одведе вереницу коју је Ђурађ Смедеревац испросио од дубровачког краља Михаила. Али, Дубровчани девојку нерадо дају и желе да надмудре сватове. Међутим, они их својим држањем и јунаштвом побеђују. Наравно, последњи, највећи подвиг извео је — ко би други — Марко Краљевић. Разбивши својом топузином седамдесет седам капија и пошто је извео вереницу из куће, желео је да развали и тврда, окована градска врата. У жељи да се измири са сватовима, краљ Михаил их сам отвара, али га тада погађа Марков буздован, после чега сватови са девојком „прав“ одоше Смедереву граду“.

ПОШТО ЈЕ СВОЈОМ СИЛНОМ ТОПУЗИНОМ ОТВОРИО СЕДАМДЕСЕТ СЕДАМ ДУБРОВАЧКИХ КАПИЈА, МАРКО КРАЉЕВИЋ ЈЕ НАСРНУО И НА ГРАДСКА ВРАТА. МЕЋУТИМ, ЖЕЛЕЋИ ДА СЕ ИЗМИРИ СА СВАТОВИМА ЂУРЂА СМЕДЕРЕВЦА И НЕ СЛУТЕЋИ ЗЛО, ДВЕРИ ЈЕ ОТВОРИО САМ ДУБРОВАЧКИ КРАЉ МИХАИЛО. ДОЧЕКАО ГА ЈЕ БУЗДОВАН НАЈВЕЋЕГ ЈУНАКА НАШИХ ЕПСКИХ ПЕСАМА.

Међутим, да ли је, по историјским чињеницама, све било онако како је опевано у песми?

ШТА НАЈУ НЈИГЕ СТАРОСТАВНЕ

Марко Краљевић у Дубровнику и женидба српског деспота девојком из приморског града најзанимљивији су детаљи ове песме. Иако је у њој непознати народни певач дао одушка својој разиграјој машти, помешавши историјске доказе и пуко сањарење, у десетерцима се наслуђује извештај историјски догађај везан за породицу деспота Ђурђа. Реч је о женидби јединог његовог неослепљеног сина, младог деспота Лазара, Јеленом, јединицом Томе Палеолога, деспота Мореје.

У рану јесен 1446. године, Лазарева вереница са својом пратњом, у којој су били српски и грчки витезови, стигла је из Кларенце, главне луке Ахаје, у Дубровник, где је свечано дочекана. Ту је провела неколико дана, а затим одведена у Смедерево. Марко Краљевић се није налазио у њеној блештавој пратњи, једноставно због тог што је

них педесет година од његове погибије на Ровинама! Али, занесени народни певач никако није могао да у сјајну свиту најпробранијих српских витезова не уплете и највећег јунака иако је он одавно био мртав...

Од мутног сећања на женидбу Ђурђевог сина, народна машта је изаткала шарене и лепе слике кроз које се, истина с муком, назире и неке историјске чињенице. Судећи по неким од њих, Марко Краљевић је једном приликом заиста боравио у Дубровнику.

Дуже или краће време, у граду испод Срђа боравили су српски средњовековни владари, босанска, српска и зетска властела. Долазили су у овај слободни град да се склоне од зле судбине и да у њему нађу уточиште, као Радослав и Владислав, синови Стевана Првовенчаног, који су прогнани из своје земље. Неки су долазили да као пријатељи посете дубровачког кнеза и властелу. Од тих пријатељских посета Дубровнику у сећање хроничара најдубље се усекао боравак цара Душана у овом граду. Мавро Орбини у својој познатој историји пише о великим, раскошним гозбама и играма приређеним у Душанову част и о даровима које су му Дубровчани дали.

Саро Пријевић, један од

каснијих дубровачких историчара, прича како је ученост и углађеност Дубровчана задивила цара Душана, па им је по повратку у своју земљу послао многе грчке и латинске књиге. Његова жеља је била да од тих књига Дубровчани оснују библиотеку која би носила његово име. У исто време, пише Пријевић, послао је у Дубровник неколико способних младића из најугледнијих великашких породица да их овде способни и одлични учитељи васпитају дубровачкој углађености и учености...

Познато је да је на двору цара Душана као младић боравио и Марко, син краља Вукашина. Када је Душан умро, Марко је и даље остао на царском двору, поред младог цара Уроша.

ТАЈАНСТВЕНИ ИЗАСЛАНИК

Дубровник, у то време штићеник угарског краља Лудовика I, запао је у велике неприлике када је овај заратио против цара Уроша. Године 1359. Дубровник је жестоко напао Војислав Војиновић, један од најмоћнијих српских велможа. Настало је обојано прогањање трговаца, плењена је и пљачкана скупочена роба. Трговина је постала несигурна а

Дубровчани су трпели велику штету. Тај рат, уз мањи прекид, трајао је три године и завршен је 1362. године миром у Оногшту (Никшићу).

За време овог рата, у Дубровник је, у име цара Уроша, дошао „посланик Марко“. У дубровачким архивским документима није забележено пуно име царевог посланика. По мишљењу историчара, тај „посланик Марко“ није био нико други него Марко Краљевић, прва личност наших народних песама. У дубровачкој државној канцеларији био је обичај да се само имена најпознатијих људи записују у скраћеном облику, „а Марко је, као син најугледнијег српског великаша био и одвише добро познат, па није могла да настане никаква сумња на кога се при томе мисли. С друге стране, на српском двору није било неке познатије личности са тим именом, сем Краљевића Марка, а коју би цар послао у пошланство“. И сама природа ствари због које је цар Урош упутио свог изасланика у Дубровник указује да је то заиста био Марко, син краља Вукашина.

У питању је био неки спор у који су били умешани људи из Призрена, а Призрен се тада налазио у рукама Марковог оца Вукашина, па је сасвим вероватно да је баш због тога

Краљевић Марко послан у Дубровник.

Али, за време свог боравка у овом граду, Марко је обавио и један породични посао.

РЕПУБЛИКА БЛАГО ЧУВА

Он и његова мајка (мајка Јевросима из народних песама) имали су у Дубровнику већу количину сребра коју су, као и друга српска властела, предали на чување Републици. За време рата све те драгоцености су заплене. Велико веће Републике изузетно је дозволило Марку да подигне своје и мајчино сребро, али му није дозвољено да за њега купи било какву робу. Јер, Дубровчани нису допуштали да посланици из Србије, док траје рат, извозе робу из њихове државе.

Марко Краљевић је напустио Дубровник крајем јула 1361. године. Његова посланичка мисија делимично је успела. Влада Републике решила је да се људи из Призрена пусте из заточеништва и упуте својим кућама, али без робе, која је и даље остала заплена.

У дубровачким архивским документима само толико је забележено о Марку Краљевићу, али се тиме не прекидају везе Дубровачке Републике са Мр-

ВДУ ДЕЛИ

њавчевићима. И краљ Вукашин држао је своје благо у Дубровнику, где је оно чувано и после његове погибије на Марици, а и након косовске битке и Маркове погибије на Ровинама. „А Вукашин, краљ Србије, када је био до ногу потучен и збачен са власти од Турака и када су његови синови упропашћени лутали светом у највећем и крајњем сиромаштву“ — Дубровник је тај који им је пружио склониште и предао очеву оставштину.

Године 1399. појавили су се у Дубровнику Вукашинови синови Димитрије и Андрија. Дубровчани су Димитрију уступили данак од 500 дуката који су давали угарском краљу и помогли му да пође у Угарску, где је нашао службу на краљевом двору. Тада се у дубровачким архивским списима још једном спомиње Марко Краљевић.

КАВГА НА ГАЛИЈИ

За време Димитријевог боравака у Дубровнику, сенат Републике донео је 7. августа 1399. године одлуку да му се исплати онај део очеве оставштине који је припадао Марку Краљевићу. Али, Димитрије је најпре морао да докаже да његов брат Марко није оставио законитих наследника и да се обавезе да ће одговорати „ако икада неко затражи предају Марковог дела“. Изгледа

да је Димитрије извршио све оно што је од њега затражио сенат, јер му је почетком септембра исплаћен Марков део очеве оставштине и то „или у новцу или у сребру, а према његовој вољи“. Велико веће Дубровачке Републике уступило му је једну брзу галију која га је одвезла у Сењ, одакле је наставио пут ка Угарској.

Толико се зна о Марковим везама са Дубровником, о чему постоје писмени подаци у архивима. Али, народна песма је Марков боравак у овом граду везала за један други догађај — женидбу Ђурђевог сина Лазара. Дочек и боравак Лазарево веренице био је сјајан, о чему опширно говоре дубровачки архивски списи. Било је то последње славље српских владара у Дубровнику. Тада су се властела и грађани такмичили својим приредбама и љубазношћу да што више угоде снахи старог и чувеног деспота Ђурђа, коме су, као прогнаннику, неколико година раније пружили уточиште.

Али, то свечано расположење није остало сасвим непомућено. Већ на дубровачким галијама које су довезле невесту дошло је до свађе између заповедника и српских војвода из пратње Јелене Палеологове. Српске војводе су се жалиле дубровачкој влади и она је повела истрагу, запретивши строго неким дубровачким племићима

„да не смеју врећати речима или чином војводе господина деспота који су били с њима на галији“. За време боравака српских сватова биле су појачане страже у граду, нарочито ноћу, а војводама је био одређен конак ван градских зидова. То су учинили не зато што су се „бојали за сигурност свога града, него су то, вероватно, урадили да ноћу буду мирнији од евентуалне галаме војвода и њихове пратње“.

Такви поступци нису остали без последица и осетљиве српске војводе могле су се наћи увређене, сматрајући да дубровачко гостопримство није сасвим беспрекорно. Већ увреде на галијама помрачиле су њихова сватовска расположења, иако је дубровачка влада најстроже запретила кавгаџијама. У песми „Женидба Ђурђа Смедеревца“ о свему томе има трагова и као да је на овим чињеницама и засновано неверство тобожњег дубровачког краља Милутина према српским сватовима. И тада је, у машти народног певача, једино Краљевић Марко могао да реши мучан положај у коме су се нашли витезови деспота Ђурђа, па да они и одведу невесту и остану неосрамоћени. Због тога га је и довео у Дубровник да својим чудесним јунаштвом потамни славу Дубровчана и казни неверног краља Милутина.

И. Лончар

ЗАНИМИВА ИМЕНА

ЈЕДАН ЧОВЕК - 38 ИМЕНА

Мање-више код свих народа, у свим историјским епохама, дугачко име се сматрало за знак угледа и отмености. Јапанска имена и презимена, на пример, данас имају два до четири слога као и наша, али у феудално доба великаши су носили имена као Амнигиши Кунинигиши Амацухидана Хикохонинигиномото, или Амеширошинуми Ошиширани Тојосунурахиноно Сумераминото!

У Европи су се феудалци увек дичили обилем имена, а најдаље су у томе отишли они из Шпаније и Португалије. Један португалски принц из прошлог века звао се ни мање ни више него — Алфонсо Енрико Наполеон Марија Луис Педро де Алкантара Карлос Умберто Амадео Фердинандо Антонио Мигел Рафаел Габријел Гонзага Ксавијер Франсиско де Асиџи Жоан Аугусто Жулио Волфандо Игнасио од Браганзе, Савоје, Бурбона, Сакс-Кобурга и Готе!

Као што видимо, поред двадесетак крсних имена овај достојанствени племић имао је још и пет «презимена», односно феудалних титула. Вишеструка презимена су и данас честа међу италијанским племићким породицама. Код њих није ништа необично да, рецимо, на питање неког службеника „Како вам је презиме?“ одговоре „Амбрози Розати Сакони Натали ди Кавачепо“, или „Рикасоли Фиридолфи Цанкини Марсупини Салвијати Ачајуоли“, или „Герарди Пиколомини Д'Арагона Даци дел Турно“...

Понекад су и сасвим обични људи давали својој деци мноштво имена, у жељи да бар тим путем постигну „отменост“. Међу сиромашним црнцима на југу САД амерички језиколовац и публициста Х. Л. Менкен срео је родитеље који су сина назвали Џорџ Вашингтон Томас Џеферсон Ендрју Џексон, или танке чија се кћерка звала Кристин Ненси Луана Џејн Рио Миранда Мери Џејн. На Хавајима је исти научник забележио таква поетична имена као што је Кекоалаулионапалихаулионекоолау, што на хавајском значи «танколисто дрво на прекрасним зеленим обронцима планине Коолау».

У доба касног римског царства имена су била посебно дуга, захваљујући обичају да се личном имену додају и имена предака. Тако се Боетије, истакнути филозоф с краја 5. и почетка 6. века, пуним именом звао Флавије Аниције Минлије Торкват Северин Боетије. Ипак, ни његово име, па ни сва друга која смо овде навели, нису ништа кад се упореде с именом једног римског конзула из 169. године н. е. који се звао Квинт Помпеј Сенецион Росције Мурена Целије Секст Јулије Фронтин Силије Децијан Гај Јулије Еурикле Херкулан Луције Вибулије Пије Августан Алпин Белиције Солерт Јулије Апер Дуценије Прокул Рутилијан Руфин Силије Валент Валерије Нигер Клаудије Фуск Сакса Аминитијан Сосије Приск. Један човек — тридесет осам имена!!

ИРЦИ, ХРАБРИ РАТНИЦИ
И ОНДА КАДА СЕ БОРЕ...

ЗА ТУБУЗ

Притиснут немаштином и политичким и верским прогонима Енглеза, Ирци су вековима напуштали родно тле у потрази за хлебом и слободом. Неки су одлазили у Америку и Аустралију, други, углавном млађи, ступали као најамници у редове разних армија које су се у 17. и 18. веку сударале на бојиштима широм Европе.

Ирци су први пут масовно приступили армији неке стране државе после пораза устанка који је ирски патриота Хју О'Нил повео против енглеске власти почетком 17. века. Бежећи пред крвавим прогонима победника, хиљаде Ираца приступиле су шпанској војсци и ушле у састав пука који је борећи се у Холандији задивљивао Европу својом храброшћу.

БОРБА ЗА ПРЕСТО

Но, до највеће сеобе ирских бораца дошло је крајем истог века, у доба када су се католик Џејмс II и протестант Вилхем III Орански борили за енглески престо.

Мада је 1688. године Џејмс II због апсолутистичке владавине и покушаја да протестантској Енглеској наметне католичанство био принуђен да власт препусти Вилхему Оранском, а сопствену главу спасава бекством у Француску, одбегли владар никако није хтео да призна пораз. Ирска је постала поприште окршаја два краља који су полагали право на један престо. Јер, протестантски север ове земље подржавао је Вилхема, а католички југ без оклевања се сврстао под стег свртутог Џејмса.

Одлучујућа битка одиграла се код реке Бојн. Худа срећа ни овде није мимоишла католичког краља — победила је војска Вилхема Оранског. Остатак поражене Џејмсове армије повукао се у град Лимерик где је ирски гарнизон под вођством Патрика Сарсфила пуних годину дана одолевао опсади. Септембра 1691. године склопљено је примирје чија је једна тачка допуштала сваком војнику који то жели да напусти земљу.

Тридесет хиљада официра и ирских војника кренуло је тада у Француску за Џејмсом II. Док се тужни конвој чамаца спуштао реком Шенон према мору и слободи у туђој, земљи, потиштени људи с тутом су гледали у небо чије су плаветни-

ло нарушавале само сенке јата дивљих гусака на путу ка зимском пребивалишту.

— Као што се ове дивље гуске сваког пролећа враћају, вратићемо се и ми — рекао је тада један од војника.

Већини од тих 30 хиљада никада се није остварила жеља да још једном угледају ирске обале, али су зато многе европске армије из њихових редова регрутовале војнике са чијом је одважношћу ретко ко у оно доба могао да се мери.

СЕТИТЕ СЕ ЛИМЕРИКА!

Срчаност и храброст ирских најамника највише је долазила до изражаја када би се борили против својих највећих непријатеља — Енглеза.

Да није било њихове жеље за осветом, Французи можда никада не би однели победу над удруженим холандским, аустријским и енглеским снагама у једној од одлучујућих битка рата за аустријско наслеђе код белгијског села Фонтеној 1745. године.

Француски краљ Луј XV издао је наређење да шест ирских пукова ступи у акцију тек када су Енглези пробили центар његових снага и када је изгледало да је битка изгубљена.

Уз одушевљене покличе „Сетите се Лимерика!“, Ирци су у незадрживом јуришу одбацили непријатеље. Радост победе ипак су помутили тешки губици које су храбри најамници претрпели, као и чињенице да су се, по ко зна који пут у историји, Ирци борили против Ираца. Јер, у редовима ен-

— Вратићемо се и ми — рекао је један од 30 хиљада ирских војника који су се после пораза код Лимерика у тужној поворци чамаца кретали према Француској. Преварио се — већина више никад није угледала обале родног тла.

глеске војске налазили су се и сународници срчаних јуришника који су се определили за протестантску веру.

Од бројних Ираца који су своју вештину војевања и храброст стављали у службу туђе земље и туђег краља, вероватно најуспешнији био је Максимилијан фон Браун који је са само десет година

напустио родни Лимер и ступио у редове аустријске војске. Непрекидно напредујући у чиновима, борио се против Пољака, Швеђана и Турака све док га лично Марија Терезија није именovala фелдмаршалом. Погинуо је 1757. године приликом спада Прага.

Од средине 17. века рече ирских исељеника насељавале су северноамерички континент и мада су тамо многи нашли и више слободе и више хлеба, древна мржња према Енглезима није јењавала. Није стога нима ло необично што је велики број Ираца спремно стао на страну америчких бораца за независност 1775. године. Поред хиљада који су се борили као обични војници, многи су од самог почетка борби заузимали важне положаје у војсци америчких

После једногодишње опсаде Лимерина, 1691. године склопљено је примирје које је ирским борцима поранјене војске Џејмса II гарантовало неметани пролаз до Француске. Одредбу која је јамчила и за безбедност породица које су оставили, Енглези су убрзо грубо нарушили.

ЕМЉУ И КРАЉА

революционара. Један од тих је и Хенри Нокс, књиџар из Бостона, који је учествовао у свим важнијим биткама и због изузетних заслуга на крају догурао до чина главнокомандујућег америчке војске. Када је 1783. године миром у Версају Енглеска признала независност САД, заслуга за историјску победу могла се добрим делом приписати и пожртвованости ирских бораца.

ВЕЧИТЕ ЛУТАЛИЦЕ

Збацивање енглеске колонијалне власти није и последњи бој који су Ирци водили у новој домовини. С подједнаким жаром попуњавали су и редове јужњачке и северњачке војске за време америчког грађанског рата 1861—1865. Само војска Конфедерације (савеза 11 јужних робовласничких држава) регрутовала је 145 хиљада бораца ирског порекла. Њихове бригаде ступале су иза застава Севера и Југа, у оба случаја носећи транспаренте на којима је писало „Сетите се Фонтеноја!“

Још једном, Ирци су се

борили против Ираца. У томе и јесте била трагедија ових храбрих људи — отерани са родног тла, лутали су светом борећи се и гинући за циљеве чије остварење никако није могло да ублажи осећај губитка слободе у давно напуштеној домовини.

М. И.

У бици нод Фонтеноја 1745. шест пунова ирских најамнина у последњи час преокренуло је исход битке у корист Француза. Један од разлога њихове срданости била је и чињеница да су им противници били — Енглези.

Од многобројних бораца ирског порекла који су полонили животе борећи се за интересе страних земаља, један од најзнаменитијих био је гроф Мансимилијан фон Браун.

ТАМО ГДЕ СЕ СУСРЕЋУ ИСТИНА И ЛЕГЕНДА

Био је ниског раста, чврсте грађе, живахан и снажан. Имао је високо и отворено чело, прав и правилан нос, сиве очи благог погледа које су, међутим, севале кад је био љутит. Његово лице било је строго а истовремено насмејано, па је изгледало као да је у њему строгост била спојена са великом хуманошћу. Његови образи задржали су руменило до дубоке старости. Имао је дугу густу браду, био доброг здравља и чио, имао изоштрана и савршена чула. Био је живог и доброг духа и лако схватао све што је хтео, имао истанчану моћ просуђивања, верно и ванредно памћење. Био је ђутљиве нарави, много размишљао а мало говорио и добро процењивао време и место. Иначе, будан, брзих реакција, знао је нагло да се разбесни, а био стрпљив на раду. Спавао је свега четири до пет часова. Хвалио је и волео слободу говора, био весео, шаљивчина који је волео да уједа смејући се. Радо се посвећивао младима, давао милостињу, гнушао се порока и строго их кажњавао. Дајући сиромашнима, био је веома либералан и пун милосрђа.

Такву слику о Нострадамусу оставио нам је један од његових највернијих следбеника Еме де Шавињи. То је, у ствари, слика веома контроверзне али ипак симпатичне личности.

ТАЈНЕ КАБАЛЕ

Родио се 14. децембра 1503. у месту Сен-Реми-де-Прованс одакле потиче породица његове мајке. Преци његовог оца вуку порекло од Јевреја који су се населили у Галији још пре римских освајања, у 6. и 5. веку пре н. е. у време када су Грци били основали своје факторије у Марсеју и Ниму. Ове јеврејске заједнице су се постепено развијале, оснивале градове и школе. Захваљујући грађанској равноправности коју су уживали Јевреји у покрајини Лангедоку, за разлику од осталих делова средњовековне Европе, они нису били само трговци и банкарџи, већ и чувени лекари који су основали славну медицинску школу у Монпељеу, у којој је касније студирао и Рабле.

У њиховим верским школама је, међутим, у 12. веку никла кабала по чијој доктрини је „Бог створио свет утирући тридесет

и два чудесна пута Доброту које представљају десет основних бројева и двадесет четири слова хебрејског алфабета“. У крајњој линији, ови бројеви и слова су једини саставни делови космоса. Кабала је, на неки начин, била филозофија којом су једино Јевреји могли да се баве, тајна наука о односу бројева и слова која је онима који су је савладали требало да пружи божанске визије од Постанка до Краја времена. Кабалисти су зато сматрали да се способност пророковања наслеђује, и то посебно међу потомцима племена чији је родоначелник био Исакар.

У градићу Нотр-Дам д'Але живела је породица која је вукла порекло од племена Исакара. Када су у 15. веку и у Лангедоку почели прогони Јевреја, она се склонила у Авињон у којем је папа показивао толерантност према Јеврејима, посебно онима који су прешли у хришћанство. Покрстивши се узели су име Ностр-Дам које је евоцирало и место одакле су дошли али и њихово покрштавање. Из те породице потиче Нострадамусов отац, јавни бележник, док му је мајка била кћерка

Око ове тајанствене личности вековима се кују најфантастичније претпоставке. Једна је сигурна — био је човек запањујућих способности, по много чему далеко испред свог времена.

СУСРЕТ СА РАБЛЕОМ

На крштењу је Нострадамус добио име Мишел. Иако крштен, бригу о његовом образовању преузео је његов деда по очевој страни који је био кабалиста и поседовао велику библиотеку. Са осамнаест година Мишел се уписао на медицински факултет у Монпељеу где је срео колегу на студијама, касније славног Франсоа Раблеа.

Још пре него што је завршио студије, на југу Француске избила је страшна епидемија куге. Иако то није била његова

обавеза, јер је био још студент медицине, Мишел је без обзира на опасност и не штедећи снаге провео шест месеци међу болесницима Нарбона, Тулуза и Бордоа.

Године 1533, када је његов пријатељ Рабле објавио „Пантагруела“ под псеудонимом Алкофриба Назје, а Катарина Медичи се удала за принца Анрија, Мишел де Нотр-Дам докторирао је на медицинском факултету. Није се, међутим, посветио лекарској пракси већ је кренуо на путовања, прво по Француској, а затим по Британији где је у приповеткама о витезовима Округлог стола трагао за чаролијама легендарног Мерлина. После се вратио у Лорену, а 1542. боравио у Орвалској опатији, у срцу Ардена, где је користио богату библиотеку ове опатије, основане још 1070, а у којој је св.

Бернард године 1131. основао цистерцитски ред и саставио Правила (статут) Темплара. Да ли је Мишел дошао у овај манастир, чије је оснивање и име већ везано за нека пророчанства, да би учио или да би се и сам већ бавио пророчанствима? Одговор на ово питање није лако дати.

ТАЈНИ АГЕНТ?

Из Лорене Мишел је отишао у Немачку да би се опет вратио у родну Провансу. На путовањима је провео десет година, али неки временски одсеци у том периоду остали су обавијени велом тајни.

Ипак треба рећи да се већ 1538. Инквизиција из Тулуза живо заинтересовала за разлоге сталних промена боравишта Мишела де Ностр-Дама. Да није

НОСТРАДАМУ

браћала за савете пре него што је било шта значајније предузимала.

СВА ЧЕТВОРИЦА НОСИЋЕ КРУНУ

Нострадамус је одмах кренуо у Париз где је био дочекан са великом пажњом и почастима. Већ при првом сусрету краљица га је упитала може ли да се поузда у пророчанство свог званичног астролога Италијана Гаурика који ју је упозорио да она треба да спречи да се њен супруг краљ Анри II појави у било каквој појединачној борби после своје четрдесете године. Нострадамус се сагласио са пророчанством свог италијанског колеге, што је краљицу и уплашило и импресионирао, па је провансалског пророка одмах позвала на свој двор да погледа њену децу: три кћерке и четири сина. Нострадамус их је дуго посматрао, а затим за њене синове, касније краљеве Франсоа II, Шарла IX, Анрија III и Франсоа д'Алансона, рекао: — Сва четворица носиће круну!

За своје пророчанство био је одмах богато награђен, а он је у знак захвалности поклатио краљици амулет у облику медаљона, украшеног прилично дво-

IX, Нострадамусова предсказања почела су редом да се остварују.

Млади краљ се у пратњи своје мајке упутио у Салон-де-Провансу да посети Нострадамуса и да га именује дворским лекаром и саветником. Сасвим случајно у то се време у Салону затекао и Анри од Наваре, тада једанаестогодишњи дечак. На молбу његовог васпитача, Нострадамус га је прегледао и прорекао му да ће постати краљ. И када је касније заиста краљевао као Анри IV, често је причао о том свом сусрету са Нострадамусом и пророчанству које се, ето опет, испунило.

Када је превалио шездесету, што се у оно време сматрало дубоком старошћу, Нострадамус је све више патио од костобоље. Умро је 2. јула 1566. у шездесет и трећој години.

ДО 3797. ГОДИНА

За њим није остала само легенда о једном сасвим необичном животном путу, већ, пре свега, његова „Пророчанства“, која већ више од четири стотине година не распаљују само машту сујеверних, већ привлаче и пажњу истраживача разних струка. Његови стихови сигурно немају неку књижевну

С - ПРОРОК ЗА СВА ВРЕМЕНА

можда путовао као тајни агент? Било је то време када су се тајно припремали верски ратови, па зато неки Нострадамусови биографи сматрају да је сакупљао податке за рачун Лорене. Ако би то било тачно, могао би да се објасни бар део тајанствености којом је Нострадамус радо обављао свој рад и да се веома просто објасне испуњења неких од његових пророчанстава. Напоменимо, засад, само толико да су у време када је живео Нострадамус наклоност према окултним наукама и политичким интригама веома често ишле руку по-друку.

ПРЕТЕЧА ПАСТЕРА

Када се 1543. вратио у Провансу, тамо је поново харала куга. И опет се предано старао о болесницима у атмосфери пуној страве, у којој су болесници сами себи шили мртвачке покрове или се бацали кроз прозоре да би докрајчили своје неподношљиве муке. Страхоте које је два пута доживео за петнаест година могле би делимично да објасне Нострадамусову склоност

према апокалиптичким визијама која је дошла до изражаја у његовим „Центуријама“.

Као да је четири века пре Пастера схватио везу између епидемије и микроба, он је пре свега захтевао да се спроведе општа дезинфекција улица и кућа у граду Екс-ан-Провансу. Тиме је постигао тако сјајне резултате у сузбијању епидемије да је од општине стекао пензију, а као лекар се прочуо по целом југу Француске.

Године 1547. населио се у Салон-де-Провансу, где је у својој кући уредио астронормску опсерваторију. Годину дана касније путује у Италију. Ово путовање познато је по једном његовом пророчанству које се испунило. У Савони је доктор Ностр-Дам на улици срео неког непознатог калуђера. Клекнуо је пред њега, а кад га је зачуђени калуђер упитао зашто то чини, одговорио је: „Тако треба да се поступи пред лицем његове Светости“. Непознати калуђер био је Феличе Перети који је касније био изабран за папу Сикста V.

У Салон-де-Провансу Мишел де Ностр-Дам пише многе медицинске књиге, а сваке године објављује и

по алманах. И Рабле је то чинио јер је то у оно време била мода, а доносило је и користи.

ДАЈЕМО ШТА ИМАМО

Тек 1555. године објављена су „Пророчанства г. Мишела Нострадамуса“. То је било и први пут да је објавио своје ново презиме које није никакав превод на латински његовог правог презимена већ игра речи која треба да привуче читаоца, а заправо значи: дајемо шта имамо, шта знамо.

„Пророчанства“ писана у кватерним строфама груписаним у „центурије“ доживела су огроман успех. За мање од две године штампана су три издања. Зато и не изненађује толико што се убрзо после другог издања „Пророчанства“ код Нострадамуса појавио гувернер Провансе да му пренесе позив краља Анрија II и краљице Катарине Медичи да их посети у Паризу. Идеја за тај позив је и потекла од Катарине која је била очарана окултним наукама и волела је да буде окружена астролозима, врачима и мађионичарима, којима се увек о-

смисленим симболима и кабалистичким знаковима.

Благонаклоност и гостопримство двора које је Нострадамус уживао у Паризу и чести позиви владара ради саветовања о свим државним пословима изазвали су најфантастичнија нагађања и пријатеља и непријатеља. Веома распрострањена је била верзија да је Нострадамус, посредством неке тајне организације, доспео на двор и да тамо, као сива еминенција, ради на остварењу политичких циљева те окултне организације. Упркос свему, када се Нострадамус године 1559. вратио у Провансу био је славна личност. А када је 1559. краљ Анри II погинуо на витешком турниру у двобоју са грофом Монтгомеријем, Нострадамусово име изазвало је дивљење али и страховање.

Смрт француског владара наступила је, наине, управо тако како ју је четири године раније Нострадамус био описао у 35. кватерној строфи 1. центурије својих „Пророчанстава“. Краља је наследио његов најстарији син Франсоа II, али је умро у својој петнаестој години. На престо је ступио Шарл

вредност, али су — како је сам у предговору написао — „помало хотимице састављени нејасно“. У ствари, речи и реченице су, најчешће у симболима, поређане тако да могу да имају више различитих значења и још више могућих објашњења. Све је довољно замршено и магловито да се за сваки значајнији историјски догађај од објављивања „Пророчанстава“ па све до данас (а по Нострадамусовим наводима — све до године 3797!) могу у њима, са мало маште и нешто литерарне спретности да пронађу „тачна предсказања“ овог необичног ренесансног човека, који је, највероватније, ипак био у служби Свете лиге.

Ова тајна организација, која је окупљала фанатичне католике за борбу против хугенота и осталих реформиста, није презала ни пред чим да би остварила своје верско-политичке циљеве. Њен најзначајнији центар у којем су се ковале сплетке била је Орвалска опатија. Тиме би могао и да се објасни Нострадамусов тајанствени боравак у Орвалу, али и многа од његових тачних пророчанстава.

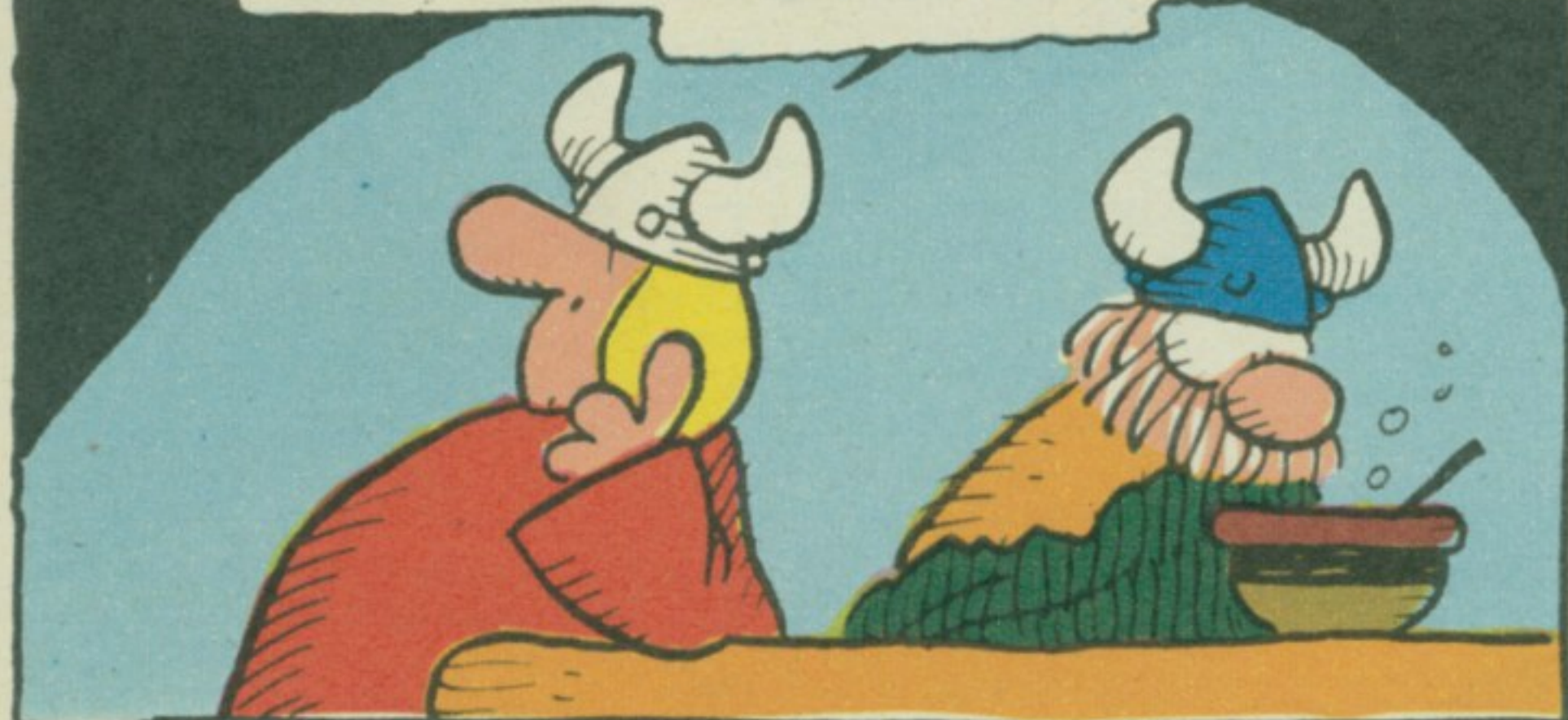
С. Ђ.

DIK
BROWNE

ХОТАР

СТРАШНИ

ДОСТА МИ ЈЕ СВЕГА! ОВА ДЕ-
ЦА РАЗБАЦУЈУ СТВАРИ НА СВЕ
СТРАНЕ!

ДОСТА МИ ЈЕ РИНТАЊА
У ОВОЈ ПРОКЛЕТОЈ КУКЕ-
РИНИ!

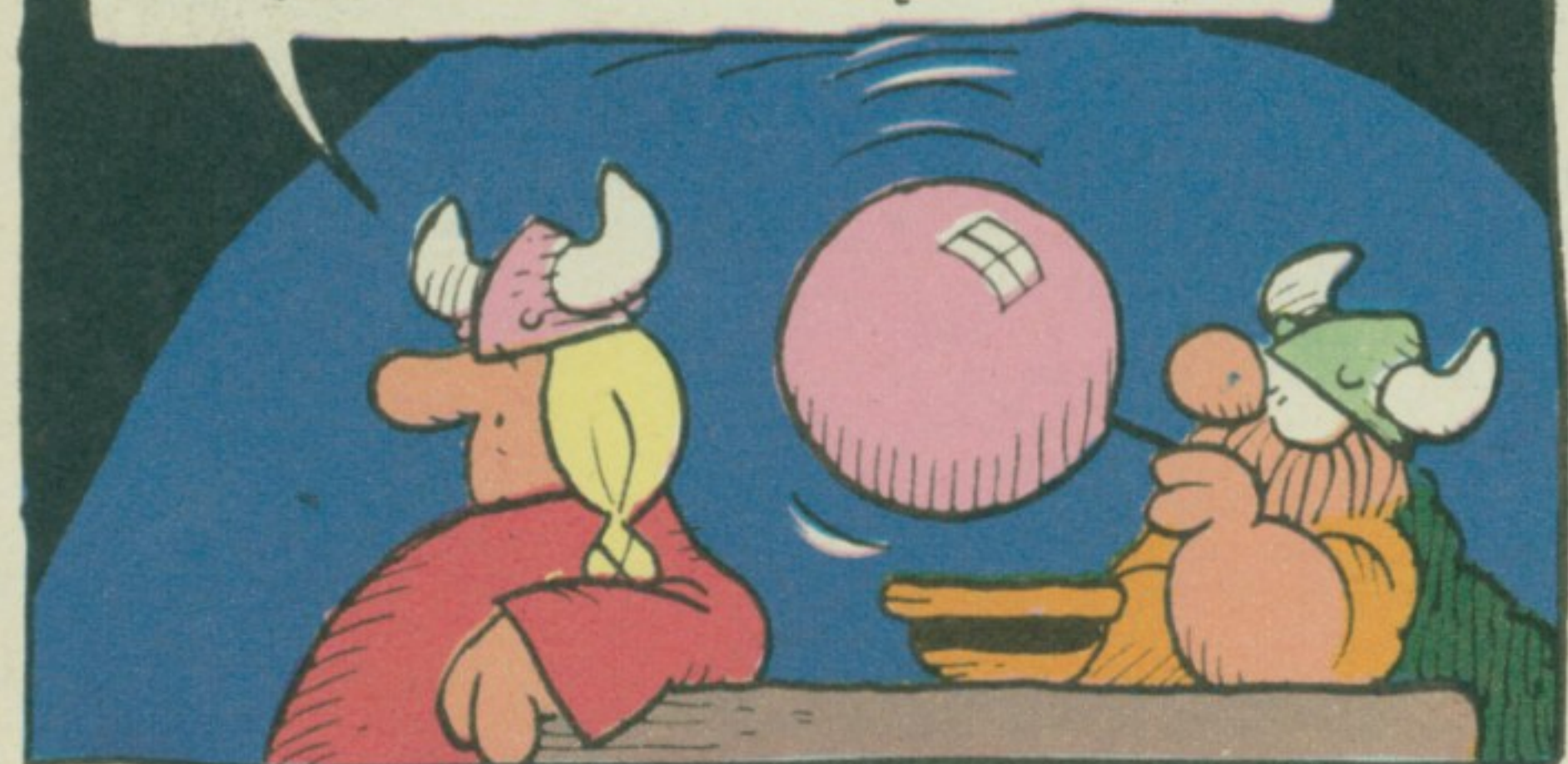
ТАЈ ЊИХОВ НЕРЕД МЕ
ТЕРА У ЛУДИЛО...

ОНИ КАО ДА УЖИВАЈУ ДА
МЕ ЖДЕРУ ПО ЧИТАВ ДАН!

НЕ МОГУ ВИШЕ ДА СЕ
ДЕРЕМ НА ЊИХ!

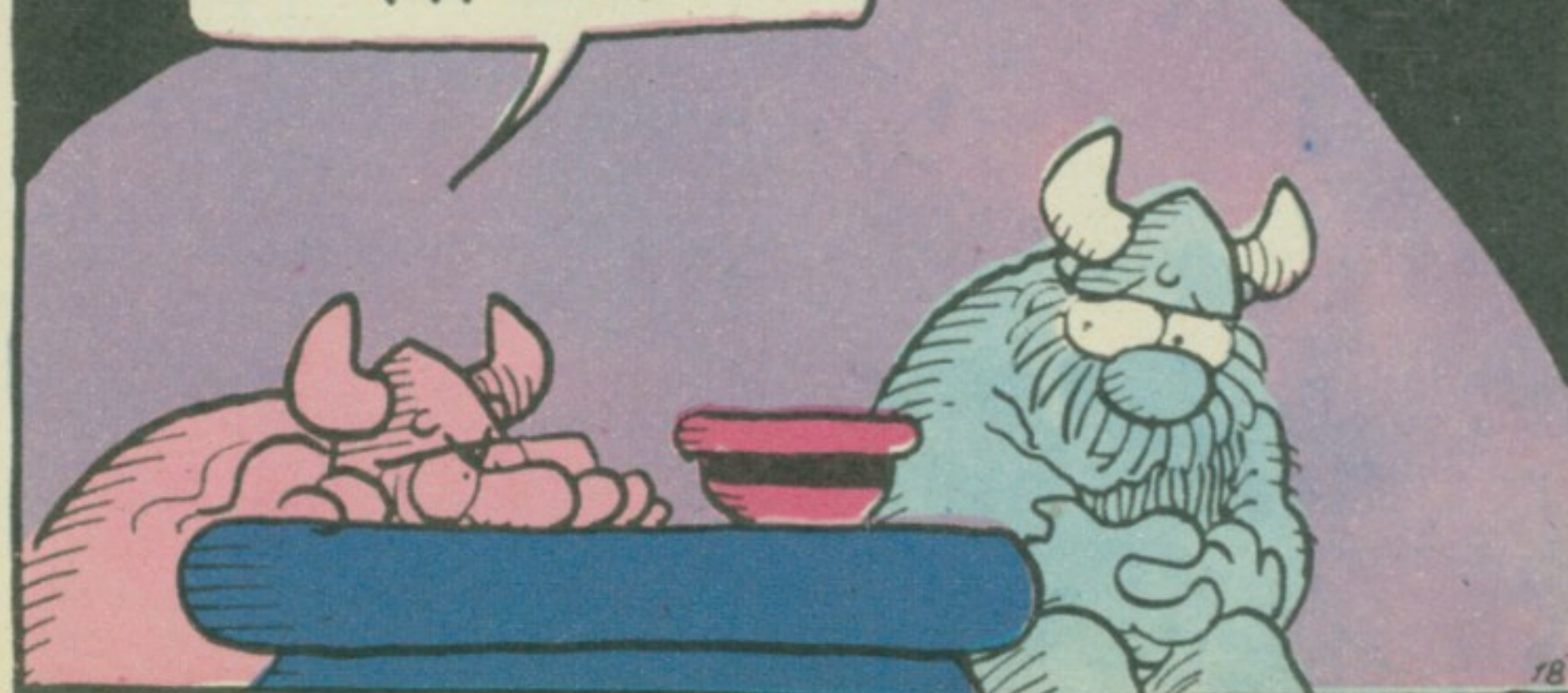

ЈЕДВА ЧЕКАМ
ДА ОДРАСТУ...

© 1980 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

... ЈЕР СЕ ТЕБИ
ТО НЕЋЕ НИ-
КАД ДЕСИТИ!

Висок и плећат четник, лица зараслог у црну браду и густе бркове, са великом кокардом на шубари, мрко се загледа у отечено и крваво лице свезаног дечака пред собом: — Јеси ли то ти, Ђућо, на зло ти свануло?

Дечак је с болом подигао главу и кроз сузе угледао добро познато лице очевог брата. Чак се и обрадовао, надајући се да ће га он спасти четничких злостављања:

Али, тада се стричево лице згрчило у љутиту гримасу:

— Марш! Не својатам се ја са скојевцима!

И већ следећег тренутка његов широки длан снажно се спустио на дечаков нос и усне: малишан се затетурао

ДЕЧАК ЈАЧИ ОД ИЗДАЈЕ

НЕЋУ ЗАБОРАВИТИ ТУ КРВ

ПОШТО СУ МУ УБИЛИ МАЈКУ И ЗАКЛАЛИ СЕСТРЕ, ЧЕТНИЦИ СУ УХВАТИЛИ И ХРАБРОГ МАЛИШАНА КОЈИ ЈЕ ПОДАТКЕ О ЊИМА ДОСТАВЉАО ПАРТИЗАНИМА. УБРЗО ЈЕ ПОЧЕЛО НАЈТЕЖЕ МУЧЕЊЕ ЈЕДНОГ ОД НАЈМЛАЂИХ ПРВОБОРАЦА.

Радомир Вуковић Ђућо — детињство у болу и поносу.

и пао у угао тамног подрума сеоске магацине где је био затворен. Низ његово лице и груди опет је потекао млаз крви. Иако су га два пута четници хапсили и претукли до бесвести, никада овај дечак није заборавио стричев шамар. Од свих батина то му је најболнији ударац у животу.

ЗВЕРСТВА „ЋОРАВОГ БАТАЉОНА“

Мада је 1941. године имао само осам година, у докумену тима Радомира Вуковића познатог по надимку Ђућо, пише да је активан учесник НОБ-а од 15. јула 1941.

Никада Радомир Вуковић неће и не може да заборави своје село Мека Груда код Вилеће и детињство у њему. Међутим, то није било оно топло сећање на безбрижне и веселе дечачке дане, већ горка прича о људском зверству с једне, и дечијој патињи, али и храбрости и величини, с друге стране.

Како је Ђућов отац Мићко, кога су због учешћа у октобарској револуцији где је командовао једним интернационалним пуком звали „Бољшевик“, био један од покретача устанка у билећком крају у лето 1941. а његов старији син Симо, звани Сибко, такође партизански првоборац, њихова кућа и породица

била је под сталном четничком присмотром.

Осмогодишњи Ђућо је знао да су отац и старији брат у партизанима, али, како сам каже, тада није знао шта је то СКОЈ ни ко су комунисти. Знао је само да су они против Немаца и четника, Италијана и усташа.

Злогласни четници „ћоравог батаљона“, које су житељи Меке Груде и околине овако назвали јер је коман-

страха говори ко су и какви су и да ће их партизани смакнути. Тукли су га, али га нису хапсили. Држећи га на оку имали су јак разлог да га не убију: најмлађи син Мићка Вуковића најбољи је мамац и талац за свог оца партизана и брата Симу. Добро су знали шта за „Бољшевика“, после покоља готово целе породице, представља овај упорни и понекад безумно храбри дечак.

неколико дана раније ишао да извиди бројно стање „ћоравог батаљона“, Ђућо је препознао глас који је допирао до њега:

— Гадови и издајце, ако убијете мене, убијете само делић наше Партије! А њу уништити не можете!

Биле су то речи Владе Радовановића Шутка, члана Окружног комитета СКОЈА за источну Херцеговину. У тишини коју су реметили само бесомучни удари по

осетио комунистом и чинило ми се као да ме Шуткова крв посвећује, као да ме моли да ништа не признам. Тај тренутак и доцније познанство са мојим партизанским командантима Владом Шегртом и Николом Љубибратићем, народним херојима, најнише су утицали да будем спреман да дам све од себе за слободу ове земље.

Када је изубијано тело Владе Радовановића бачено у јаму безданицу, где су четници строглавиљали своје жртве, дошао је један од најтежих доживљаја у животу Радомира Вуковића Ђућа.

Ставивши му малу боцу у уста, четници су му учврстили завртњем браду и теме и стегли главу у нарочиту справу на столу. Затим су га свукли и по погнутим леђима пали су први удари од којих је кожа пуцала. Бочица међу вилицама се сломила, као и зуби. Сав у крви, на ивици свести, дечак ипак ништа није признавао. А кад су му ослободили главу, тела прекривеног масницама подливеним крвљу, прикочно је исплазио језик својим мучитељима!

Враћен је у подрум и, одахнувши, рекао сам себи: морам побећи!

Последњим атомима снаге извадио је решетке на прозору и већ истог дана био међу партизанима, у 29. херцеговачкој ударној дивизији, где му је ратовао и отац кога је до ослобођења поздрављао само стиснутом песницом принесеној слепочници и узвиком „Смрт фашизму!“ Ускоро се прочуо као одважан курир и неустрашив борац. Рањен је у борбама још једном, прошао страхоте битке на Сутјесци као десетогодишњи дечак и дочекао ослобођење као - инвалид. Због последица борби и батина, пензионисан је у 22. години.

У рату је плакао само једном: када му старији другови нису дали да носи пушку, тврдећи да је исувише нејак за оружје. Убрзо га је сам отео од непријатеља...

Иван Лончар 19

дант Милорад Бјелетић слабо видео и носио наочаре, а његов заменик Срђан Вуковић био ћорав, на грозан начин су се осветили Мићку и Сибку Вуковићу.

МАМАЦ ЗА ОЦА И БРАТА

Мали Ђућо је гледао кад су четници, у родној кући, мајци одсекли главу, сестри скојевки, после ужасног мучења и иживљавања метком разнели лобању, а најмлађу сестру, тада још бебу, бацили о под. Ђућа су поштедели, бар за неко време.

Гледајући како четници скоро свакодневно кроз Меку Груду спроводе ухапшене комунисте и партизане, Ђућо им у очи и без

Међутим, када су вође „ћоравог батаљона“ сигурно и детаљно обавештени да им Ђућо, чим му се пружи прилика, краде оружје или важна документа на из командантове собе, да се састаје са комунистима и партизанима и извиђа четничка кретања и бројно стање, и то већ другу годину, ухапшен је и у пратњи двојице четника са упереним пушкама протеран кроз Меку Груду.

Затворен је у подрум једне од сеоских магацина, са само једним прозором и решеткама на њему.

И ТЕБЕ ОВО ЧЕКА!

Држећи се за болну и гнојаву рану на потколеници, где га је погодио шрапнел четничке мине када је

телу овог комунисте, пропраћени четничким питањима и псовкама, Ђућо је чуо сваки шум одозго, јер је просторију где се налазио и собу за мучење делио само дрвеним под. Одједном су се одозго зачули удари чизмом о под и претња:

— Црвени копилаве, и тебе ово чека!

Док је чукао у подруму, дечак је осетио како му се низ лице слива нешто мокро и топло. Уплашио се да је то његова крв од батина које је добио док је спровођен у затвор. Међутим, то је била крв комунисте изнад њега, која се кроз процепе између дасака сливала право на Ђућа.

— Никад нећу заборавити ту крв — сећа се данас Радомир Вуковић. — И ја сам се тада први пут

БИМ И БУМ

ФАНТОМ: МОЋ СУДБИНЕ

БРОД У КАРИПСКОМ МО-
РЕУ ЗАДЕСИЛА ЈЕ ОПУКА...

НАПУШТАЈ
БРОД?

ВЕСТИ БРОД
ПОТОНУО
ЋУДСКИХ
ЖРТАВА
НЕМА

ДИЖАМАН
ТИ НА
ДНУ
МОРА

У СЕФУ БРО-
ДА НАПАЗИТИ
СУ СЕ НЕОБРАНИ-
ВИ ДИЖАЊИВЕ
НЕПРОНОСТИ.
ВРЕДНОСТИ.
ЗА МЕСЕЦ ДА-
НА ОТПОЧЕЊЕ
ОПЕРАЦИЈА
СПАСАВА-
ЊА.

ЈЕСИ
ЛИ ПРО-
ЧИТАО
ОВО?

ШТА?
ДА ВИ-
ДИМ?

ТО МОРА ДА ЈЕ
НЕГДЕ ОВДЕ,
ПИТЕ?

ТАЧНО?

БРОД ЈЕ НА
ДУБИНИ ОД
ОКО ТРИ
СТОТИ-
НЕ МЕ-
ТАРА?

ПАЗИ?
ОБАД-
НА ПАТРО-
ЛА?

ШТА ТРАЖИ-
ТЕ ОВДЕ?

МАЛО
СМО
СЕ ПРО-
ВОЗА-
ЛИ...

ЗАР ЈЕ ТО
ЗАБРАЊЕ-
НО?

НЕ, АЛИ ОВО ЈЕ
МЕСТО НА
КОМЕ ЈЕ ПО-
ТОНУО БРОД?

ДОБИЛИ
СМО НАРЕД-
БЕ ДА НИКО-
МЕ, КО ЗА ТО
НЕМА ДОБАР
РАЗЛОГ, НЕ
ДОЗВОЛИМО
ДА СЕ ВРЗ-
ТА ОВУДА

ОПЕРАЦИЈА СПАСА-
ВАЊА БРОДА ПОЧИ-
ЊЕ СЛЕДЕЋЕГ МЕ-
СЕЦА?

РАЗУ-
МЕМ?

МОРАМО НАКИ
НЕКИ ДОБАР
РАЗЛОГ?

ДА?

БОГАТСТВО
НАМ ЈЕ НА
ДОХВАТ
РУКЕ?

БИОСКОП
Авантуре
у морским
дубинама

НАД БИМО НАШ-
ТИ НЕКИ ДОБАР
ИЗГОВОР ДА МО-
ЖЕМО ДА РОНИ-
МО ТАМО?

СЕТИО САМ СЕ, ПИТЕ? СНИМИ-
ЋЕМО ФИЛМ ПОД
ВОДОМ?

ОДЛИЧНО!

А У ДИЖАНИНОЈ КУ-
БИ ЈЕДАН ПРОЗОР
УВЕК СТОЈИ ОТВО-
РЕН...

ТО ЈЕ ПРОЗОР СО-
БЕ У КОЈОЈ СЕ НАПА-
ДЕ СМО ДВЕ ПРОС-
ТИРКЕ: ЗА ЧОВЕКА
И ЗА ПСА...

ЈЕДНОГ ДАНА
НАКИ БУ ЗАТВО-
РЕНА ВРАТА И ТО
БЕ ЗНАЧИТИ ДАСУ
ОН И ДЕМОМ СТИГ-
ЛИ?

УХ?

ИДЕМ
НА ТАК-
ТИЧЕЊЕ
РОНИЦА-
НА?

ГЛЕДАЈУ
ТЕ НА ТЕ-
ЛЕВИЗИЈИ!
ЕВО ТИ
ПОШТЕ!

ЈЕ П'ТО
ОН ПИСАО?

НЕ?

ОХ, ОХ?
ОПЕТ?

ФАНОМ ЈЕ ИСТИНА, ФИ-
НИ МОМАК, АЛИ МОГЛА
БИ ДА НАБЕШ И НЕКОГ
ПРИСТОЈНИЈЕГ?

УХ, ЗАР ОПЕТ
ИСТА ПЕСМА,
МАМА?

А НА ТАКТИЧЕ-
ЊУ...

...ДИЈАНА ПАТМЕР ЈЕ
ОСВОЈИЛА ПЕХАР

ОНА ЈЕ ПОЗ-
НАТА И МОГ-
ЛА БИ НАМ
КОРИСТИТИ
ЗА НАШУ
СТВАР.

СИГУРНО?

С ЊОМ БЕМО
СНИМИТИ ФИЛМ
О РОНИОЦИМА?

...И ТАКО,
МИСЛИТИ СМО
ДА СТЕ ВИ ДИЈА-
НА, НАЈПОРОД-
НИЦИ ЗА ТУ
УТОЛУ?

ТО НИЈЕ
ПОШЕ,
ДИЈАНА?

АЛИ, ОН
МОЖЕ
СТИТИ
СВАКОГ
ДА-
НА?

ВРАТА
СУ ЈОШ
ОТВО-
РЕНА

ДАЈУ ВАМ
ОДГОВОР ЗА
КОЈУ НЕ-
ДЕЉУ?

НЕ МО-
ЖЕМО
ТОЛИКО
ДА ЧЕКА-
МО?

МОРАТЕ
МИ ОДГОВО-
РИТИ ЗА НЕ-
ДЕЉУ ДА-
НА?

Ч
РЕД?
ЈА-
ВИЋУ
ВАМ?

ЦИТ ЈЕ БАШ ЗГО-
ДАН МОМАК? БИТИ
БИТЕ ДИВАН ПАР?
МОРАШ ПРИХВАТИТИ
ТУ ПОЊУ?

НЕ ЗНАМ,
ВИДЕЋУ...

ЗАШТО?
САД
НЕМАШ
НИКАК-
ВИХ
ОБА-
ВЕЗА?

ЗНАШ ДА
ОН УВЕК
ДОПАЗИ У
ОВО ДОБА
ГОДИ-
НЕ?

ПА
ШТА
?

УСКОРО
ПОЧИЊЕ
ОПЕРАЦИЈА
СПАСАВА-
ЊА БРО-
ДА?

МОРАМО
НАГОВОРИ-
ТИ ТУ ДИ-
ЈАНУ
ПАТМЕР?

ЈЕСТЕ
ЛИ РАЗ-
МИСЛИ-
ЛИ О НА-
ШОЈ ПО-
ЊИ?

ДА? ЗНА-
ЈЕТЕ ОД-
ГОВОР
КРОЗ НЕДЕ-
ЉУ ДАНА?

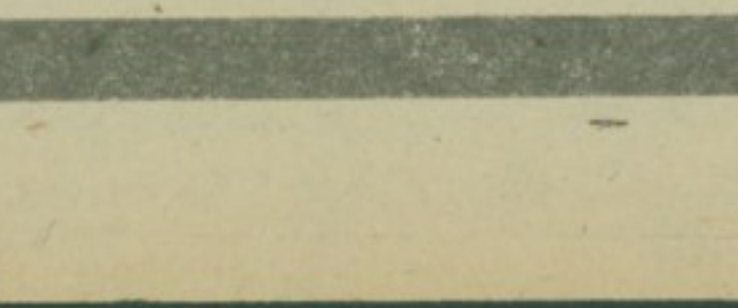
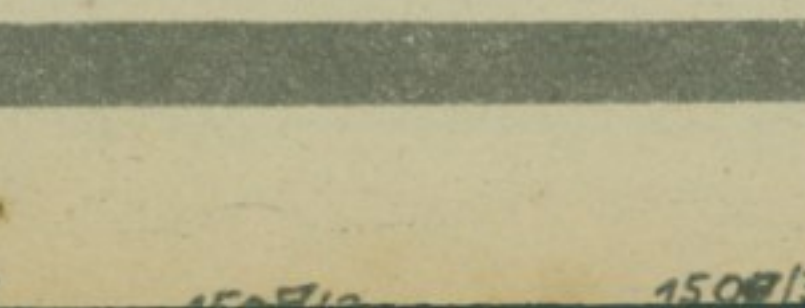
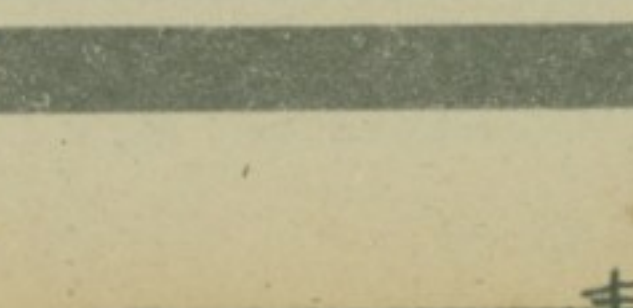
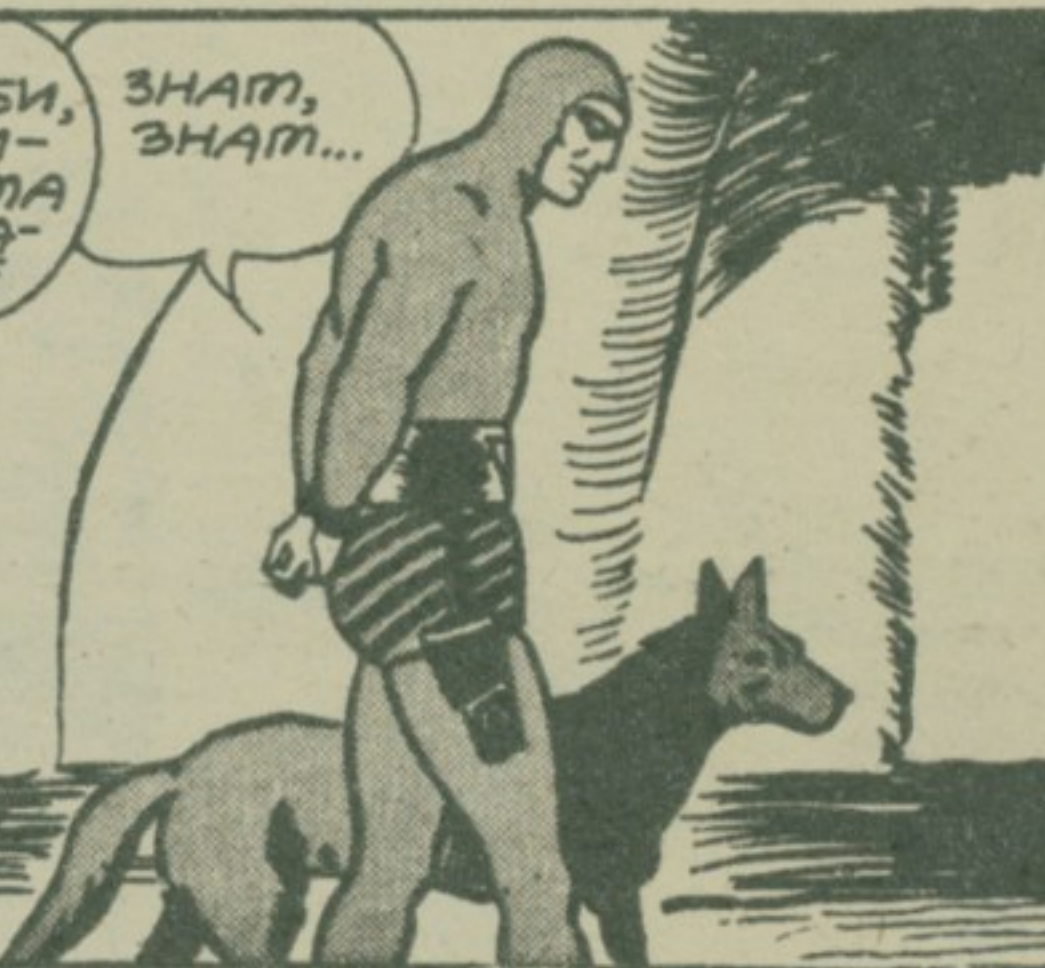
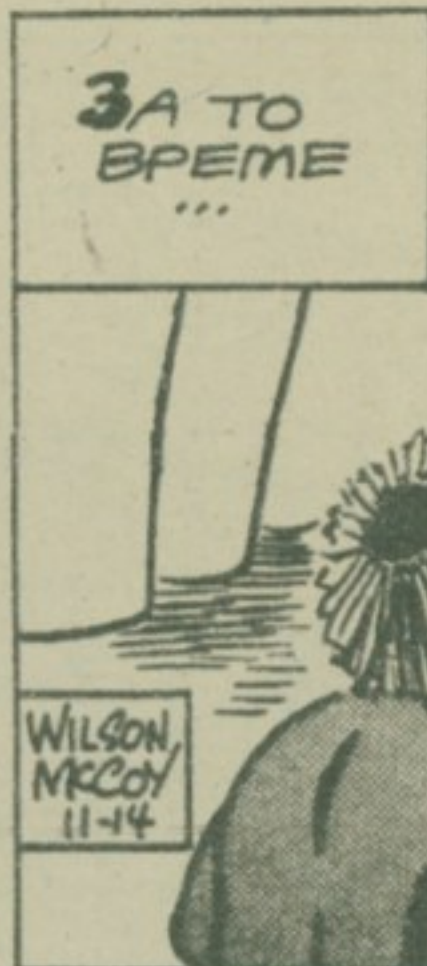

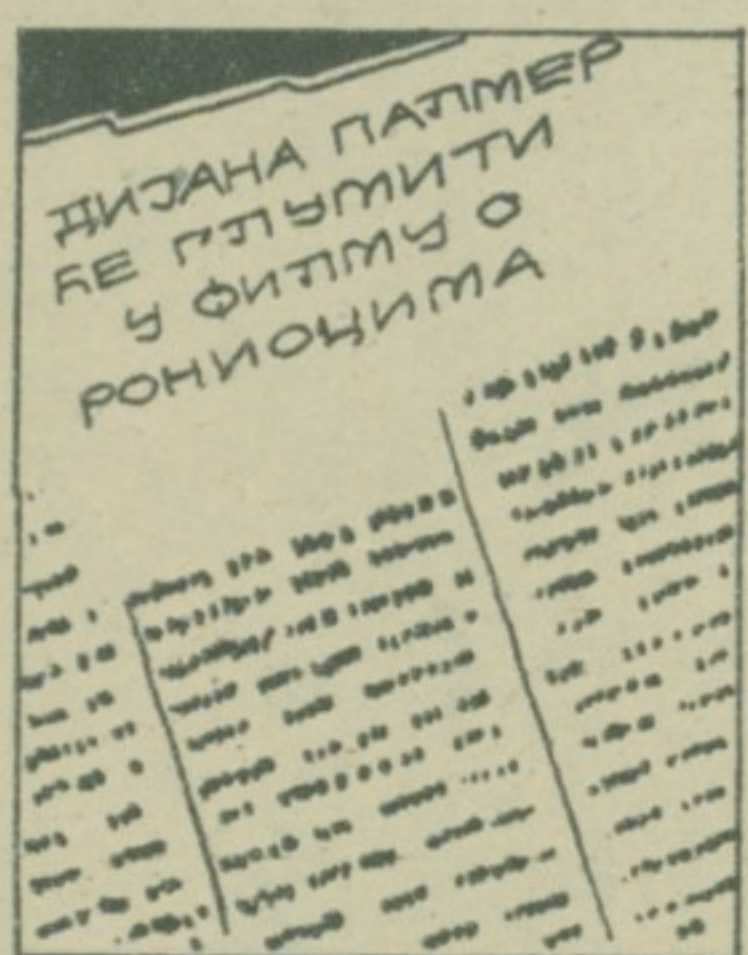
ЗАШТО МОЈА
КФИ НИЈЕ НАШ-
ЛА НЕКОГ СА
ПРИСТОЈ-
НОМ КУБОМ,
А НЕ МАС-
КИРАНОГ ЧО-
ВЕКА ИЗ
ПЕКИНЕ?

УСТА-
ЛОМ, НИ
НЕ ЈАВ-
ЉА ТИ
СЕ?

САЧЕКА-
ЋУ ЈОШ
ДО КРАЈА
НЕДЕ-
ЉЕ?

ДИЈАНА, ИЛИ У
ХОТЕЛ? ПИТ И ЈА
ИМАМО ОВДЕ НЕКА
ПОСТА?

ДОБРО?

МОРАМО
БРЗО ДА
ДЕЛАМО?

САМО ДА СЕ
ДОКОПАМО
ТИХ ДИЈАМА-
НАТА?

НЕШТО СЕ ДОПАБА?
МОЖДА ЈЕ ТО САМО
МОЈА МАШТА, АЛИ
ОСТАКУ ОВДЕ ДА
ПРОВЕ-
РИМ?

НЕШТО МИ ЈЕ
СУМЊИВО ТО
ПОДВОДНО
СНИМАЊЕ?

САД МОРАМО
ИЗВУКИ ТЕ КА-
МЕНЧИКЕ?

ЗАШТО ЈОШ
МАМО НЕ
ПРИЧЕКА-
МО?

ОПЕРАЦИЈА СПА-
САВАЊА ПОЧИЊЕ
СУТРАТ ИДЕМ ДА
ДОНЕСЕМ ЧЖЕ?

АЛИ, ЕНО ОБАТ-
СКЕ СТРАЖЕ?
ОПАСНО
ЈЕ?

ОБАВИЋЕМО ПОСАО КАД
СЕ СТРАЧИ?

МОГУ ЛИ ДА ЧЗ-
ТЕМ НОВИНЕ?

ОПЕРАЦИЈА ВАБЕЊА ДИ-
ЈАМАНАТА ИЗ ПОТОНУЛОГ
БРОДА ПОЧИЊЕ СУТРА

ДИЈА-
МАНТИ?

ПА ТО ЈЕ
УПРАВО НА
МЕСТУ НА
КОМЕ СНИ-
МАМО?

ЗНАЧИ,
ТО ЦИП
И ПИТ
ТРАЖЕ
?

АЛИ, НЕМАТ ЈОШ
ДОКАЗА...

НИШТА ЗАТО?
САЧЕКАЈУ?

ВРЕМЕ ЈЕ ДА КРЕ-
НЕМО,
ПИТЕ?

ДОБРО?

МОЖДА
СТРАЖА
ПОТРИ НА
НАС?

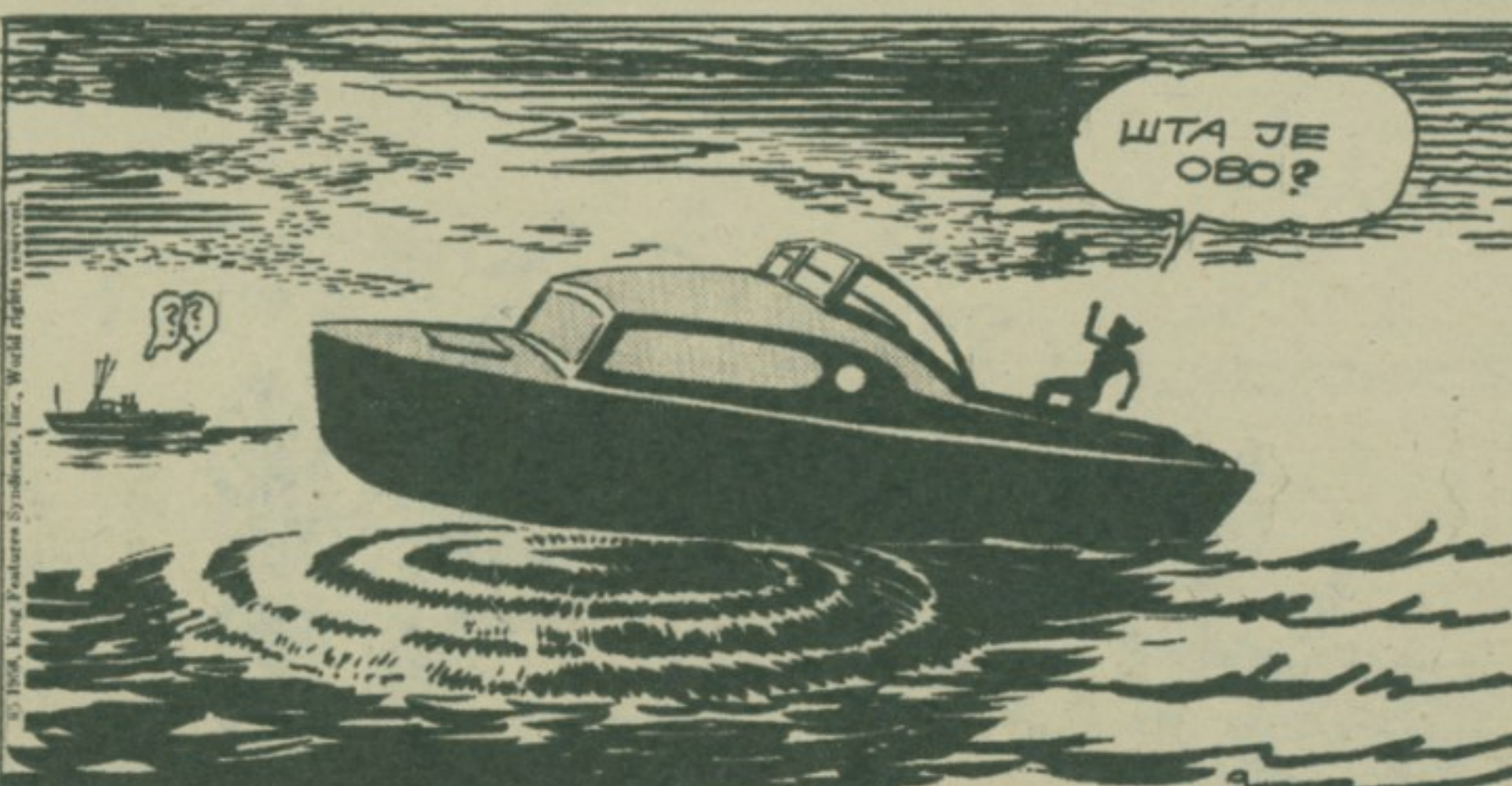
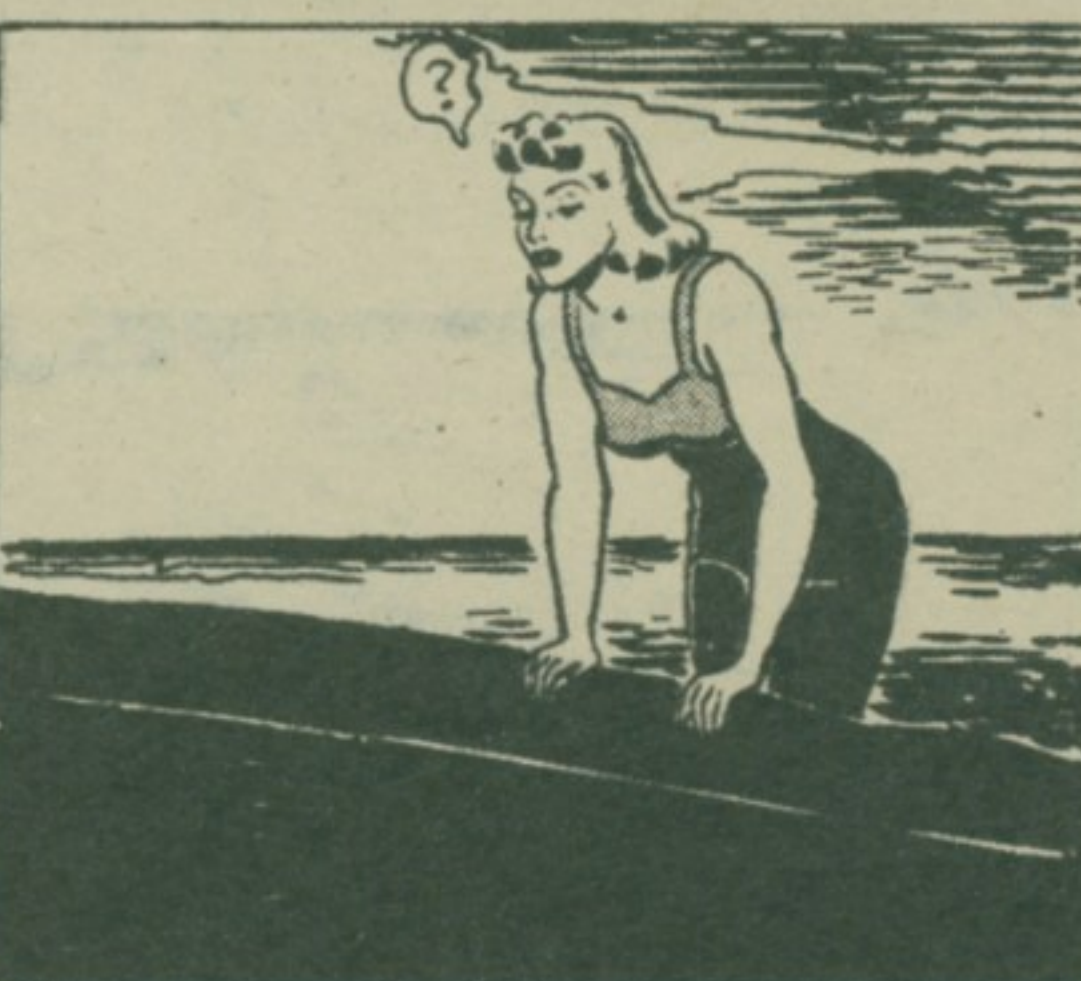
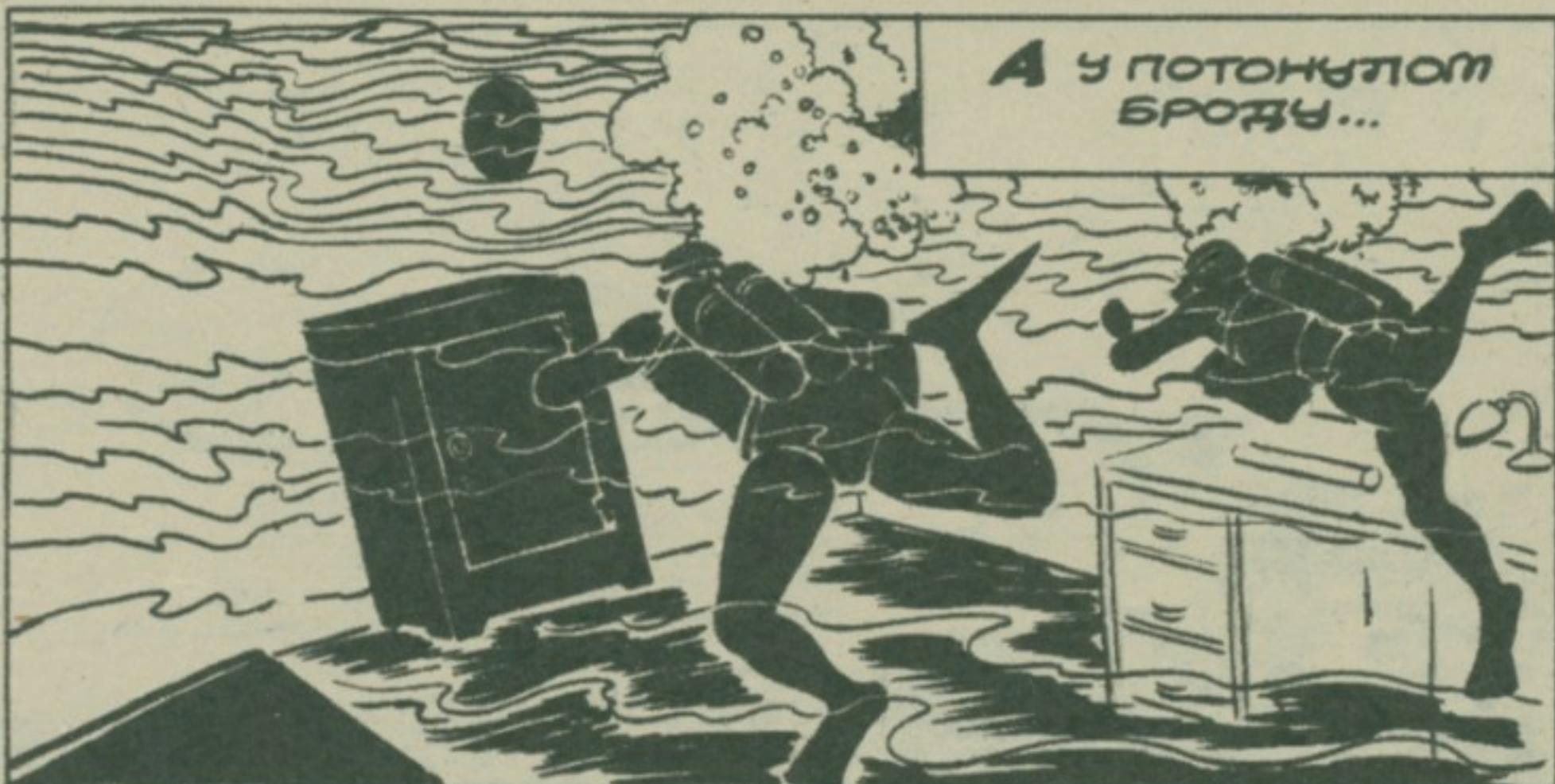
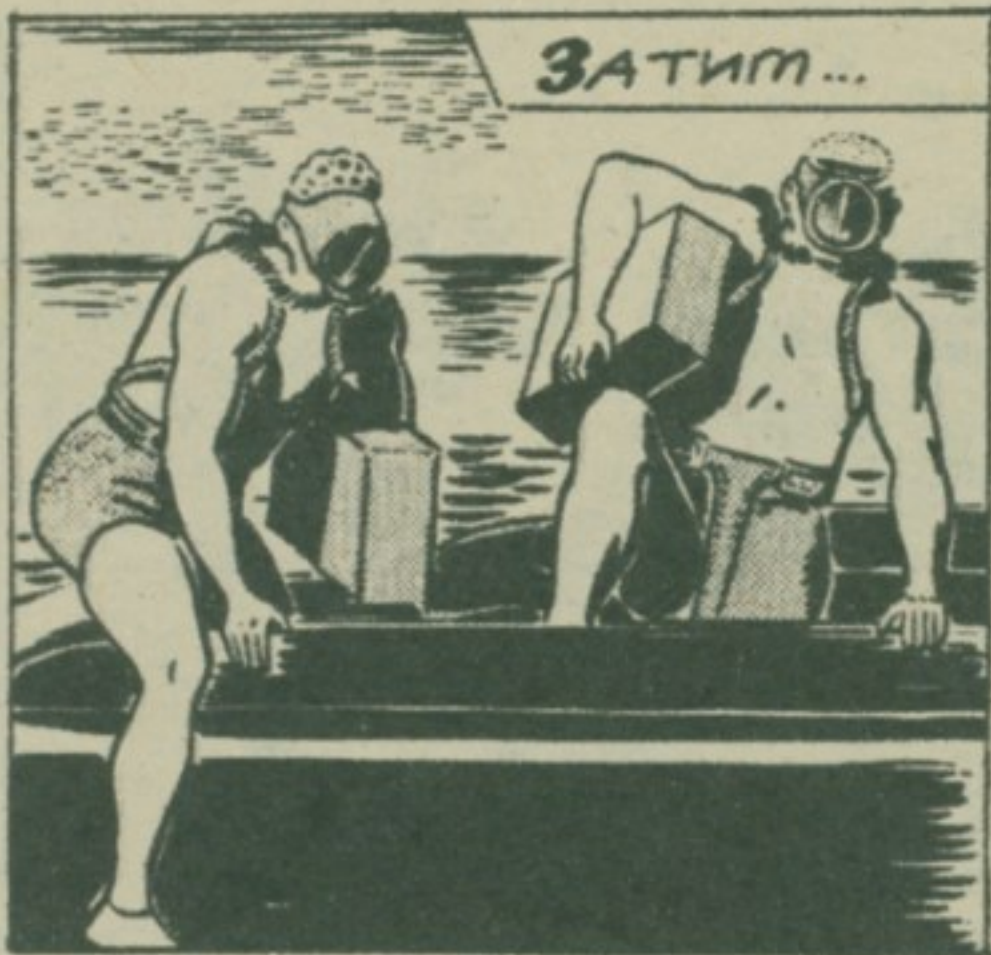
ПУС-
ТИ
ИХ?

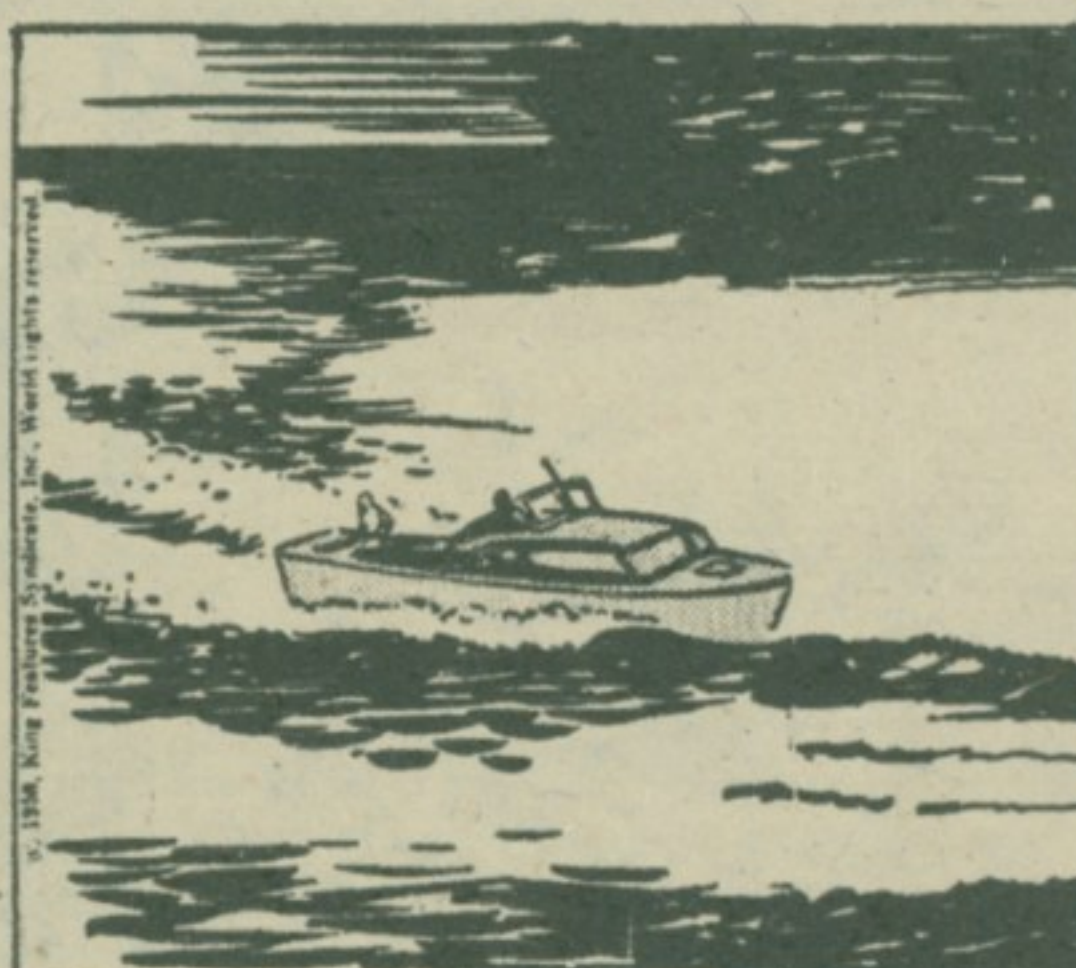

МИСЛИЋЕ ДА СТО
КРЕНУТИ НА СНИ-
МАЊЕ?

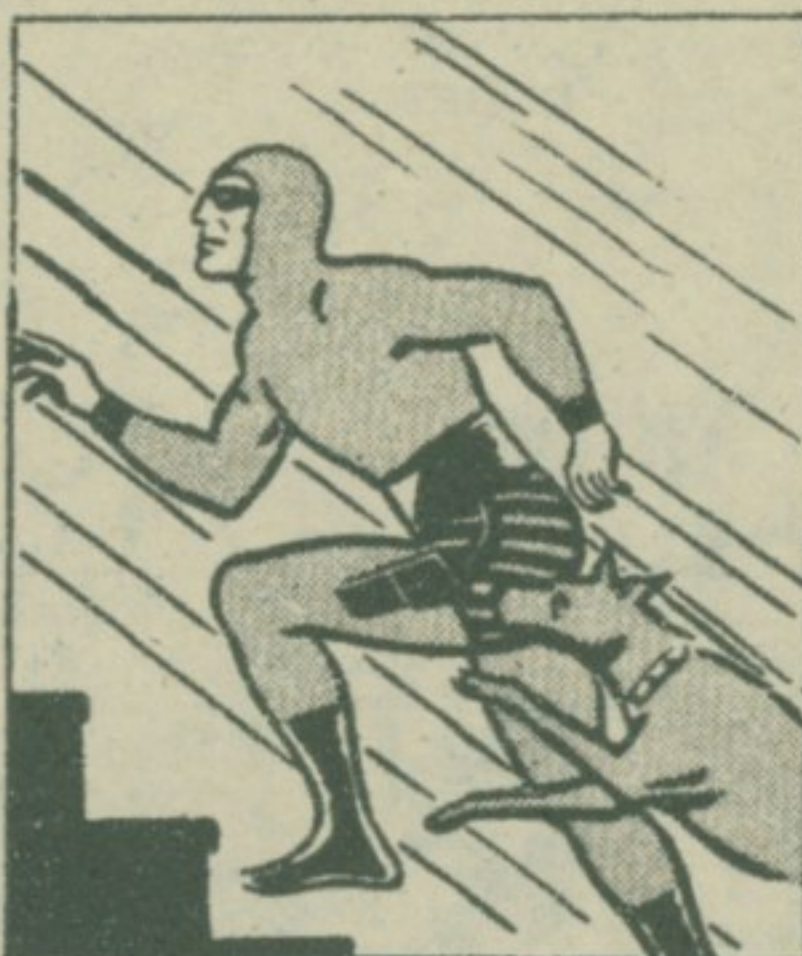
СТИГЛИ СМО?
БАЦИ СИД-
РО?

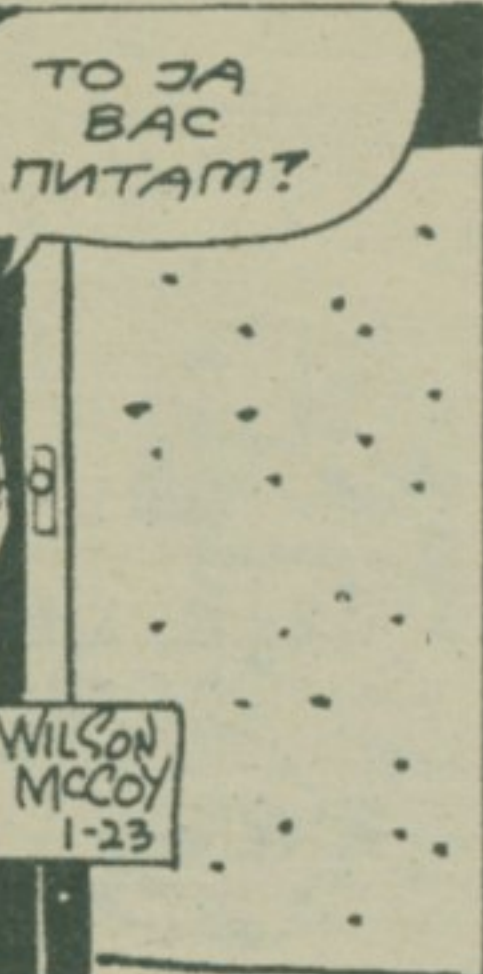

УУХ?

ЦИПЕ? БУДИ
СЕ? ДИЈАНА
ЈЕ ПОБЕГ-
ЛА?

СИГУРНО
ЋЕ ПОКУША-
ТИ ДА ОТ-
ПЛИВА ДО
ОБА-
ПЕ?

НИЈЕ
ОНА ТАКО
ЛУДА?
ВИДИ ГДЕ
ЈЕ СПЛАВ?

У ПРАВУ
СИ? НЕМА НИ
ЊЕГА НИ ПО-
ЈАСА?

МУД-
РА
ЈЕ
ОНА?

АТИ, ЗАБОРА-
ВИМО ЈЕ
САД?

КАКО?
ШТА РЕМО
АКО СТИГ-
НЕ НА ОБА-
ПЧУ?

ОТКРИКЕ НА-
ШЕ СКРОВИШ-
ТЕ?

ПИТЕ, СТИРИ СЕ?
ЗАР СИ ЗАБОРАВИО ДА
СТО ИМАТИ ДВА СПЛА-
ВА, А ЈЕДАН ЈЕ БИО
ПРОБУШЕН?

ОНА ЈЕ БАШ
ТАЈ УЗЕЛА?

ШТА ЈЕ ОВО?

СПЛАВ
ТОНЕ?

... А ОБАТА
ЈЕ ДАТЕКО
...

АТИ,
УЗЕЛА
ЈЕ И ПО-
ЈАС?

ТО ЈОО НИЈЕ
НИКАКВА
ОДБРАНА
ОД АЖ-
КУЛА?

СВИКЕ?
ПЛИВАМ ВЕК
ЧИТАВУ НОГ?

МОЖДА МИ ЈЕ
ПАМЕТНИЈЕ ДА СЕ
ВРАТИМ НА ОНАЈ
СПЛУД?

ОХ? АЖКУЛА?

ВИДИМ ЈЕ?
ДА ОДЕМ БРО-
ДОМ ПО ЊУ?

ПА ДА НАС
УЧЕ ИЗ АВИ-
ОНА?? НИКАКО?

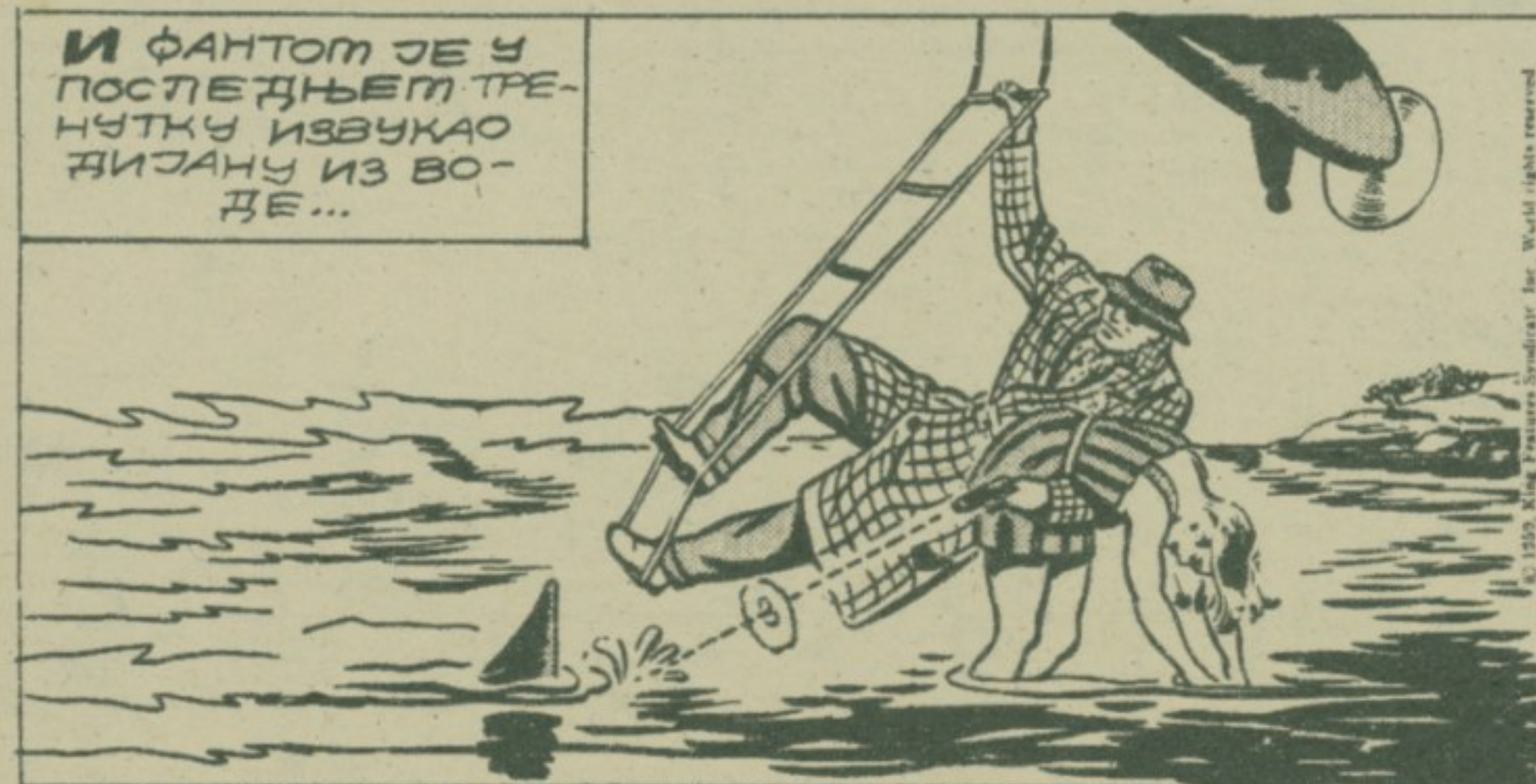
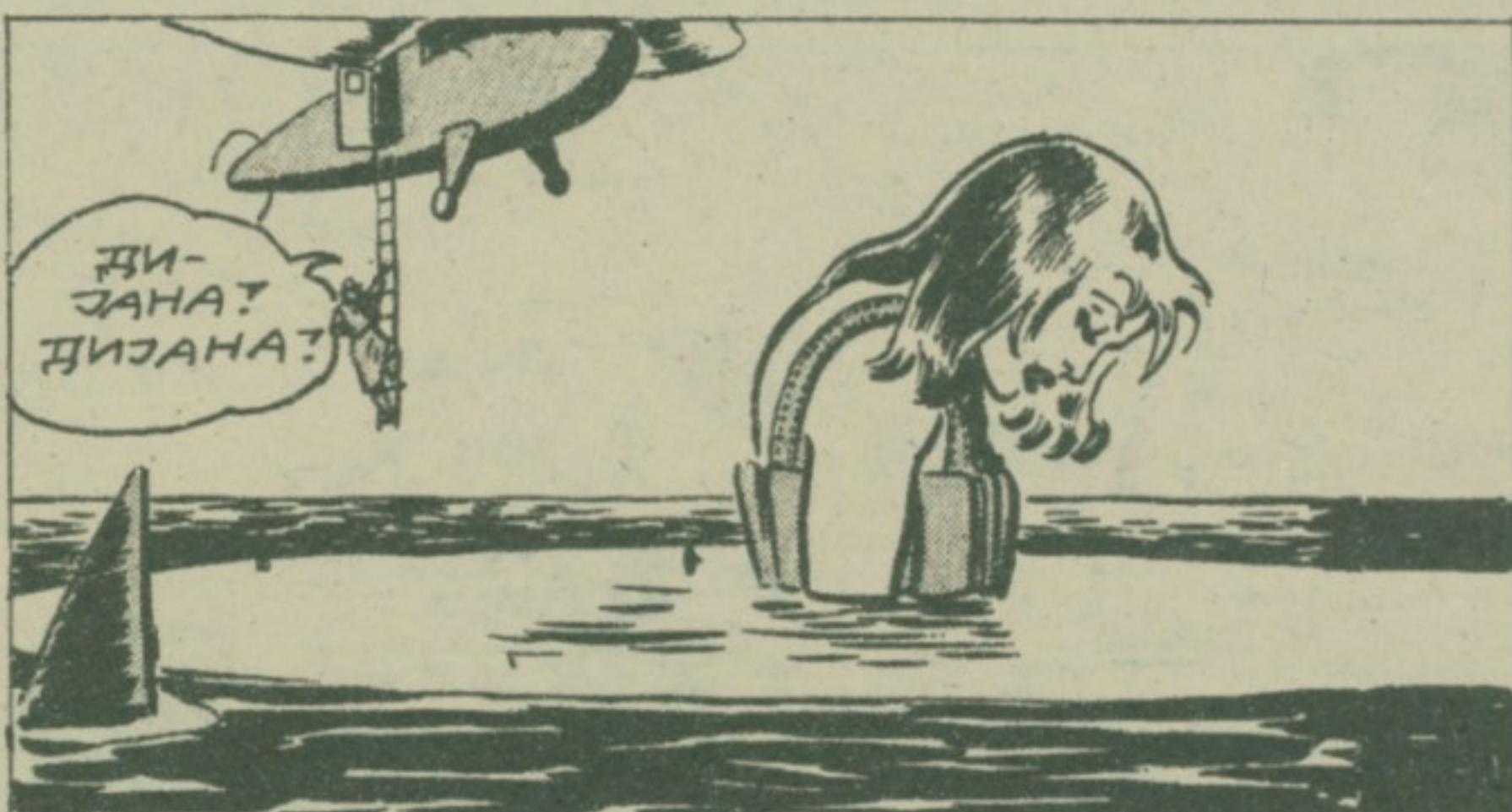

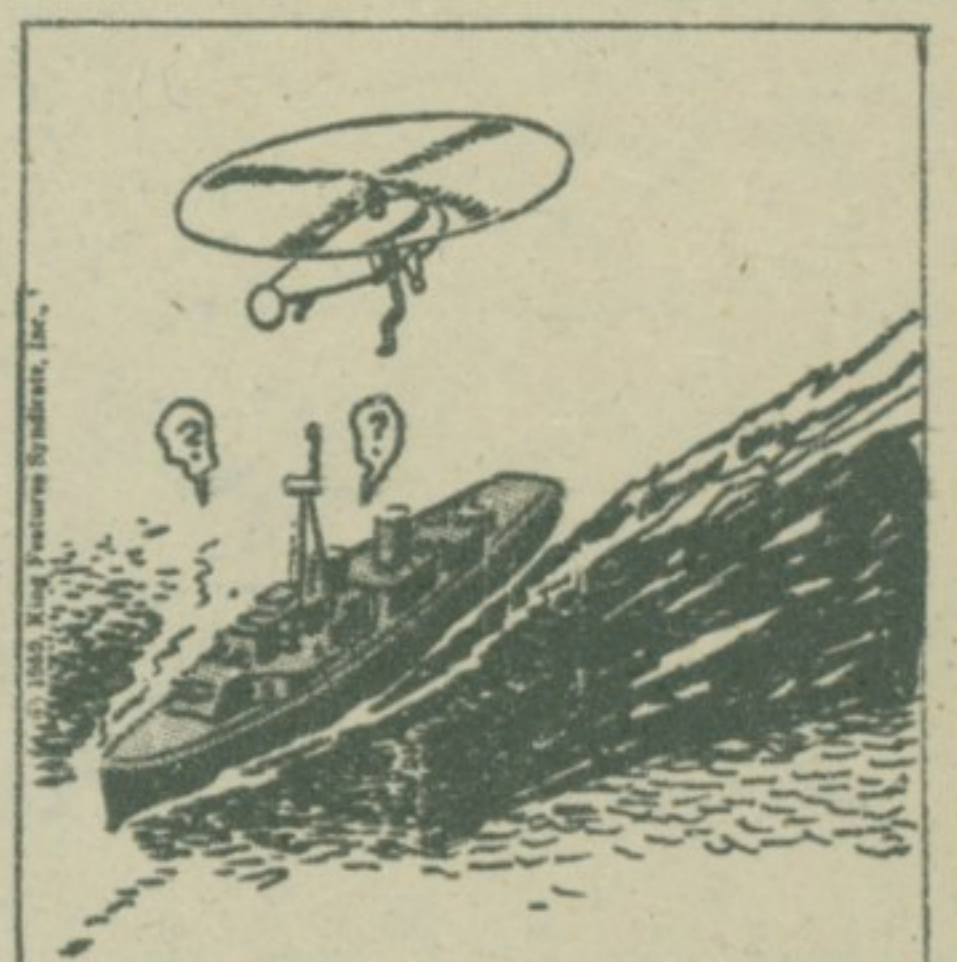
ОВДЕ
ИМА
МНОГО
АЖКУЛА?

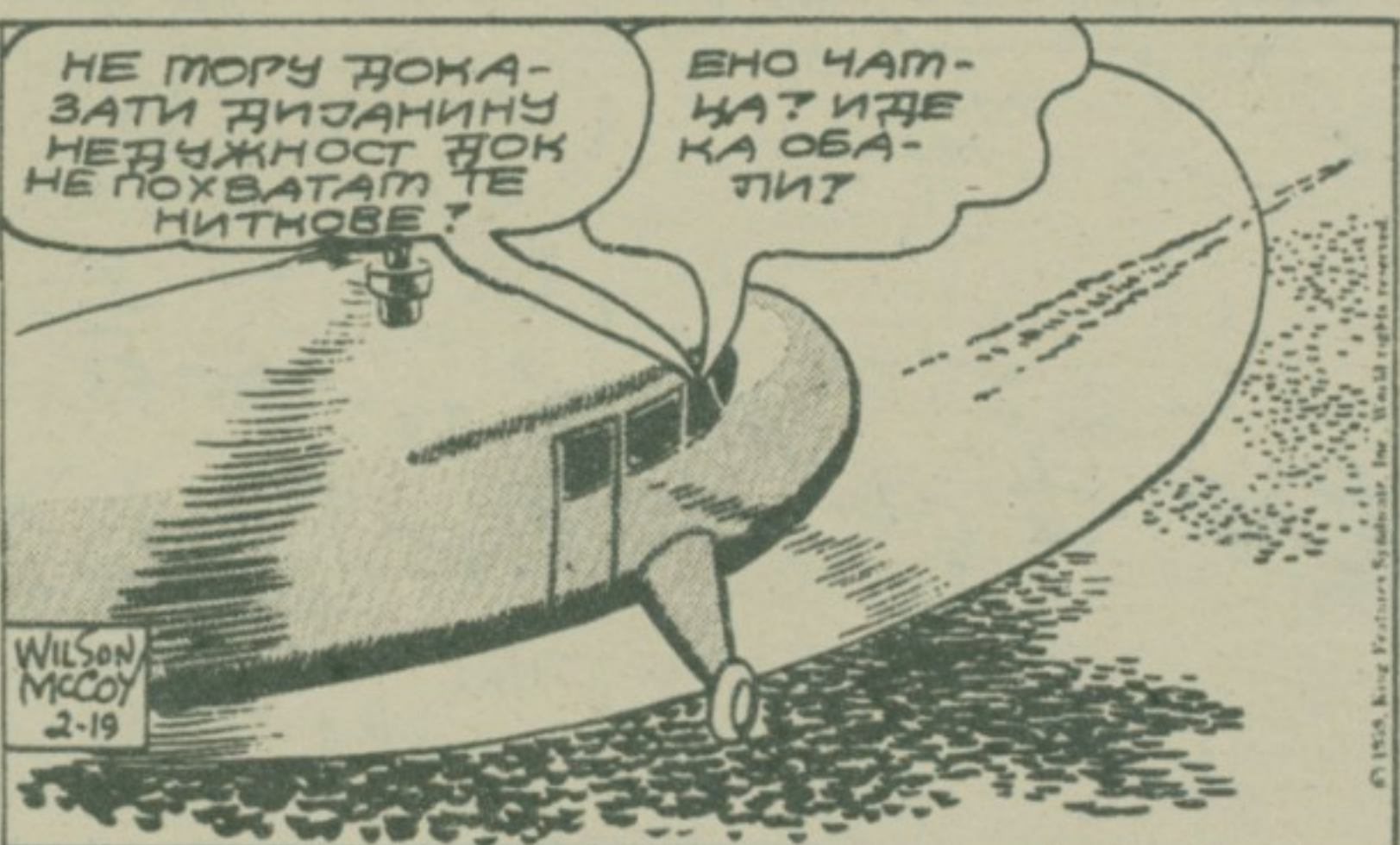
НЕКЕМО
ЈЕ ЈОШ
ВАЋЕДА
МОЛИТИ
ДА СЕ ВРА-
ТИ?

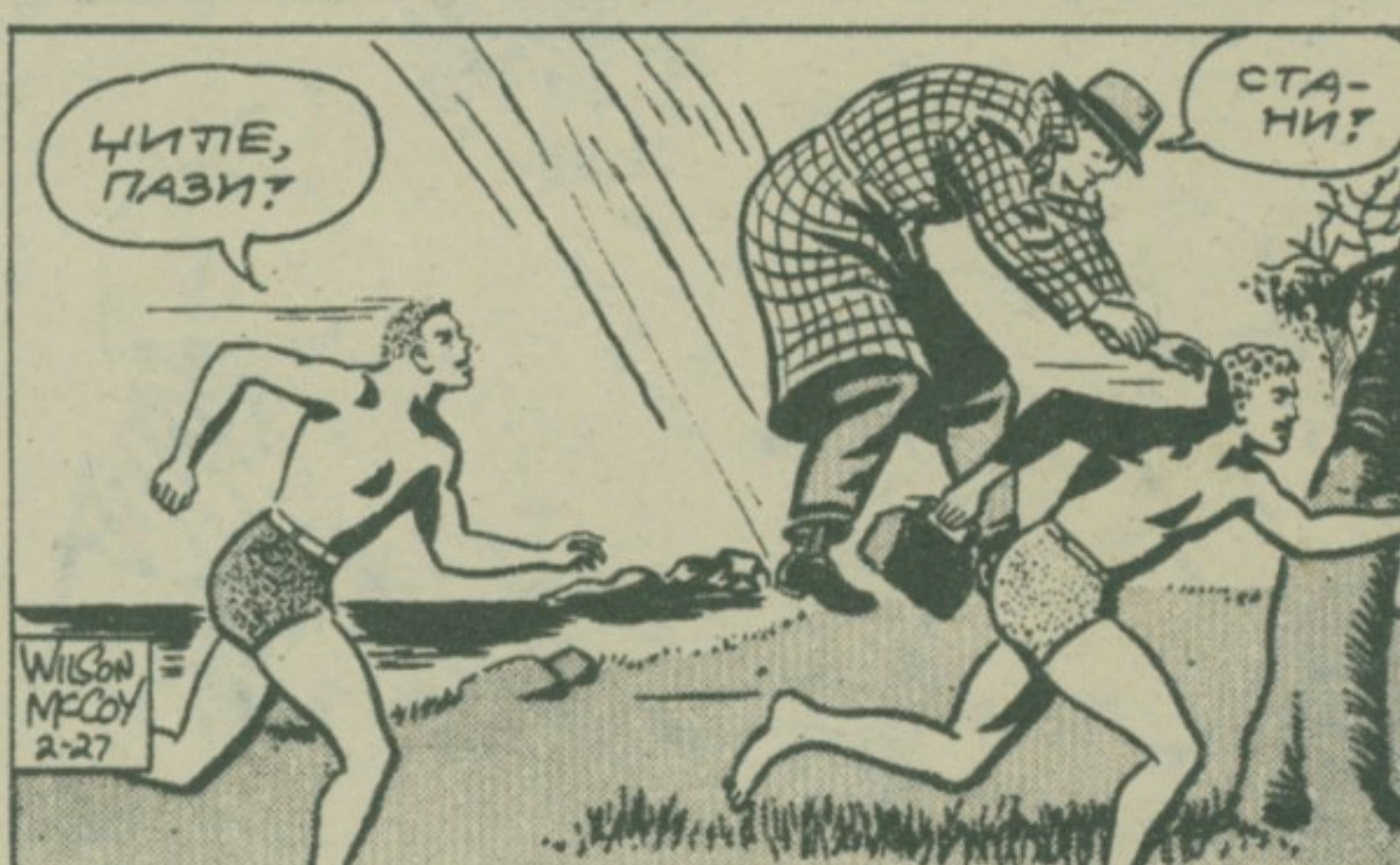
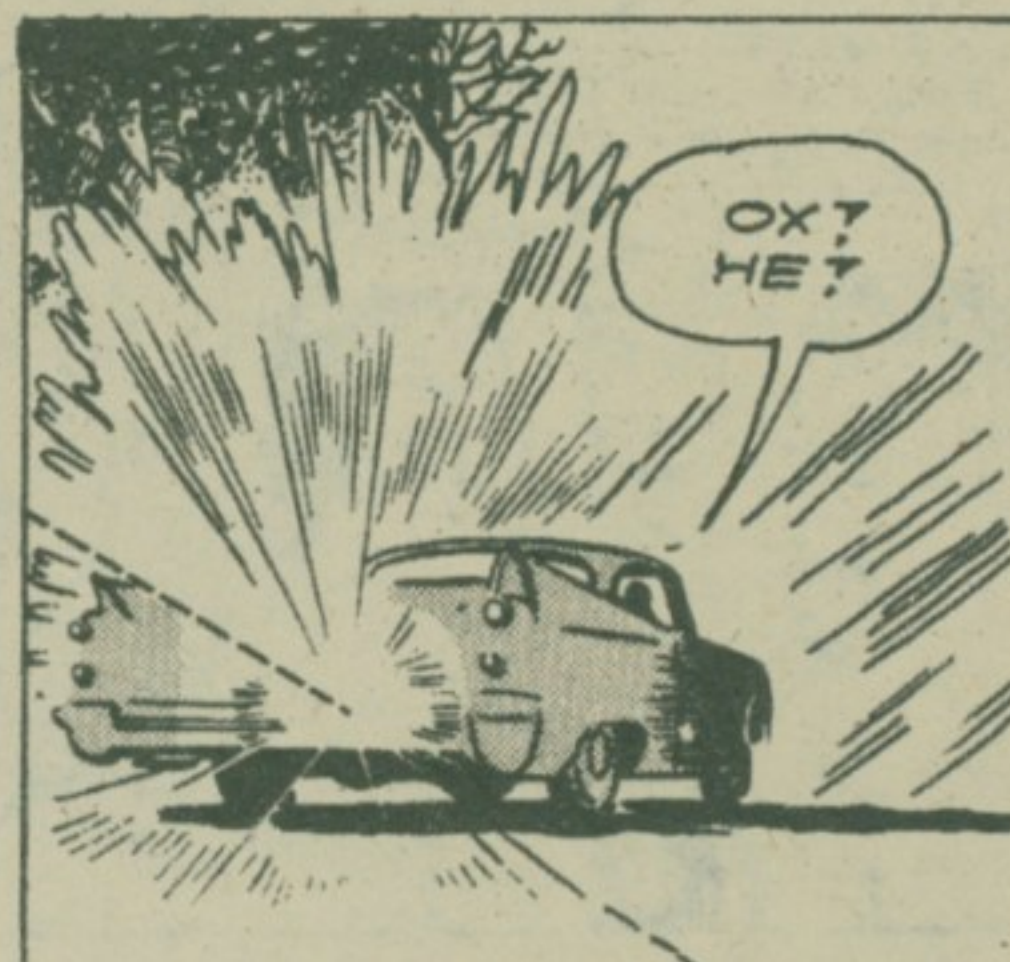
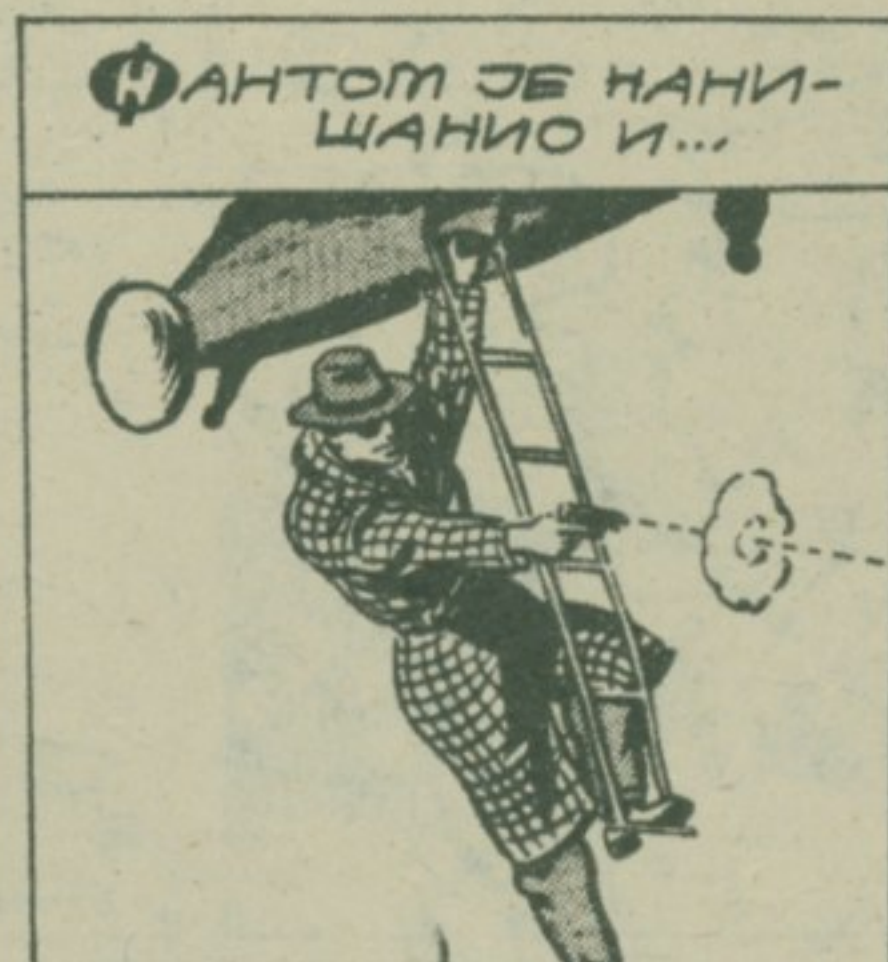

АТИ, РАС-
ТРГНУКЕ
ЈЕ?

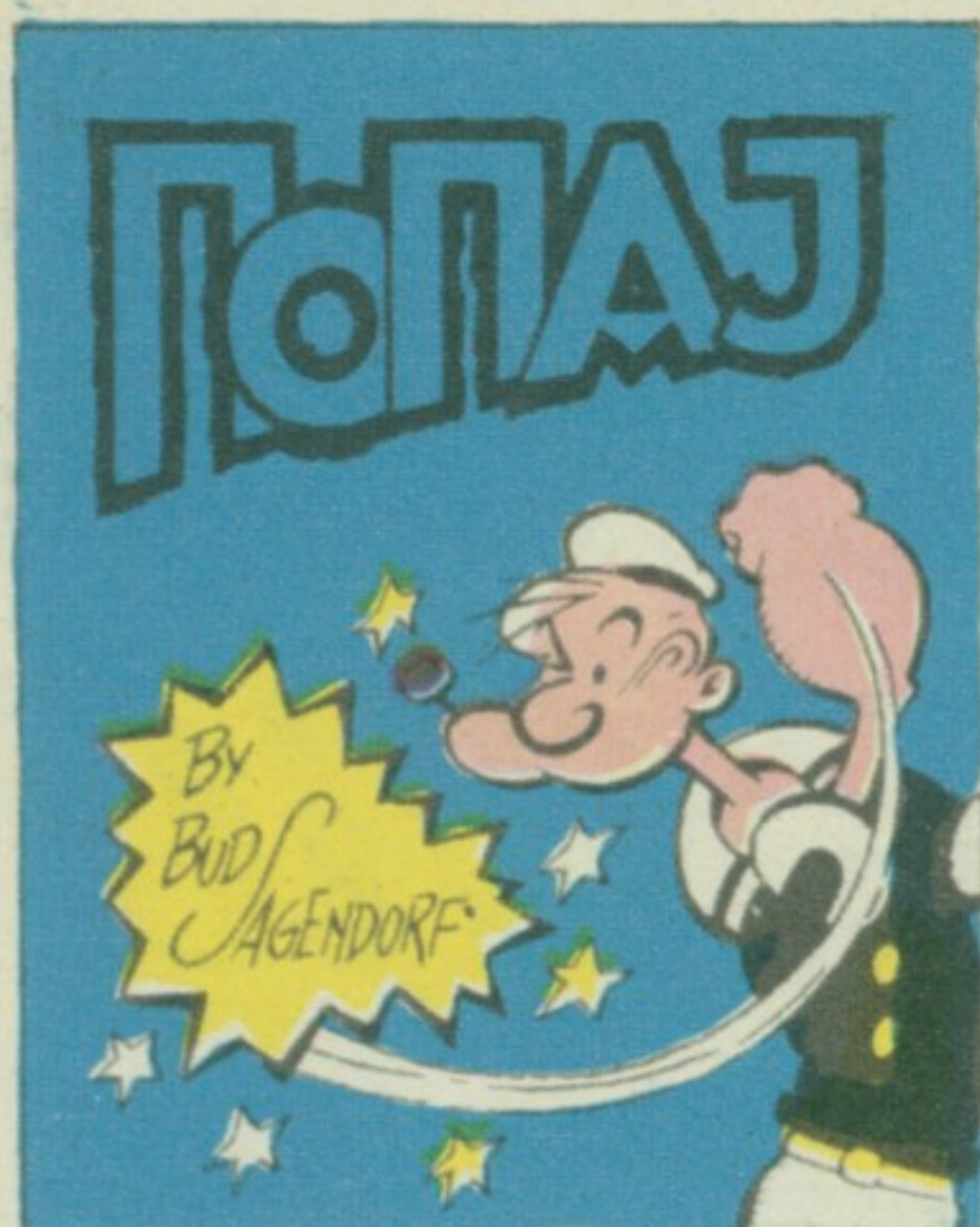

КЊИГА
КОЈА ЈЕ
ПОДЕЛИЛА
НАЦИЈУ

Чича Томина завера

Супротности су почеле да чине своје: Север — индустријски све развијенији, фармерски и раднички, Југ — вилепогоднички, планташки, заснован на раду црних робова и у односу на Север све заосталији. Север — у потрази за слободном радном снагом коју Југ држи у ропству, Југ — у тежњи да очува постојећи робовласнички систем, непријатељски расположен према захтевима са севера земље.

Били су то Север и Југ Сједињених Америчких Држава, владајући социјални системи у северним и јужним крајевима земље, који су пре само 150 година чинили окосницу

основног политичког проблема Америке: питање ослобођења црнаца.

На огромним плантажама на југу земље радило је око 3 и по милиона робова. Богатији велепоседници поседовали су и више хиљада црнаца, неплаћену радну снагу која је, насупрот томе, на тржишту била изузетно ценљена: „добар црнац“ могао је да достигне цену и од 5 хиљада долара што је за оно време представљало огромну суму. Наравно, и робовласници су имали своје „хумано“ објашњење: „робовима је далеко лакше да живе безбедно у поседу доброг газде, него да сами себи крче пут кроз живот“.

Добро средство за миран сан, одговарали су на то Северњаци.

И тада, у већ заоштрајеним односима између северних и јужних крајева земље, појавио се средином прошлог века роман „Чичи Томина колиба“.

УМИРЕ КАО РОБ

Била је то прича о Чича Томи, племенитом црнци са Југа, чија је жалосна судбина започела оног дана када је његов власник пропао и био принуђен да га прода, а он напустио колибу у којој су

остали његова жена и деца. Окован у ланце, кренуо је Чича Тома, са трговцем који га је купио, паробродом низ Мисисипи. Од тада па до краја живота, када је од батинања последњег газде издахнуо, једино му је Ева, девојчица коју је на броду спасао од давлeња и чији је отац из захвалности одлучио да га откупи, приређивала часове радости. Али, слаба утех! Тома, као и безброј црнаца са америчког Југа, доживљава свој крај а да никада више не угледа породицу. Обећање да ће постати слободан није се испунило. Чича Тома умире као роб.

Иако нам се можда за

данашњи укус прича о Чича Томи чини и сувише дирљивом, а сви ти јунаци из романа претерано подељени на позитивне и негативне, не треба заборавити какву је улогу имао Чича Тома у времену у којем је настао.

Само у првој недељи изласка из штампе, књига је продата у 10 хиљада примерака, а до краја 1852. године тираж је прешао 300 хиљада. „Чича Томина колиба“ је преведена на 23 језика а многобројни народи дају своју подршку захтевима Севера. Истовремено, на северу земље роман доживљава више драматизација, тако да је Чича Тома уврштен у репертоар готово свих позоришних сцена у земљи.

УБРЗАЛА ТОН ИСТОРИЈЕ

Име Харијете Бичер — Стоу, ауторке „Чича Томина колиба“, постало је на Југу симбол „завере“ Северњака.

Две године по изласку романа дошло је до прве оружане борбе фармера против робовласника у Канзасу. Године 1861. избио је грађански рат који је у почетку донео знатне губитке војсци Севера, све док је влада оклевала да донесе значајније промене, међу којима и Закон о ослобађању црнаца од ропства, као и примања црнаца у војску. Чим су повучени ти одлучујући потези, Север је почео да ниже успехе: фармери, радници и европски досељеници одушевљено су ступили у северну армију. Априла 1863. командант Југа генерал Ли био је принуђен да са 80 хиљада војника положи оружје.

Тиме је и робовласнички систем у Северној Америци заувек укинут. Биле су то светле странице америчке историје које понешто дугују и Чича Томи Харијете Бичер — Стоу.

Д. Р.

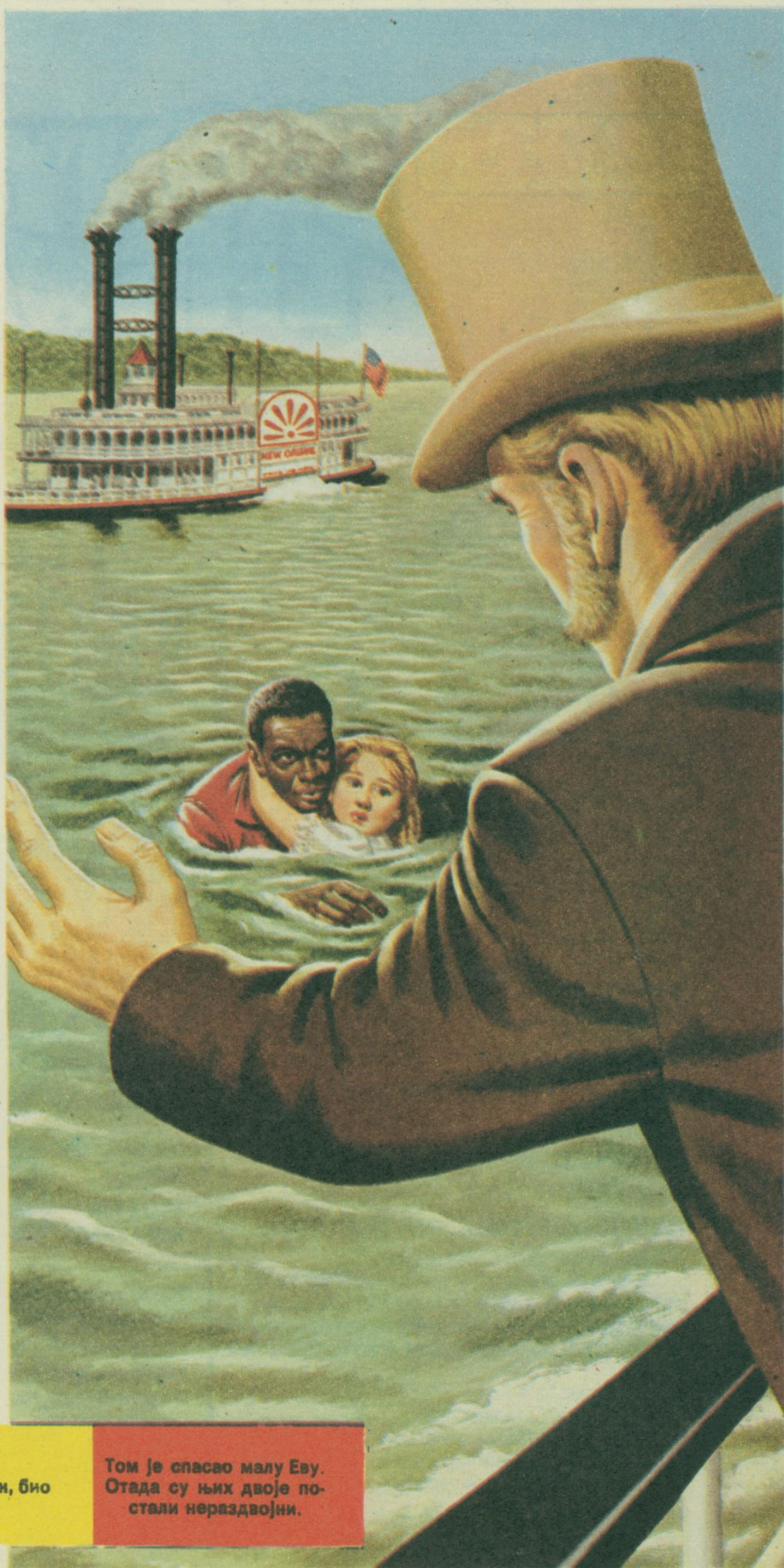
Председник САД Абрахам Линколн признао је Харијету Бичер — Стоу велики утицај који је имала својом књигом „Чича Томина колиба“

ДА И РОМАН КОЈИ
ГОВОРИ О ТЕШКИМ
ТРЕНУЦИМА ВРЕМЕ-
НА У КОЈЕМ СЕ О-
ДИГРАВА МОЖЕ ИС-
ТОВРЕМЕНО ДА УТИ-
ЧЕ ДА СЕ ТО ВРЕМЕ
ИЗМЕНИ, СВЕДОЧИ
И КЊИГА »ЧИЧА ТО-
МИНА КОЛИБА«.

Сајмон Легри, последњи Чича Томин власник, био је немилосрдан

Том је спасао малу Еву.
Отада су њих двоје по-
стали нераздвојни.

О ФАНТОМИМА СЕ ЈОШ ТРИЧА

невидљиви насртљивци, али и опасни нападачи који не презају ни од чега. Научнике посебно збуњује чињеница да се на одећи унесрећених обично не примећују никакви трагови

Маја 1876. године у једној улици у кинеском граду Нанкингу настала је паника — нека „невидљива“ бића врзала су се унаоколо и поигравала са перчинима пролазника који су, бежећи на све стране, рукама покривали главе не би ли се некако заштитили од напада.

Вест о овом случају брзо се проширила по околним местима, све до Шангаја и даље, широм земље. Испредале су се разне приче: појавиле су се и нове верзије првобитног догађаја као и једна нова бојазан — страх од ноћних напада „вилењака који секу косу“.

Све је потрајало више од три године, мада се зна да овај феномен у Кини има доста дугу историју; према Де Готовој књизи „Религиозни системи у Кини“, први овакав случај забеле-

жен је још у време династије Веи 517. и 477. године пре нове ере.

„СЕЦИКОСА“ У ЛОНДОНУ

Новински извештаји о паници у Кини углавном су забављали читаоце широм света, али су се Енглези, рецимо, прилично узбуђивали кад се децембра 1922. године Лондоном пронела слична вест: неки мушкарац је пресретао девојке у различитим квартовима, одсецао им по неки чуперак с главе а затим тајанствено нестајао, истовремено збуњујући и пролазнике који би похитали да заштите даме.

„Сецикосе“ су присутни у свим причама у којима се помињу необични напади, почев од оних проишлаго из чистог сујеверја, до сусрета са неиден-

тификованим летећим објектима. Извесни Карлос Диас тврдио је да му је, приликом сусрета са једним „летећим тањиром“ одсечен велики део косе, мада без повреде темена, док је приликом једног сличног доживљаја породице Даг из Онтарија, 1899. њихову девојчицу „неко“ изненада повукао за дугачку плетеницу; од страха је почела да вришти, и док су родитељи притрчали, плетеница је висила на само неколико власи. Истог тренутка њихов синчић се пожалио да га „неко“ пипка по глави; загледавши боље, мајка је приметила да му је више праменова већ било одсечено до темена.

МАГИЧНИ ВЕО

Забележени су и тежи случајеви оваквих напада — са повредама које су и-

згледале као да су жртве нападнуте оружјем.

Њујорк Тајмс је 8. децембра 1931. године објавио причу капетана једног немачког пароброда који је, из чиста мира, повређен „невидљивим“ оружјем. Како каже, док је потпуно сам стајао на палуби изненада је осетио ударац у главу и стигао само да напипа повреду, пре него што се онесвесћен срушио на под.

Априла 1922. у лондонску болницу Черинг Крос донели су човека са тешком повредом на врату. Испричао је како га је, док се шетао улицом, „нешто“ одједном погодило толиком жестином да није могао да се одржи на ногама. После неколико часова у болницу су донели још једног човека са истом повредом и истом причом. Мало касније стигао је и трећи; и овога је задесила иста судбина, на истом месту.

Писац Чарлс Меки, у својој књизи „Необични доживљаји и масовна паника“ описује узбуну у Паризу, марта 1623. године, узроковану гласинама које су најављивале повратак „фантома“. Кварт Маре ди Тампл је, из тог разлога, више година био на лошем гласу. Тврдило се како ниједан мушкарац више није смео да се поузда у своју снагу, док су девојке биле приморане да штите своју чедност... Људи су избегавали да се насељавају у овом кварту — изузев, ако нису веровали у причу о шесторици фантома који се тула шуњају вребајући пролазнике.

Године 1890. новине су писале о паници која је захватила Јапан — појавио се „невидљиви“ који је на вратовима људи остављао посекотине. Ово веома подсећа на причу под насловом „Мабиногион“ у којој Велшанин, по имену Касволон, у сукобу са својим

противницима користи не-
какав „магични вео“ тако
да ови уопште не могу да
га виде; виде само његов
мач како се „материјализу-
је“ на неколико секунди
пре него што њиме бивају
сасечени...

СНАГОМ МИСЛИ!

Извесни Џими де Бруин,
запослен као радник на
једној фарми у Африци,
био је мета напада „не-
видљивих“ не тако давне
1960. године. Баш у време
службене истраге, на лицу
места, иследник и његове
колеге зачули су Џимија
како јауче од бола. Пошто
је овај на себи имао крат-
ке панталоне, лично су
могли да се увере у необи-
чан феномен — на ногама
двадесет двогодишњег Џи-
мија, тог тренутка, једна
за другом, појављивале су
се посекотине од којих ни-
је могао да се одбрани.
Наредног дана, на грудима
испод кошуље, појавила му
се нова, дубока, бразготи-
на, док се на кошуљи
ништа није примећивало.
Изгледало је као да су по-
секотине нанете бријачем
или скалпелом. Ови напади
на Џимија трајали су не-
колико дана, довољно за
све радознале да се увере
да његове приче нису и-
змишљене, нити да су ње-
гови очајнички јауци бе-
зразложни.

Много се писало и о
„фантомима снајперисти-
ма“ чији су бешумни меци
остављали траг, такође
видљив само испод одеће.
Наведени су и случајеви
три убиства где је полици-
ја једино могла да прет-
постави да је жртвама за-
мењена одећа, јер на њој
није било никаквих ви-
дљивих трагова напада. А
још 1875. године забележе-
но је нешто слично у Бе-
ригену у Немачкој: док је
у друштву неколицине у-
кућана ишао за запрежним
колима, један сељак је и-
зненада зачуо фијук и у
десну руку му се зарило
нешто као тана из мускете
(старинске пушке). Иначе,
нико сем њега није чуо о-
вај звук.

Каснијим проучавањем
овог феномена научници
су дошли до занимљивог
закључка: ако је доказано
да се предмети, снагом
мисли, могу померати с
места на место, онда се ве-
роватно на сличан начин и
повреде могу пројектовати
на нечијем телу. Описани
детали појављивања по-
вреда или посекотина на
телу, испод одеће, без вид-
них спољашњих знакова,
тврде они, у многоме по-
тврђују ову претпостав-
ку.

ИЗУЈЕДАНИ

Познат је један случај
из 1850. године. Предмет
напада „невидљивих“ био
је двадесетогодишњи Хари
син извесног др Фелпса из
Страдфорда (САД). Младића
је „неко“ упорно гађао ка-
мењем; „невидљива рука“
га је често дизала до пла-
фона о који је ударао гла-
вом; једном је бачен у бу-
нар, срећом не тако дубок;
другом приликом, у при-
суству забезежених роди-
теља, полетео је у крошњу
једног дрвета где се једва
задржао међу гранама; о-
дећа му је често бивала
исцепкана у најситније
комаде.

У брошури штампаној
1800. године под насловом
„Невероватни доживљаји
деце Ричарда Жилеа“ по-
миње се случај дечака ко-
ме су, после једног оваквог
напада, родитељи на лицу
угледали трагове зуба.
Комшије су били сведоци
драматичног догађаја, кад
је „невидљиви“, држећи
девојчицу Жилеових за
врат, на којем се услед то-
га примећивало извесно у-
дубљење, почео да је о-
креће у круг, гура, и вуче,
шамара и обара на под.
Петоро људи било је при-
сутно кад су деца, за само
двадесетак минута, руке
напросто биле изгрижене.
Уједи су, како се наводи у
књизи, детаљно испитани
— пронађени су трагови
оштрих зуба и још влажни
остаци пљувачке.

Навешћемо још један за-
гонетан и заиста застрашу-
јући случај забележен још
1761. године:

Пет жена из Вентимиље
у Италији враћало се из
мочваре где су брале трску
кад је једна од њих изне-
нада јаукнула и моментал-
но се стропоштала на зем-
љу. Ужаснуте призором,
који су тада угледале, ње-
не другарице добиле су
хистерични напад — одећа
и обућа биле су јој ра-
спарчане и разбацане уна-
около, на глави је имала
повреде од којих јој се на
неким местима видела ло-
бања, стомак јој је био о-
творен, једна нога одрана,
а друга поломљена; око ње
није било трагова крви ни-
ти су се видели отргнути
делови тела, мада је из-
гледало као да је нагази-
ла на неку (нечујну) мину.

Д. В.

Велика акција — у корист свих нас

**Најпре питање: да ли бисте
се укључили у акцију у којој
бисте с мало труда помогли
нашим фабрикама, помогли
друштву да у овом тешком
раздобљу стабилизације
уштеди девизе, а упоредо с
тим да допринесете још да
наша околина, домови, шуме и
ливаде буду чисти?**

Сигурно не бисте одбили
своју помоћ! Наиме, учинак
ове акције био би, на крају
крајева, у вашу корист: разред
би скупио доста новчаних
средстава, тако да бисте се
договорили како заједнички
да употребите новац на
пример за школски излет, за
посету позоришту или
ликовној изложби, или за
нешто друго. О томе бисте
сами одлучивали. А сада на
ствар! Реч је о сакупљању
отпадака, а тога има много:
папир, текстилни отпаци,
стакло, гвожђе, разни други
метали итд. За ову намену
постоје предузећа која се
баве сакупљањем отпадака,
али сакупе мало и индустрија
мора — замислите (!) —
отпатке да увози! За ово
троши девизе. Папир, рецимо,
израђујемо од дрвета.
Истина, имамо богате шуме,
али за само једну тону
папира фабрици хартије
потребна су чак три и по
кубна метра дрва. Дакле,
добро натоварена кола!
Наиме, стари папир, новине,
ревије, различита амбалажа
итд. материјал — зато бар
мало сачувајмо шуме,
сакупљањем папира који
лежи свуда разбацан и
предајмо га у праве руке.
Исто тако је и са гвожђем.
Много руде ћемо уштедети,
ако жељезара добије у своје
топионице доста старог
гвожђа. Гвожђе често
недостаје чак и у стамбеној
изградњи. Наша индустрија
прерађује и стакло, стари
текстил, а и различите друге
метале (алуминијум, бакар,
цинк итд.) што, као што смо
rekli, представља велику
штедњу девиза, спречава
помањкање готових
производа, а само сакупљање
истовремено представља
акцију чишћења која нам
улепшава околин у којој
живимо; могли бисмо још
набрајати добре стране ове
акције.

Из Словеније нас
обавештавају да су се школе у
читавај републици укључиле
у акцију сакупљања
отпадака.

Ову акцију
организовали су Савез
пријатеља омладине
Словеније, Црвени крст
Словеније и Љубљанска
банка, а у акцији учествују
сви пионирски одреди у
школама. Марљиво сакупљају
папир и текстил, а отпатке
предају радним
организацијама које
прихватају све врсте
отпадака — то су ДИНОС и
СИРОВИНА.

Акција се одвија већ дуже
време, тако да ће ускоро бити
завршена. Знате, вероватно,
да је октобар, такође, месец
штедње. У том месецу велика
акција биће завршена, тако да
ће ускоро бити познати
резултати: која је школа
највише сакупила сировина и
„вратила“ индустрији. Сви су
изгledi да ће акција бити
успешна!

А како је у нашим школама?
Ту или тамо сакупљамо
сировине, од отпадака, али
можда недовољно
организовано и недовољно
масовно. Да ли сте некад о
томе разговарали у вашој
школи? Ако још нисте, онда
покушајте и покажите шта
можете. Јер, ово би, коначно,
могло бити корисно и за вас
— кад бисте скупили
извесна средства и кад би
читав разред самоуправно
одлучио како средства да
окрене. Пробајте! Желимо
вам много успеха

10

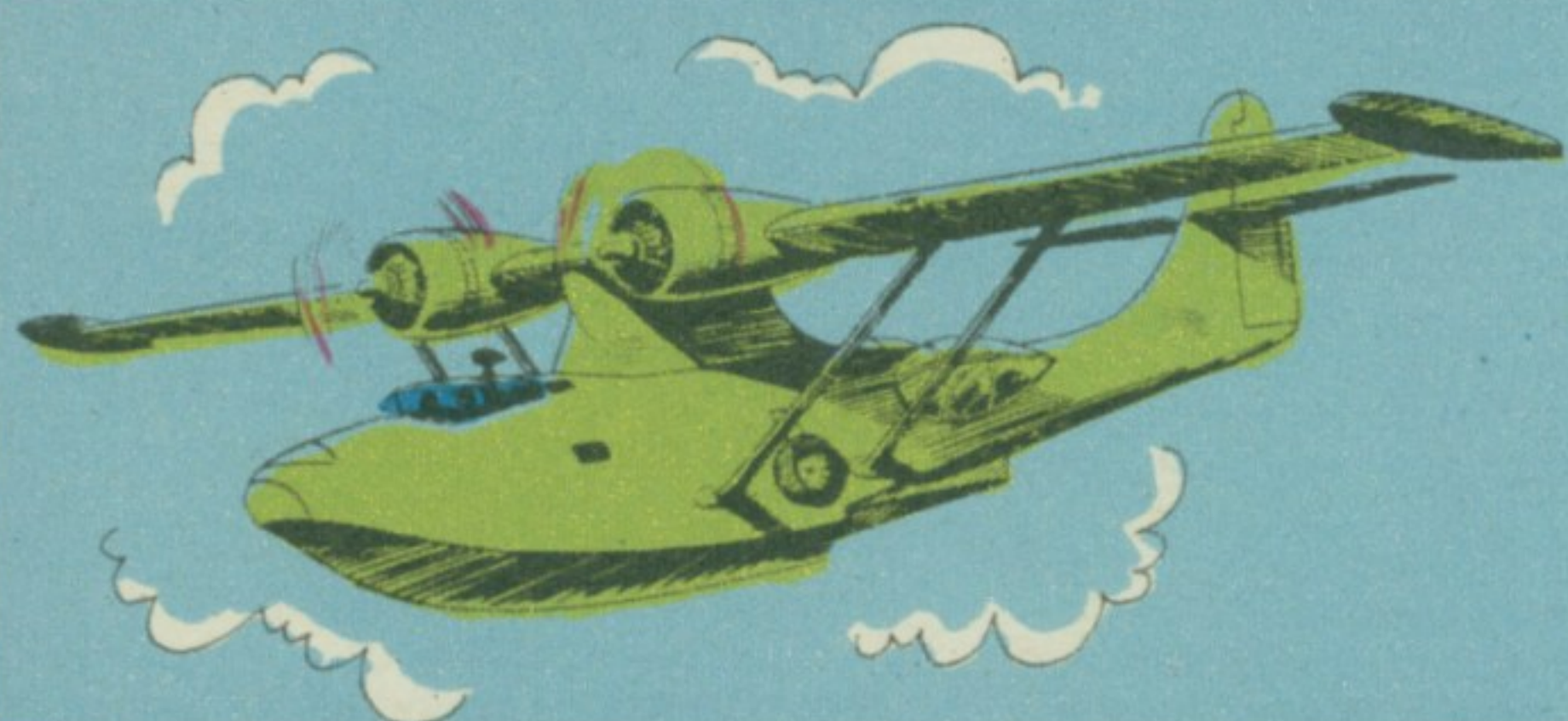
ljublјanska banka

Združena banka. Ljubljana
n. sub. o.

НИ АУТОМОБИЛ,
НИ БРОД,
НИ АВИОН...

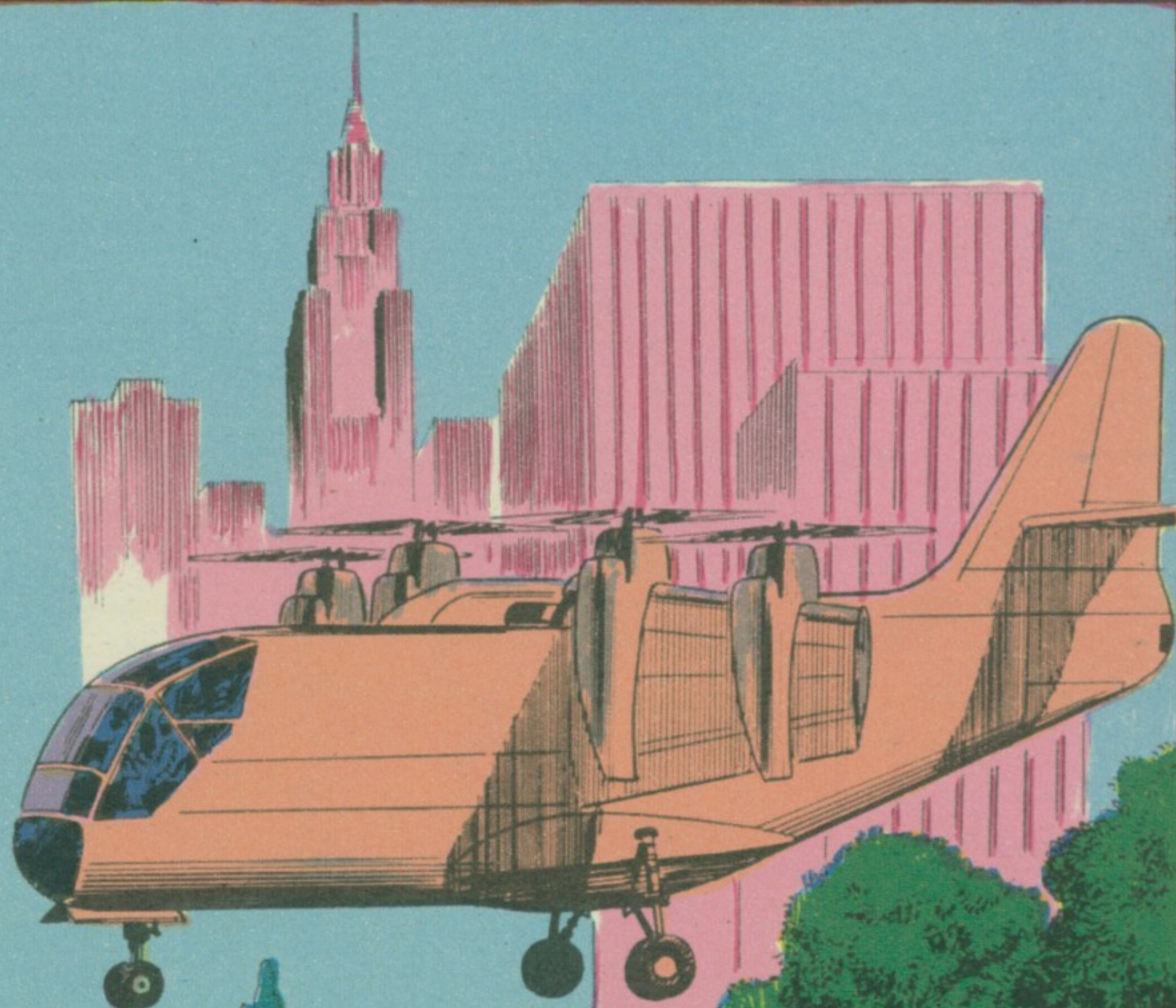
ХОВЕРКРАФТ

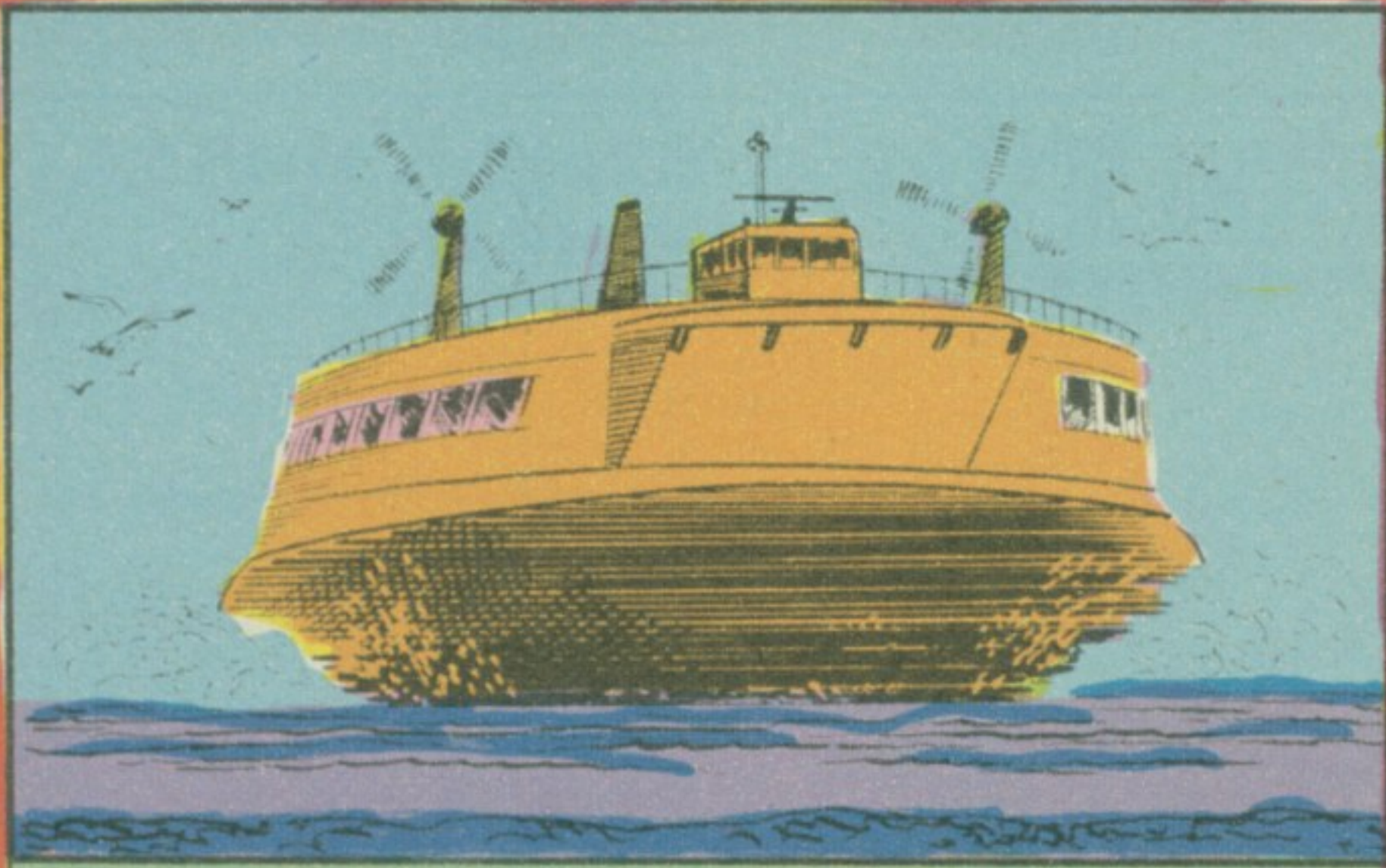

Данас постоји мноштво различитих средстава за превоз копном и водом а има и сасвим нових летелица. Поред осталих, ту је већ познато „рогало крило“ — велики змај који љубитељима вистина дарује незаборавне тренутке. Затим, авиоцикл или летећи бицикл који се, наравно, покреће педалама као и авион који узлеће и слеће вертикално тако да му писта није потребна. Авион је летећа машина са сопственим по-

гонским мотором. Зад је то само мотор са унутрашњим сагоревањем који авиону даје погонску силу преко елисе или путем реактивног дејства млаза гасова. Авиони се разликују по броју и положају крила, броју мотора, месту слетања (хидроавиони слећу на воду и имају пловке уместо точкова или специјално подешен труп) и основној намени.

Пилоти знају да се авион „боље држи“ уколико је ближе земљи. А најстабилнији је на висини до шест метара изнад тла. Приликом слетања формирање такозваног ваздушног јастука обезбеђује му мекше приземљење и умногоме ублажава шум мотора. У ствари, у том тренутку авион своју тежину не ослања само на ваздух већ, преко ваздушног јастука, на земљу. Лет је тада лакши а смањује се и потрошња енергије. Конструктори су овај момент искористили да би створили аеромобиле који помоћу ваздушног јастука успевају да лете на само 60 сантиметара изнад тла. Ове летелице израђују се у више димензија, за једног до 200 и више путника. Иако су им контроле аеродинамичне немају крила и истовремено личе на брод, аутомобил и летећи тањир. Развијају брзину и до 130 км на час. Практични су и веома економични.

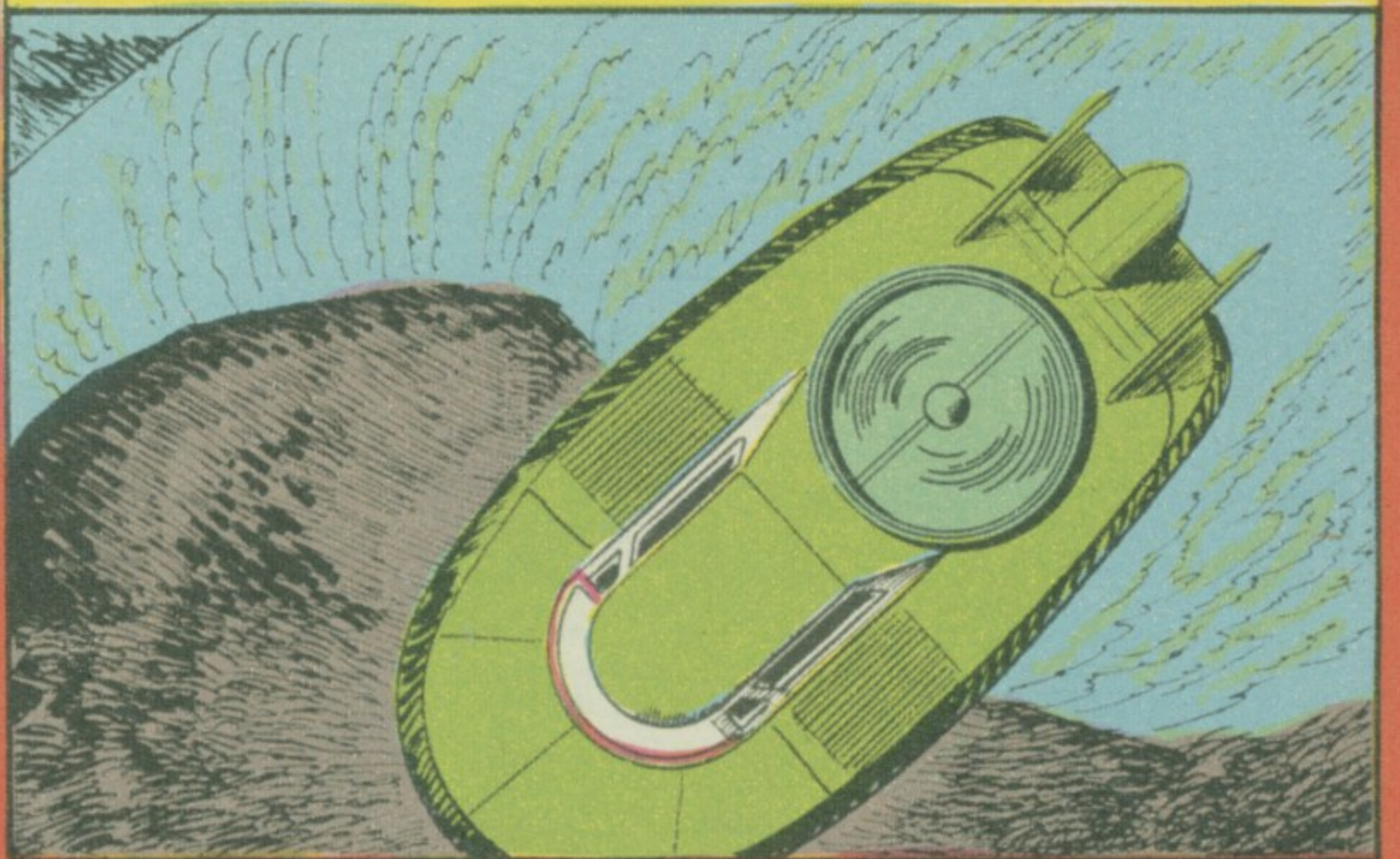

За ово ново превозно средство већ је устаљен назив „ховеркрафт“. Највећи ховеркрафт, дужине 40 и ширине 24 метра, носивости 300 аутомобила и 254 путника, укупне тежине 178 тона и брзине 130 км на час, већ годинама превози путнике преко канала Ламанш. Признати проналазач ховеркрафта је инжењер електронике Кристофер Кокерел. Док је педесетих година био на специјализацији у Кембриџу и размишљао о томе како да повећа брзину бродова, дошао је на идеју да искористи принцип ваздушног јастука. Најпре је конструисао чамац равног дна и са нешто продуженим ивицама у подножју и са унутрашње стране инсталирао уређај за издување ваздуха који је требало да оствари ваздушни јастук... Мало-помало и 1959. године први прави ховеркрафт запловио је преко Ламанша.

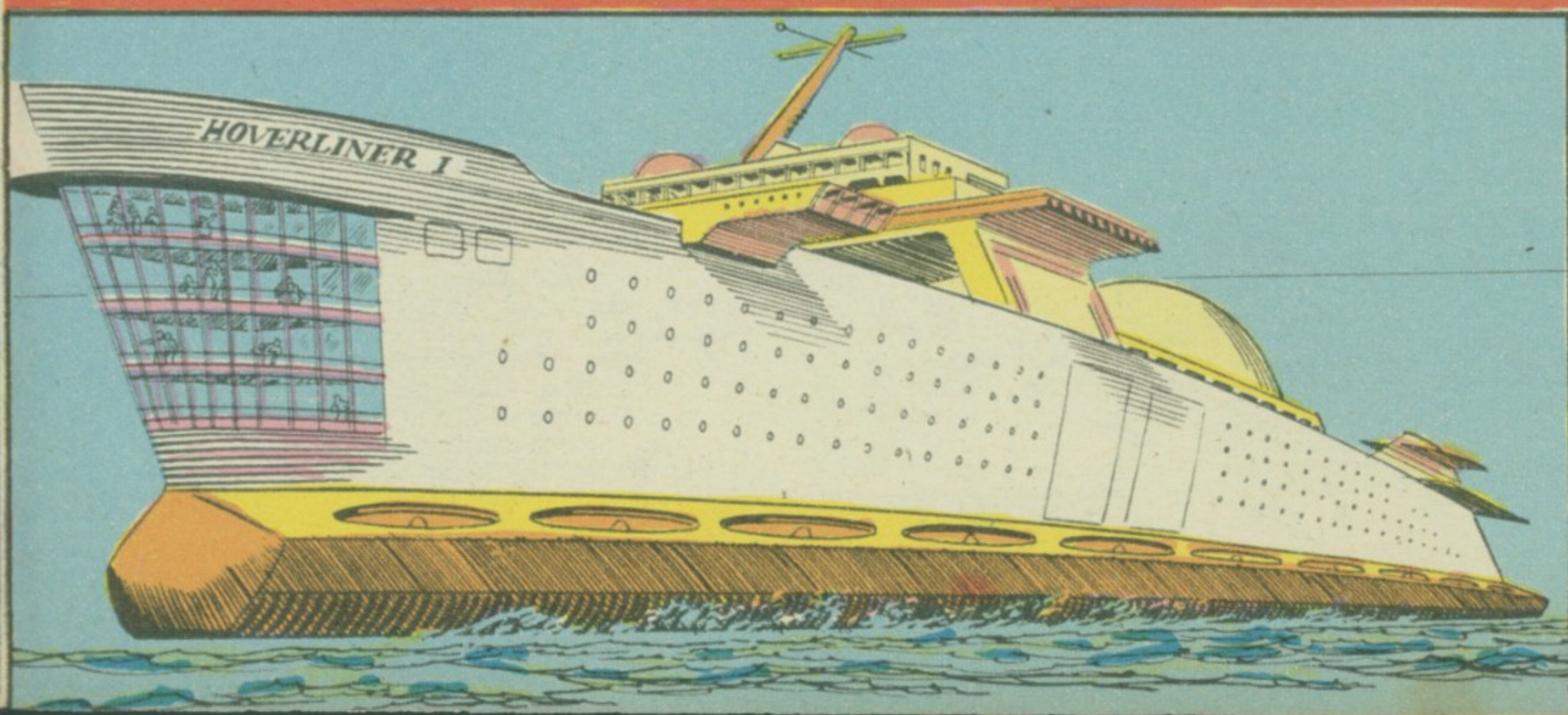
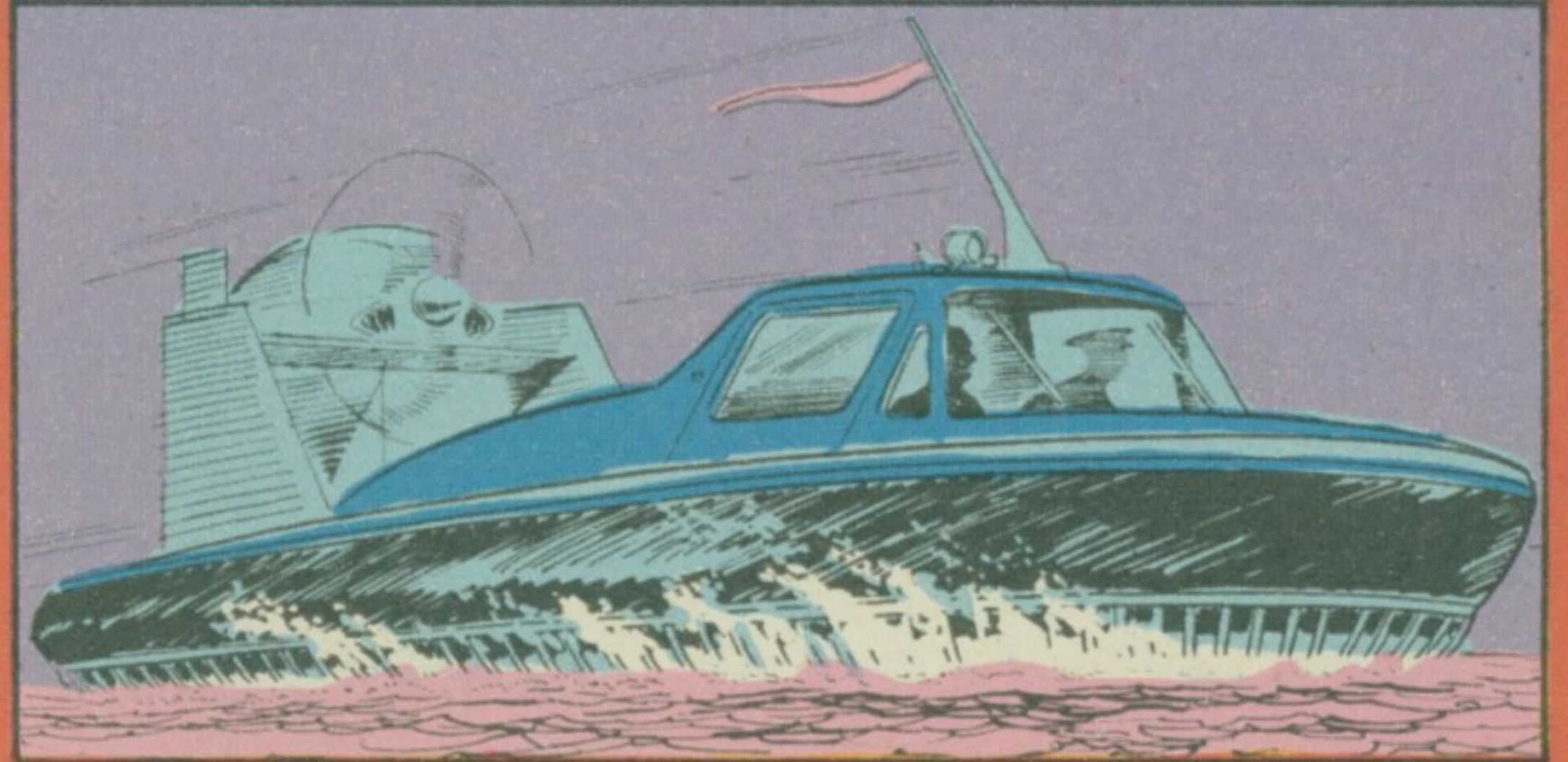

Четири огромне авионске елисе потискују напред ово револуционарно амфибијско возило које се попут водоземаца креће по сувом и води. Ослобођен отпора воде која умногоме успорава кретање бродова, ховеркрафт прелази 50 километара за нешто више од пола часа. Не само што може да путује преко било које површине, већ има и ту предност да му нису потребне никакве посебне станице. Он може успешно да се спусти на било какву умерено храпаву површину. Због тога је ховеркрафт нарочито погодан за превоз терета или путника у мочварним пределима или џунгли где нису потребне никакве припреме осим да се раскрчи шума и да се уклони исувише велико камење. За станице ховеркрафта данас се највише користе нагнута прилази тако да путници могу на копну да се укрцају и искрцају. За велики ховеркрафт будућности биће свакако потребне неке олакшице, али по свој прилици оне неће бити тако скупе као што су скупи докови, узлетишта и ауто-страде.

Проблеми стабилности ховеркрафта и захтев за огромном снагом за одржавање умерене висине лебдења решени су уграђивањем коморе са натпритиском и брзинском ваздушном завесом. Касније је доња ивица затворена и направљени су прорези за пролаз ваздуха. Предмет у виду кутије у комори са натпритиском образује резервоар за лебдење на којем ховеркрафт и кад мирује може да се одржава на води. Развитак такозване „сукње“ смештене испод доње ивице пролаза на комори са натпритиском омогућио је да ховеркрафт одржава просечну брзину и кроз прилично велике таласе. Она му, такође, омогућава прелаз преко великог камења или гребена. Кад се ховеркрафт подигне, сукња се исправи ка земљи и ствара још дебљи ваздушни јастук. Веома је осетљива на хабање и њена конструкција мора да буде врло тачна, јер је у противном вођња неудобна.

Постоје и други типови возила која користе принцип ваздушног јастука. Нека од њих, специјализована за кретање по води, уместо бучних авионских елиса имају потопљене — крећу се површином воде али се ослањају на ваздушни јастук. Два свака возила капацитета од око 100 путника редовно саобраћају на релацији Портсмаут-острво Вајт у Енглеској. За само десетак минута прелазе раздаљину за коју обични бродови утроше више од пола часа. И железница почиње да користи ефекат ваздушног јастука. Још 1971. године француски инжењер Жан Бертен конструисао је воз без точкова. Композиција се креће бетонском пистом преко средишње уздигнуте шине. Ваздушно струјање надолу спречава контакт са пистом тако да се путује без труцкања и брзином која прелази 290 км на час. Бертен је пројектовао и аеро-камион који има точкове и волан али се његова тежина одржава на ваздушним јастуцима. Многи произвођачи аутобуса у свету увелико користе овај принцип.

Продајом лиценце британска „Ховеркрафт корпорација“ у држави Њујорк изградила је једну од највећих фабрика за производњу возила која користе принцип ваздушног јастука. У производни програм укључена су и војна возила као што је склопна топовњача дужине 12 метара која се креће на висини од једног метра. Брза је, ефикасна и корисна у операцијама извиђања, спасавања и транспорта. Занимљиво је да је Белов институт чак пројектовао изградњу транспортног прекоокеанског брода на ваздушни јастук носивости 4 до 5 хиљада тона, дужине око 90 метара, који би био у стању да за само 35 часова преплови Атлант — пет пута брже од данашњих трансатлантских бродова.

ХИТ - СТРАНА

ПАРАФ

Албум ПАРАФА, који је после ПАНКРТА и ПРЉАВОГ КАЗАЛИШТА тек трећи ЛП домаћег новог таласа, значи потврду неких изворних начела панка. Они који су очекивали четрнаест рафалних композиција можда су разочарани, а ти ме је вероватно умањена комерци-

јалност ове плоче. Иако су у почетку били прототип „младих, гневних, дивљих и шокантних“, они данас, неколико година старији, поново говоре о улици која зна да буде подругљива, тешка и мучна, али то је и улица тинејџерских недоумица, страсти из свог угла посматрања ПАРАФИ иду напред, траже. Оно што је раније било искључиво инстинкт, сада је вештије изналажење звука, боја, осећања... Један од покретачких мотива у стварању ПАРАФА јесте жеља за сопственим коментаром, тежња да се да нешто аутентично. Зато на њиховој плочи има ироније, подругљивости, лудирања и слободног приступа табуима малограђанске свакодневице.

Одмах по изласку албума првенца „А дан је тако лијепо почео“ у ријечкој групи новог таласа ПАРАФ дошло је до промена, па сада у саставу делују: Вим Кола (вокал), Здравко Чабријан (бас), Душко Ладавац (бубњеви) и Клаудио Жиц (гитара). Тренутно наступима уживо представљају свој ЛП, а ускоро им у Продукцији плоча и касета РТВ Љубљана излази други сингл.

ЛИГ ОФ ЏЕНТЛМЕН (THE LEAGUE OF GENTLEMEN)

Група на коју треба обратити посебну пажњу. Њен идејни вођа је чувени гитариста Роберт Фрип (Robert Fripp), а поред њега ту су још и Бари Ендроз (Barry Andrews), некадашњи клавијатуриста групе X. Т. С., бубњар Џони Тубед (Jonny Toobad) и Сара Ли (Sara Lee) на бас-гитари.

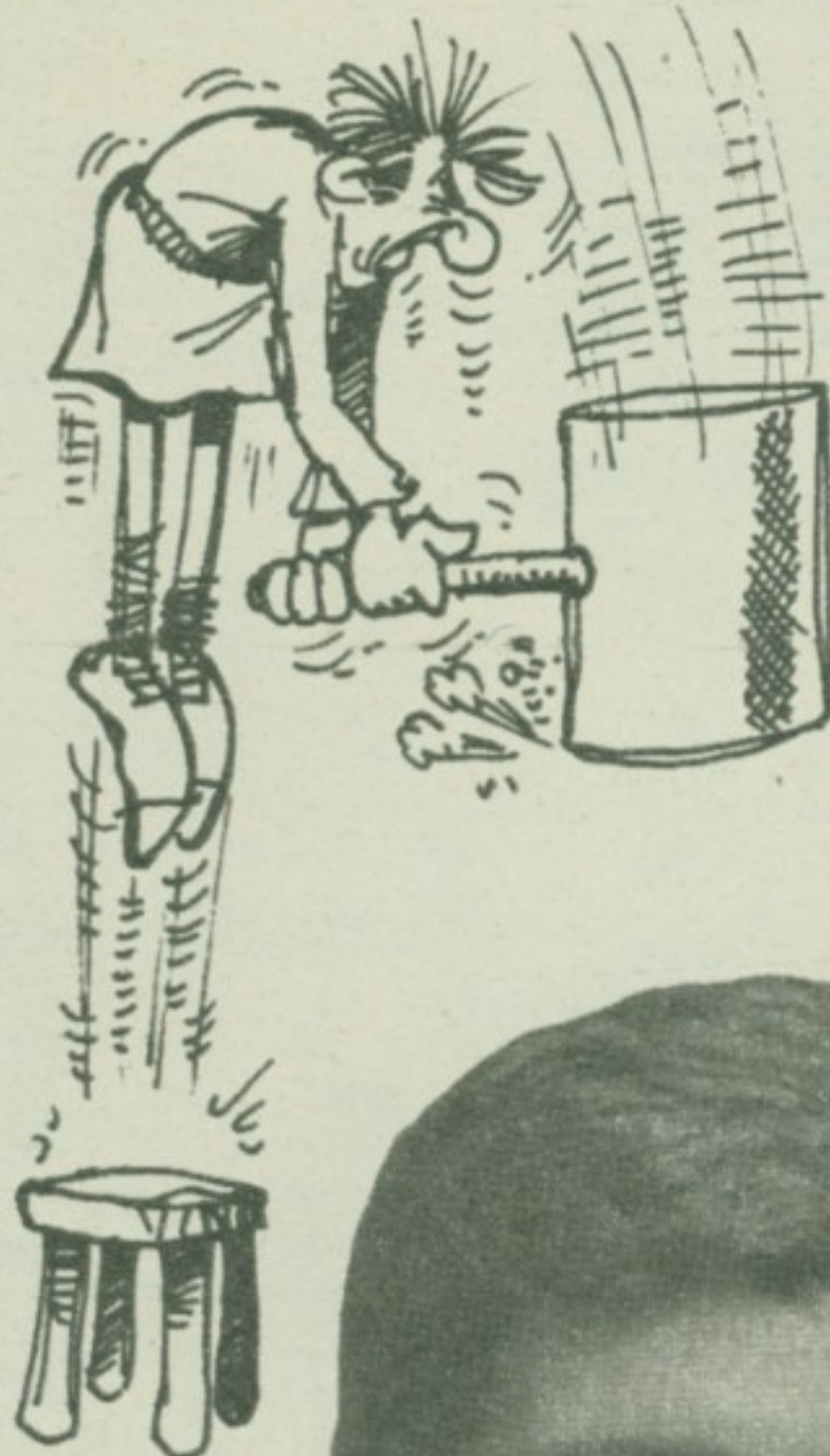
ЛИГА ЏЕНТЛМЕНА је лето провела наступајући по мањим клубовима широм Сједињених Америчких Држава. Публика их је свуда, где год су наступали, примала изванредно. О музици коју изводе треба рећи да је изненадила и најбоље познаваоце свега оног што је Фрип до сада радио. Наиме, са новим музичарима Фрип компоује мелодичне музичке фрагменте који су богато и пажљиво аранжирани, допуштајући само минималне импровизације. Ритам је погодан за игру, а изгледа да је то за Фрипа посебно значајно.

За сада, међутим, нема наговештаја о евентуалном студијском раду групе. Надајмо се, ипак, да ће ускоро ЛИГА ЏЕНТЛМЕНА снимити и своју деби-плочу јер, очигледно, за то има снаге и воље.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ:

НЕ ЉУБИ НИКАД МУЗИКАНТА

Музика: Ђ. Новковић
Текст: М. Туцаковић
Пева: Владимир Савчић Чоби

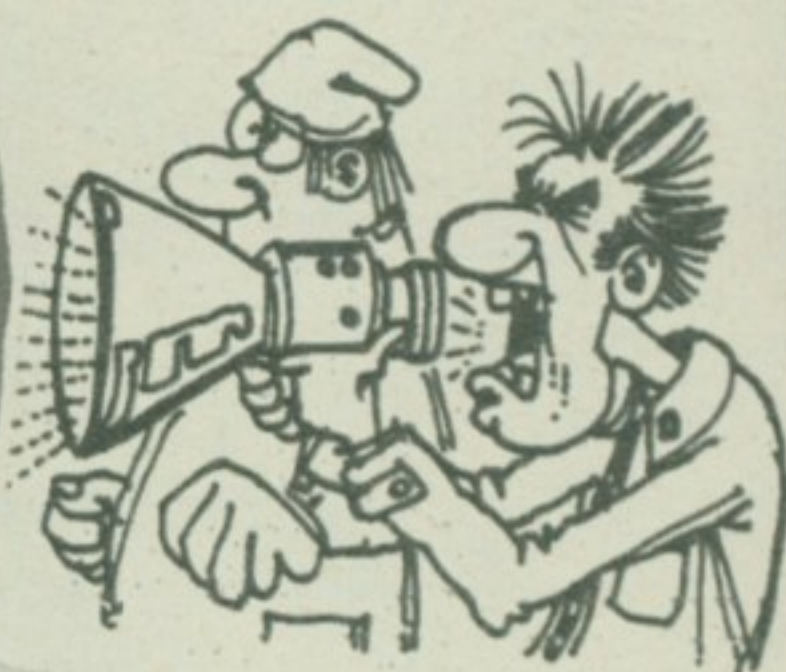

Не љуби никад музиканта,
пијаног госта ове планете.
За такву птицу кавеза нема.
Стварност га гуши. Снови му
пријете.

Не љуби никад музиканта.
Он ријеку женских срца гази.
Продат ће тебе прије но гитару.
На другу мисли док се с тобом
мази.

Не љуби никад музиканта, не, о не.
Продат ће тебе прије но гитару,
аха.

Одлази. Долази. Увијек негдје
гази... Аха.
На другу мисли док се с тобом
мази. Аха.

ВЛАДИМИР САВЧИЋ © ЧОБИ

Прошло је четрнаест година откада се свету естраде придружио музичар који је својим радом, бројним хитовима и рекордним tiraжима обележио пут који је прошла домаћа поп-музика. Чоби је стекао популарност не само код млађих већ и код старијих љубитеља забавне музике.

Још од најранијег детињства Чоби је био везан за музику, а његов таленат први пут је запажен на једној јавној приредби где се појавио као вокални солиста сарајевске групе ВОКИНСИ. То је и период лутања, тражења нечег новог, па настаје група ЧОБИ И ЊЕГОВЕ СЕНКЕ, а већ 1968. ПРО АРТЕ, састав у коме се Чоби прославио, али и састав који је популарност стекао баш захваљујући овом певачу. Мали број музичара се може похвалити са више од пет милиона продатих плоча, бројним златним и сребрним трофејима, као и ретким признањем „Златном птицом“. Чоби за собом има и педесет синглова и дванаест ЛП-ија, велик број јавних наступа, снимљених радио и ТВ-емисија, али о свему томе не жели да говори. Много му је важнији повратак јер је сарадња са саставом ПРО АРТЕ прекинута и већ две године наступа као солиста. Пут који данас треба да прође много је тежи. Дошли су нови певачи, нове групе и нова схватања у музици. Ипак, Чоби верује у себе и своје могућности. Да није оптимиста, не би ни почињао соло-каријеру.

„Успех који сам постигао самосталним ЛП-ијем „Ти си моје мало маче“ дао ми је подстрека, па сам недавно реализовао своју нову сингл плочу са нумерама „Ја ћу те завести без гриже савести“ Александра Кораћа и „Не љуби никад музиканта“ Ђорђа Новковића, прича Чоби. „Желим да се окушам на још једном музичком пољу. Реч је о музици за децу која ме је одувек привлачила, а за коју сам се сада, откако сам постао тата, и определио. Тако ће композитор Александар Кораћ, на текстове наших познатих дечијих песника, написати музику за мој ЛП који ће се појавити у продаји крајем ове године.“

БОРИС БИЗЕТИЋ

Борис Бизетић је несумњиво један од наших најплоднијих стваралаца. Бројним плочама, које сведоче о његовом раду, недавно је придодата и трећа ауторска у издању продуцентске куће Југотон. Плоча говори о љубави у већ познатом Борисовом маниру, занимљива је и вероватно ће као и претходне наћи на одличан пријем код публике.

Рођен је 1950, а на домаћој поп-сцени појавио се 1971. с композицијом „Ако једном видиш Марију“. Иако је тек у тридесетој години, сматра се једним од најплоднијих стваралаца популарне музике. Његове композиције отиснуте су на више од 130 малих и великих плоча, и певају их више од 40 извођача, али многе и сам интерпретира. Велик број плоча забележио је златне и сребрне тираже. Борис је познат и као композитор револуционарних песама, а компоновао је и музику за филмове „Бомбаши“ и „Црвени удар“, телевизијску серију „Ћу, ћеш, ће“, а добро га познају и љубитељи народне музике јер је и у овој стваралачкој области забележио неколико великих успеха. Године 1978. формирао је оригиналан музички ансамбл РОКЕРИ С МОРАВУ с којим је доживео изузетан успех.

ЕЛВИС КОСТЕЛО (ELVIS COSTELLO)

НОВЕ ПЛОЧЕ

„Armed Forces“ је назив велике плоче Елвиса Костела и његовог састава ЕТРЕКШНС (ATTRACKIONS). Четворица врхунских музичара Елвис, Стив, Брус и Пит понудили су нам једно заиста вредно остварење које је и на страном тржишту побрало бројна признања. Плочу је код нас издала продуцентска кућа Suzy.

ФЛИТВУД МЕК (FLEETWOOD MAC)

Suzy нам је понудила и дупли албум групе ФЛИТВУД МЕК „Tusk“. Двадесет нумера са овог албума сасвим су добра илустрација стваралаштва једне од најбољих група у последњој деценији.

БЕРЗА ПЛОЧА

Продајем добро очуване ЛП плоче: „Octave“ (THE MOODY BLUES), „Wave“ (PATTI SMITH GROUP), „We're an American Band“ (GRAND FUNK), „Innocent Victim“, „Fallen Angel“ (URIAH LEE) и „With the Beatles“ (BEATLES).

Мирјана Покрајчић,
Јуре Галића 18, 58350
Метковић

Продајем следеће ЛП плоче: „Tormato“ (YESS), „Night Flight to Venus“ (BONEY M), „The Man Machine“ (KRAFTWERK), „Диско-хитови“ (бр. 1), „Tubular bells“ (Mike Oldfield), „Мојој мами уместо матурске слике у излогу“ (РАНИ МРАЗ), „Back to the Edge“ (WINGS) и „The B 52's“ (THE B 52's).

Купујем добро очуване плоче електронске музике. Бранислав Живановић, Колубарска 3, 12000 Пожаревац (тел. 012/21-512)

Мијењам први албум СРЕБРНИХ ПРИЛА за албум РИБЉЕ ЧОРБЕ „Кост у грлу“. Такође мијењам касету „Electric Guitarist“ Johna McLaughlina за било коју касету групе JETHRO TULL.

Дарко Ђурић, Обала 27, Јули 26/III, 71000 Сарајево

Продајем ЛП плоче: „Take the Heart off Me“ (BONEY M), „Voulez-vous“ (ABBA), „Street Life 300 S“ (CRUSADERS), „Love for Sale“ (BONEY M), и „Битанга и принцеза“ (БИЈЕЛО ДУГМЕ). Продајем и сингл-плоче.

Саша Игњатовић,
Улпијана 1, зграда А-1,
1/21, 38000 Приштина

Жељела бих продајти или мијењати добро очуване ЛП-ије: „Light My Fire“ (BACCARA) и синглове: „Hot Stuff“, „Bad Girls“ (Donna Summer), „Another Brick in the Wall“ (PINK FLOYD), „Malaika“ (Ljupka & Ivica), „Поћи право“ (Фадил Тоскић). „Остаје нам музика“ (Љупка Димитровска) и др.

Карин Кукурин,
Маршала Тита 280,
51410 Опатије

МОУ ИЗБОР

ЈУЛИЈАНА БРЗОВСКА је ученица 1. разреда гимназије у Скопљу. Воли Здравко Чолића и Сребрна крила и у њеном избору налазе се по две њихове композиције.

ДОМАЋЕ

1. ПЈЕСМО МОЈА — Здравко Чолић
2. ПРАВА СТВАР — Здравко Чолић
3. ЗАШТО — Оливер Драгојевић
4. ГРЕШНИЦА — Сребрна крила
5. КУЦНИ ТРИПУТ НА ВРАТА — Сребрна крила

СТРАНЕ

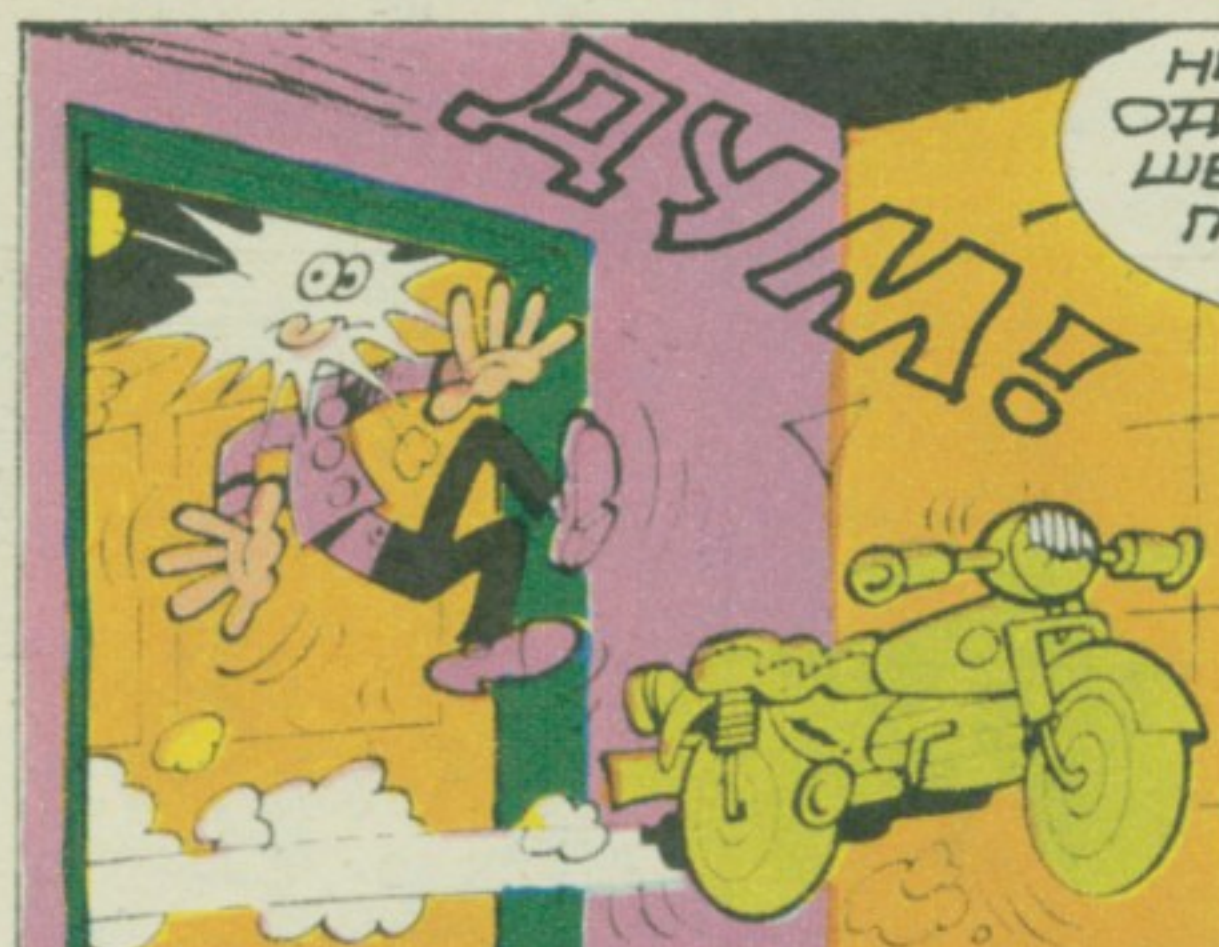
1. ANOTHER BRICK IN THE WALL — Pink Floyd
2. GIMME, GIMME — ABBA
3. S.O. — Diddy Jackson
4. BORN TO BE ALIVE — Patrick Hernandez
5. STOP MY LOVE — Anita Word

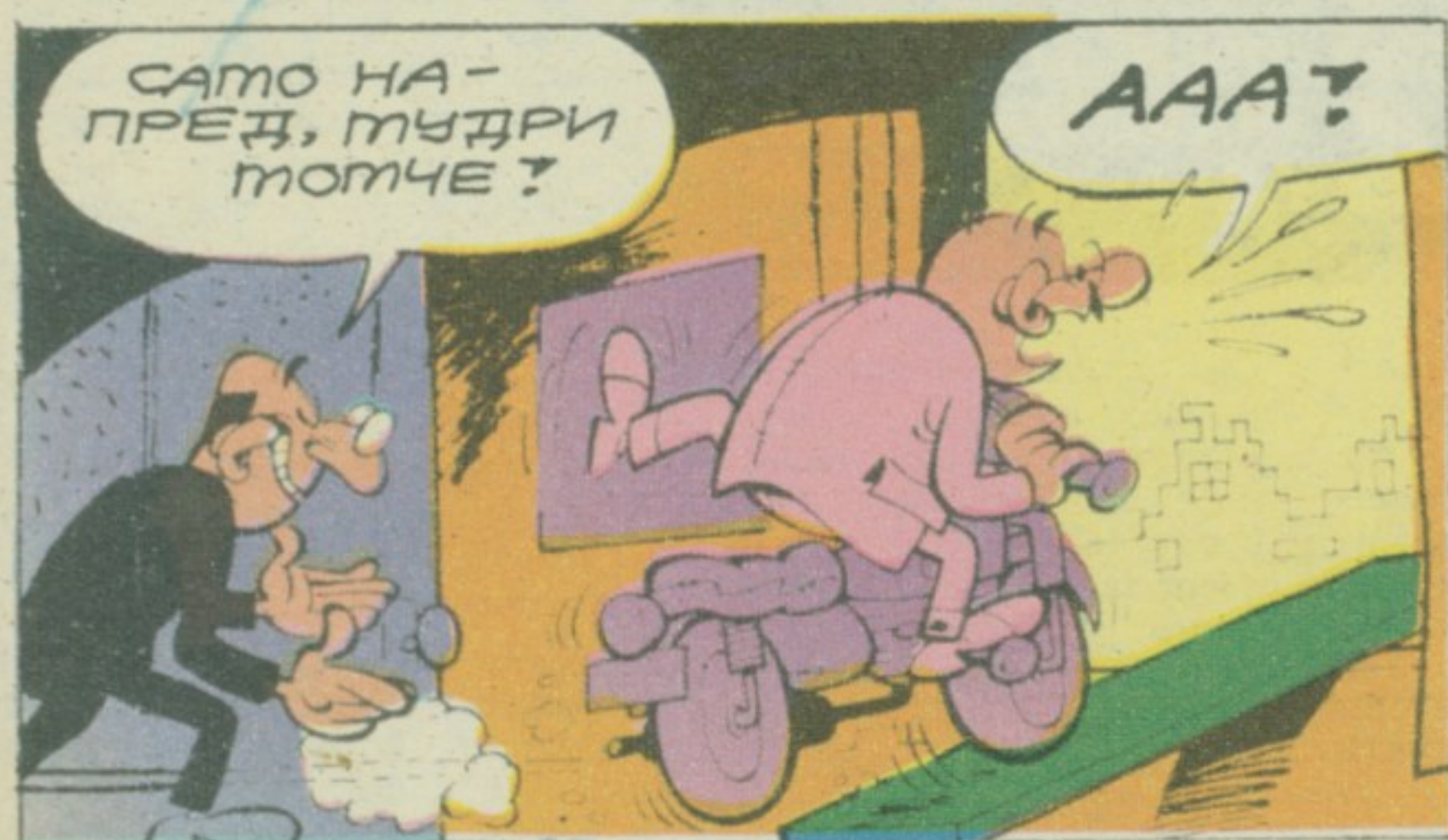
● НАША КАРИКАТУРА ●

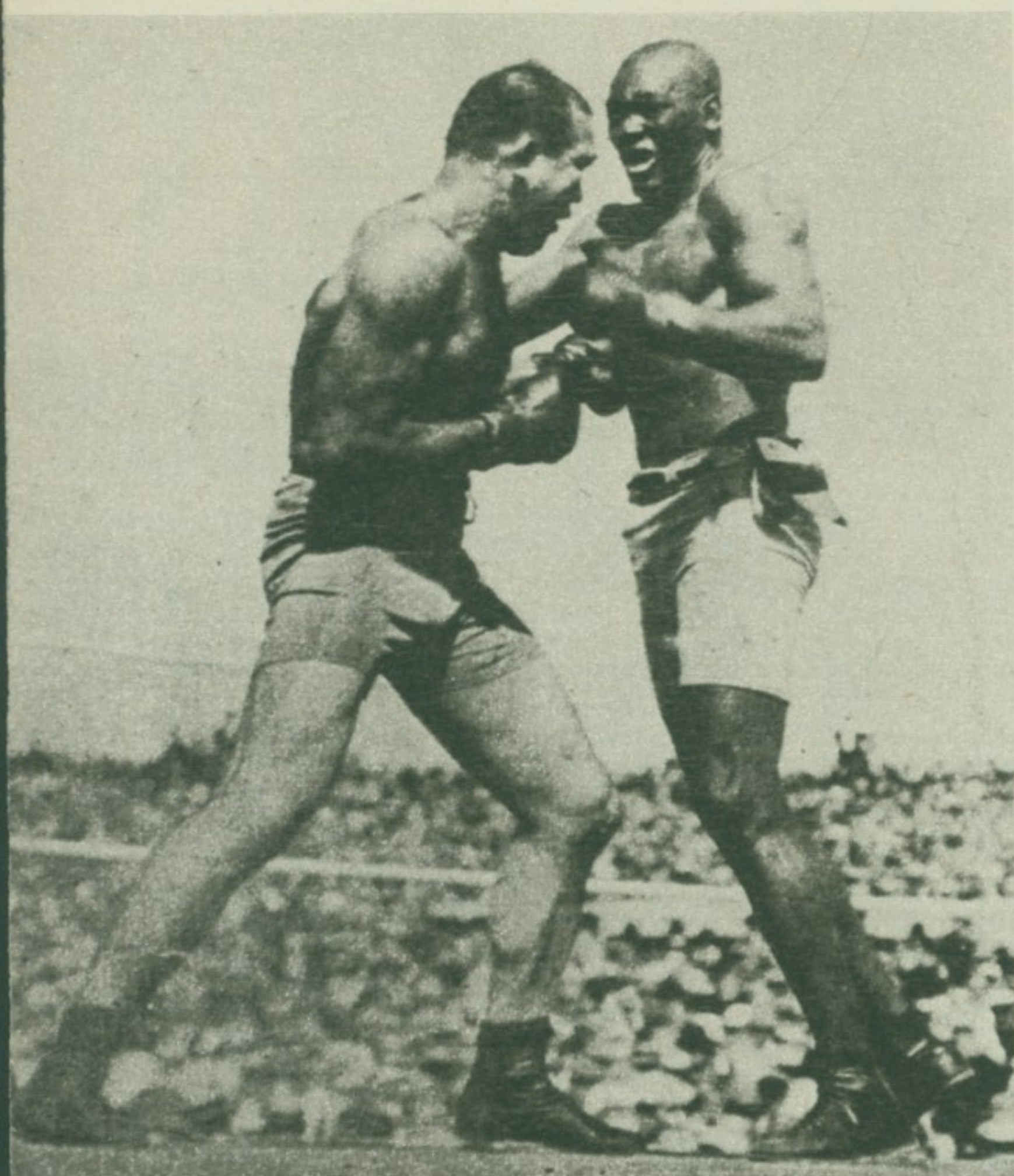
JAN ANDERSON (IAN ANDERSON)

ПОТРЧКО: МОТОЦИКЛ

НАЈСУРОВИЈИ БОКС-МЕЧЕВИ У БОРБИ ЗА ТИТУЛУ АПСОЛУТНОГ ПРВАКА СВЕТА ЏЕК ЏОНСОН — ЏЕМС ЏЕФРИС

Џонсон (десно) задаје ударац Џефрису. Фотографија са меча одржаног 4. јула 1904. године.

„неспособним“ за даљу борбу. Било је то први пут у историји да један црнац постане апсолутни првак света што му је, истог часа, донело и тужну славу „најомраженијег човека у САД“.

Расистичка Америка није могла да поднесе ту „срамоту“, па је тражен противник, наравно белац, који ће победити Џонсона. Но, сви покушаји остали су без успеха. Тада се неко сетио Џемса Џексона Џефриса који је непоражен напустио светску титулу и мирно живео на својој фарми у Калифорнији.

НАЈСНАЖНИЈИ НА СВЕТУ

Ко је био тај човек, та „бела нада“ Америке?

Џемс Џексон Џефрис рођен је 15. априла 1875. у Каролу, држава Охајо, од оца Шкотланђанина и мајке Холанђанке. Изузетно висок (190 сантиметара), набијен са стотину килограма мишића, као младић нашао је посао вариоца. Иако је његова снага рано уочена, као и склоност ка тучи, ипак је прве кораке у рингу начинио као спаринг-партнер Џима Корбета, светског шампиона, познатијег по надимку

је и апсолутни првак света пошто је нокаутирао Боба Фицсимонса у 11. рунди. Тако је „Велики Џим“ постао првак света и титулу успешно бранио све до 1900. када се повукао непоражен са ринга са скромним билансом од двадесет три меча али и са исто толико победа, од којих чак шеснаест нокаутом.

По напуштању ринга повукао се на фарму у Барбенку у Калифорнији коју је стекао као професионални боксер.

Тог и таквог непобедивог Џемса Џефриса сетила се „бела“ Америка 1904. године и просто га „обојеном“ гурнула у ринг иако је већ имао 35 година.

ПУБЛИКА ТРАЖИ ПРЕКИД

Џемс Џефрис је 4. јула 1904. године изашао на ринг у Ренсу, држава Невада, да се бори са Џеком Џонсоном пред 15.716 гледалаца који су за улазнице платили 270.715 долара. Од тога је Џонсон, иако светски првак, добио 46.466, а изазивач Џефрис готово пет пута више — 190.066 долара.

Џонсон је био изванре-

но био и први сниман филмском камером, али је приказивање гледаоцима, непосредно по завршетку борбе, трајно забрањено.

Тако се завршила борба у којој је огорчени Џонсон на суров начин покопао „белу наду Америке“ Џефриса и навукао на себе још већу мржњу белог становништва САД која ће га, годину дана касније, протерати из Америке!

ЗАЈЕДНО У ХОЛУ СЛАВЕ

Џемс Џефрис се вратио на своју фарму у Барбенку и никада више није навукао рукавице. Умро је после дуже болести 3. марта 1953. године.

Џек Џонсон је изгубио титулу у Хавани 5. априла 1915. од Џеса Виларда пошто је нокаутиран у 26. рунди. Претходно је остао своју „обојену“ вереницу и оженио се белом тинејџерком због које је морао да напусти САД и пресели се прво у Мекси-

ДИВ ПРОТИВ ГРИЗЛИЈА

Почетком овог века црни боксери сматрани су психички и физички слабијим у односу на беле супарнике. Због тога им је било дозвољено да учествују само у егзибиционим мечевима у којима су, ако су желели да добију чак и најмање своте новца, морали да буду поражени од белаца, па су чак излазили на мегдан и гледаоцима који су, тих година, били искључиво белци.

Против такве расне политике у боксу први се успешно борио, и у тим настојањима успео, Џон Артур Џонсон звани Џек. Међутим, истог тренутка постао је и „најомраженији човек у САД“ иако га многи и данас сматрају најбољим боксером света свих времена.

ПЕТ ДЕЦЕНИЈА У РИНГУ

Џон Артур Џонсон рођен је у Галвестону, држава Тексас, 31. марта 1878. године као син школског послужитеља. Као дечак радио је на плантажама памука, а касније као

шталски момак на тркалиштима.

Почео је да боксује са непуних двадесет година (1897) и већ у првим мечевима показао изузетну даровитост. Био је висок 183 сантиметра и тежак 88,5 килограма.

Као професионалац завршио је каријеру 1928, али се борио у егзибиционим мечевима све до 1946. године! За тих пет деценија проведених у рингу имао је, укупно, 113 мечева од којих је добио 78 (44 нокаутом), борио се нерешено 28 пута а само у седам борби је поражен (пет пута нокаутом), а два од тих пораза претрпео је када је већ имао 50 година. Променио је, укупно, осам менаџера.

Иако је, већ на почетку каријере, бележио блиставе резултате, до меча за титулу морао је да чека и буде стрпљив пуних једанаест година. Тек 1908. године тадашњи светски шампион Томи Барнс прихватио је изазов „Дива из Галвестона“, али меч није могао бити организован у САД. Због тога је одржан у Хавани 26. децембра и Џек Џонсон је приморао судију да у 14. рунди прогласи Барнса

ЏОНСОН ЈЕ БИО ПРВИ „ОБОЈЕНИ“ ПРВАК СВЕТА И „НАЈОМРАЖЕНИЈИ ЧОВЕК У САД“.

„Центлмен Џим“. Корбету је Џефрис био, како су забележили хроничари тог доба, добар „џак“ за тренинг који је могао да издржи на ногама и најјаче ударе. Много година касније, Џефрис ће чак два пута, сада као светски шампион, нокаутирати Корбета при покушају да се врати боксу и тако се „осветити“ за све батине које је издржао као спаринг-партнер.

Праву каријеру Џемс Џефрис почеће тек у 21. години и то са пет узастопних победа нокаутом. То му је донело и славу и надимак „Калифорнијски гризли“ због изузетне висине и снаге удараца.

Да би постао први изазивач светског првака, морао је да победи Тома Шаркеја нокаутом у 25. рунди, у мечу одржаном на Конти Ајленду, а већ 9. јуна исте, 1899. године поста-

дан техничар, вешт у издегавању удараца, и никада у дугогодишњој каријери није задобио никакву повреду на лицу. Поред тога располагао је изванредно јаким ударцем левом руком. Десет година млађи од противника почео је сурово да се обрачунава са „Калифорнијским гризлијем“, сенком некаташњег шампиона. Но, чудесна издржљивост Џефриса одржала га је на ногама пуних 15 рунди. Био је то прави маскар, а публика је урлата тражећи од полиције да прекине меч! До тога ипак није дошло и Џефрис је коначно немоћан пао на под, први пут у каријери...

Судија, касније славни организатор борби Текс Рикард, прогласио је Џонсона победником, а гледаоци су нахрупили у ринг у жељи да — „линчују“ победника. Овај меч је ујед-

но, а потом у Европу. У Паризу је водио „слабак живот“ и возио аутомобил од злата, али је и одатле протеран стигао у Лондон где је прихватио изазов британског шампиона Била Велса. Међутим, полиција је прекинула меч да не би црни Џонсон нокаутирао белог Велса што би, како се доцније писало, имало „негативне последице по британску колонијалну политику“.

Џек Џонсон се поново вратио у САД где је живео све до 10. јуна 1946. када је у Њујорку погинуо у аутомобилској несрећи. Тако се угасио живот првог „обојеног“ апсолутног првака света, највећег боксера свих времена, који је у 113 мечева ишао из победе у победу али су му оне доносиле само мржњу. Сахрањен је у Чикагу у којем никада није боксовао...

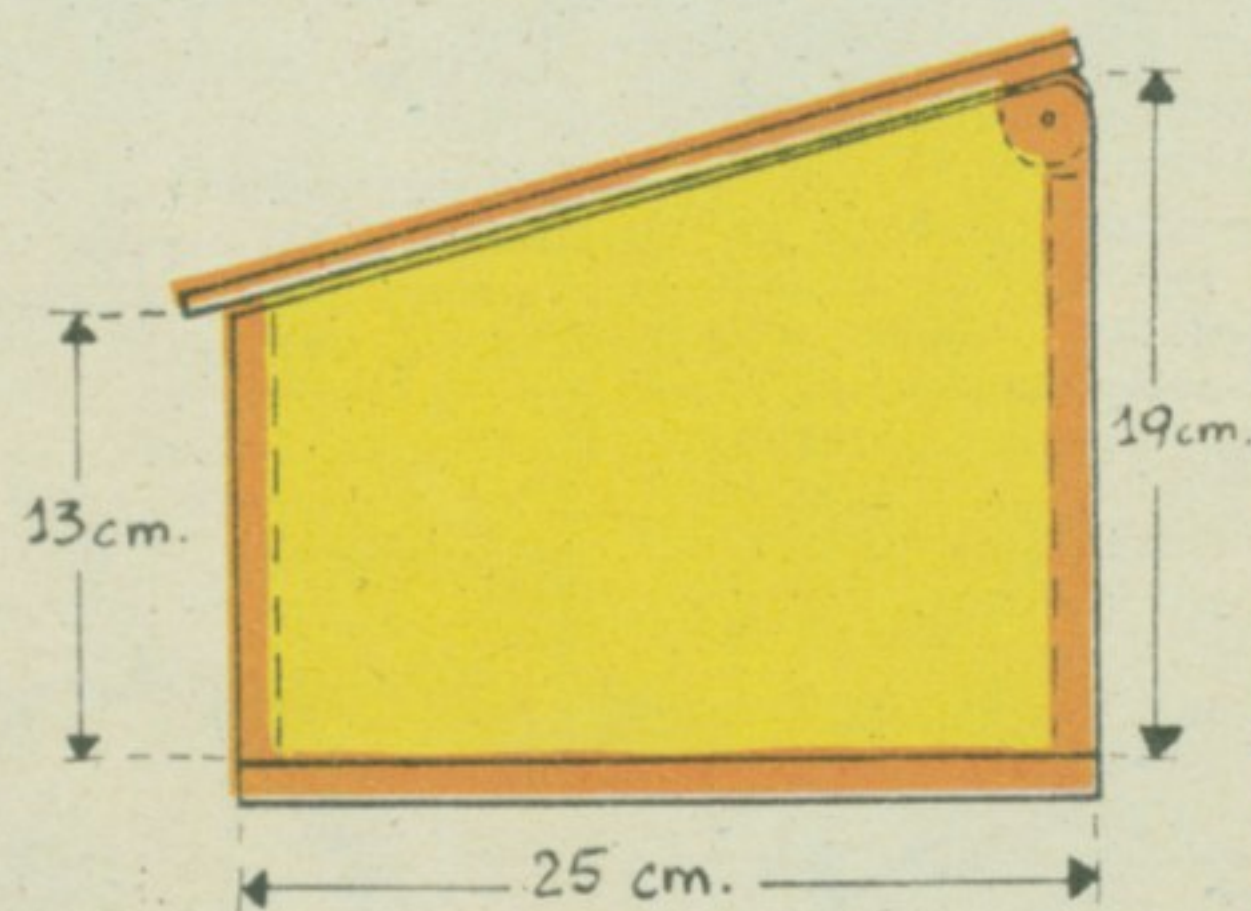
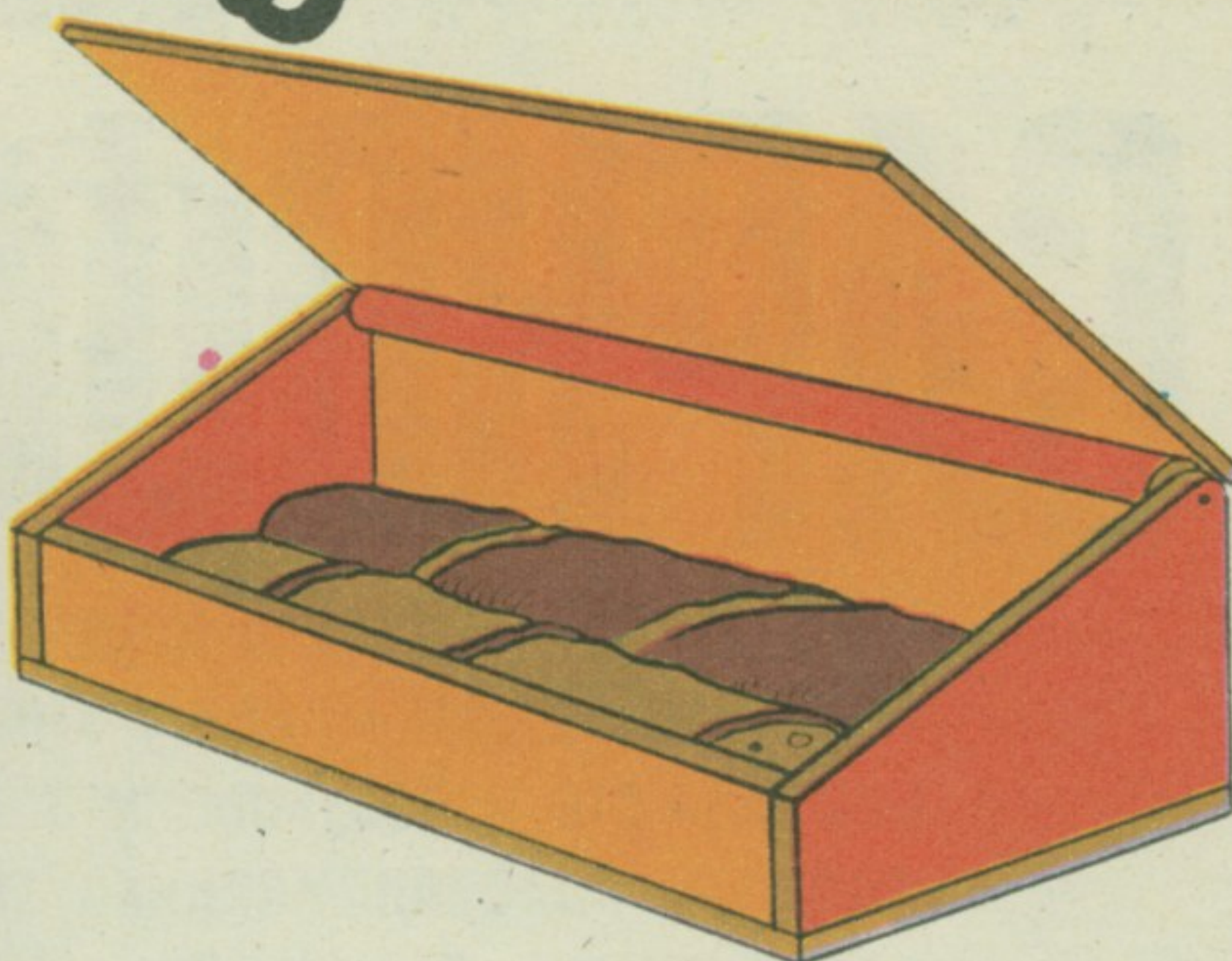
Када је 1954. годину дана после Џефрисове смрти, у Њујорку основан „Хол боксерске славе“, један поред другог нашли су се поново Џемс Џексон Џефрис и Џон Артур Џонсон, овог пута у вечном миру.

Родољуб Марковић

Кутија за хлеб

Ево једне практичне кутије за хлеб која се веома лако прави. Не оклевајте, већ набавите материјал па на посао! То ће бити леп поклон мами и изненађење за све унућане. Основа (55 X 25 cm) може бити од даске дебеле 1 cm. или од шперплоче дебљине 5 mm.

Поклопац

Начин углављивања «шарне»

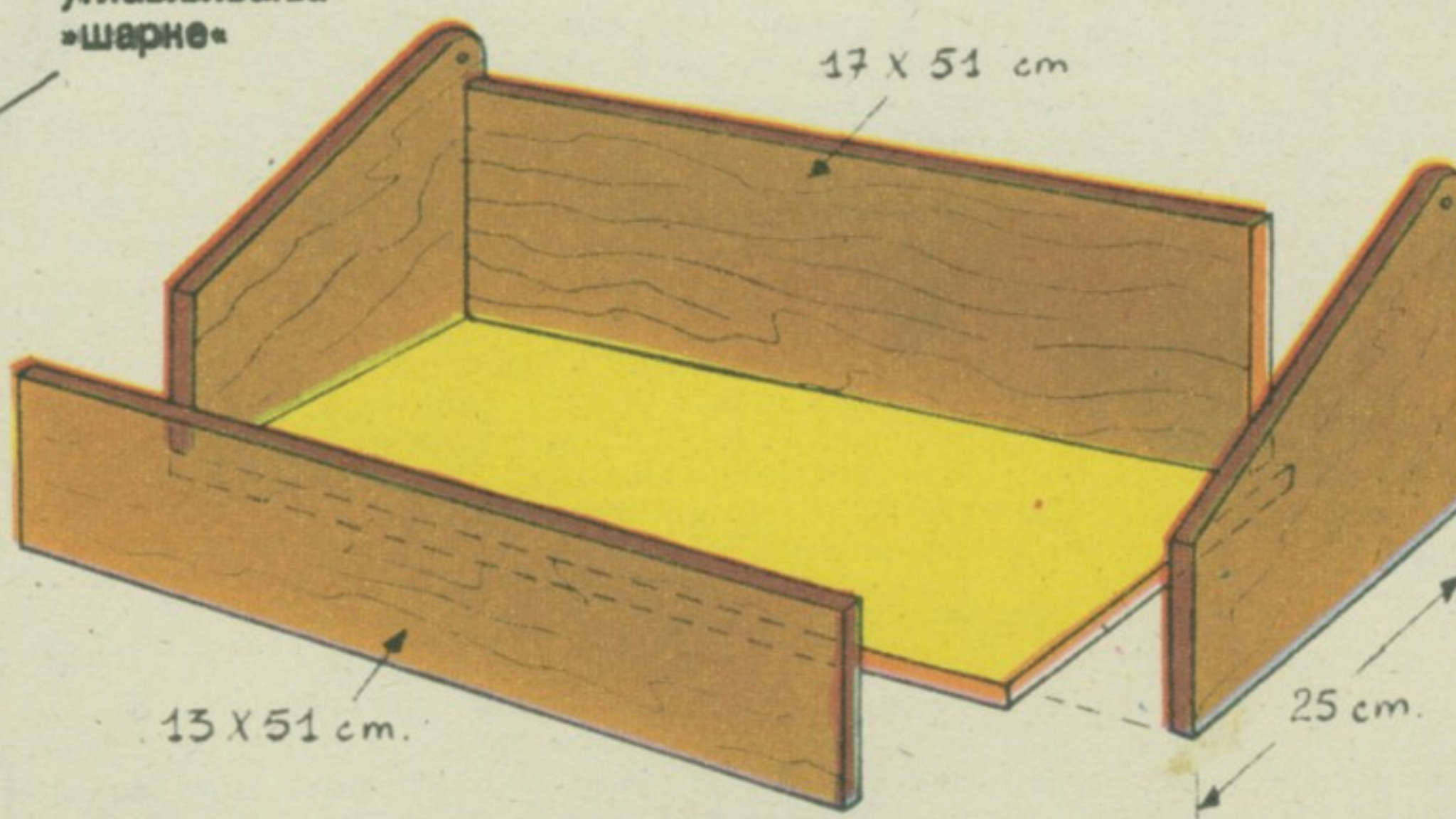
Страна

Шперплоча дебљине 5 mm

Дршка од метле дужине 50 cm.

Ексер који држи «шарну»

Страна кутије

Изузев поклопца и основе, цела кутија би требало да буде израђена од даске дебљине 1 cm. Пошто пажљиво обрадите делове кутије, преманите их ланом или облепите шареном лепљивом хартијом.

РЕЈ БРЕДБЕРИ

БАКА

ИЗ САРКОФАГА

Бако!
Сећам се њеног рођења.
Стани! — рећи ћете. —
Нико се не сећа рођења
своје баке.

Да, али МИ се сећамо дана када
је рођена. јер смо је ми, њени
уноси Тимоти, Агата и ја, Том
оживели.

Добро, добро, знам да већ љути-
то питате када се та наша немо-
гућа, драга бака родила.

Била је то недеља када је свет
потонуо... Наша мајка је умрла.
Пуни бола, једног касног поподне-
ва, изашли смо са оцем из црне
лимузине и стајали скамењени
испред куће и травњака и баште
за које смо знали да су наши, али
их више нисмо препознавали.
Мајка је заувек отишла. Када смо
отворили врата нашег дома обо-
рила нас је тишина, а ледени ве-
тар доносио је мирис влажне
земље из подрума испод куће.
„Како то?“ помислио сам. „Па ми
уопште немамо подрум!“

Нешто касније жута лимузина
довезла је тетку Клару. Разбежа-
ли смо се у своје собе. Чули смо
је како виче:

— Пустите их да живе са мном!

Отац је одговорио.

— Радије би се сви убили!

Врата су се затим залупила и
тетка Клара је отишла.

Заиграли смо од среће, а онда
се присетила оца и сишли у трпе-
зарију.

Седео је причајући сам са собом
или, можда, са духом наше мајке
који је остао из времена пре њене
болести. Мрмљао је:

— Деци је потребан неко. Ја их
волим, али морам зарађивати да
би их хранио. Ти их волиш, Ен,
али си нас напустила. А Кла-
ра?... Не, то никако! Она својом
љубављу убија. Кућне помоћнице,
дадиље? ...Никада! Знаш какве
смо ужасне жене имали... плаће-
ни непријатељи! Оно што нам
треба— настави отац је једна...

Начуљили смо уши.

...бака.

— Али — проговори Тимоти —
све наше баке су умрле.

— И јесу и нису — одврати
отац.

То је звучало заносно и мистери-
озно.

— Ево — рече отац пружајући
нам шарени проспект.

Тимоти прочита наглас:

— Гласам за Електронско Тело!

**— Фантоћини, фирма која решава све ваше
проблеме. Један модел у хиљаду облика. За
вас који сте избезумљени због неодговорних
дадиља, »добронамерних« тетака и разупа-
рених кућних помоћница... — стајало је у
шареном проспекту**

— па погледавши оца зачуђеног
рече:

— Шта ово значи?

— Читај даље — нареди отац.

— Фантоћини, фирма која ре-
шава све ваше проблеме. Један
модел у хиљаду облика! За вас
који сте избезумљени због неодго-
ворних дадиља, добронамерних
тетака и разупарених кућних по-
моћница усавршили смо прву
Електронску Баку у људском о-
блику и величини, на струју и
батерије...

— Оче!!! — проспект заврши на
поду.

— Шта ме гледате! Полудео сам
од бола и бриге! Зато настави да
читаш!

— Ја ћу — рекох одважно. —
Ова играчка је више него играч-
ка. Електронска Бака је програ-
мирана да вашој деци пружи љу-
бав и слику правог света у неве-
роватно прецизној форми, али, у
исто време, да им омогући живот
у свету маште. Она је компјутери-
зована да подучава све предмете
на дванаест језика и поседује ап-
солутно знање светске историје,
уметности, социологије и полити-
ке. Што је најважније, ово људ-
ско биће, јер то свакако јесте, ће
саслушати, спознати и волети ва-
шу децу. Електронска Бака се не
продаје породицама које су у мо-
гућности да подижу своју децу,
јер ништа не може заменити роди-
теље, већ само онима који су у
невољи због болести или смрти.

— То смо ми. Шта мислите? —
упита отац.

— Ја... мислим да треба проба-
ти — рекох као најстарији. Агата
и Тимоти климнуше главом.

Био је сунчан дан када нас је
хеликоптер спустио на кров згра-
де ФАНТОЋИНИ. Преко покрет-
них тепиха лебдели смо кроз про-
зор све док нисмо стигли до звуч-

стварним. „Шта је стварност“, по-
мислио сам. „Ово или оно...?“

Време је пролазило, Фантоћини
нас је оставио да чекамо. Љутили
смо се у јуну, превртали по трав-
њацима у јулу и некако се про-
вукли кроз скоро цео август. А
онда, 29. августа Тимоти рече:

— Имам неко чудно предосећа-
ње.

И, одједном на небу, иза белог
облака појави се хеликоптер. Ле-
тео је према нама цело јутро.
Тачно у један сат, небо се отвори
и хеликоптер изручи на наш
травњак један велики сандук, а
затим се, без задржавања, опет
изгуби у облацима. Притрчали смо
дрвеном сандуку и почели да ра-
стављамо даске. Агата, која се до-
тад крила у цвећу, придружи нам
се. Последња даска отпаде сама.
Стајали смо без даха јер се пред
нама указа савршен поклон за
свако дете од седме до седамдесет
седме године. Узвици искреног о-
душевљења испунише простор.

Унутар отвореног сандука стајас
је саркофаг!

— Ох! — сузе радоснице испу-
нише Тимотијеве очи.

— Ово је немогуће! — завапи
Агата.

— Могуће је, могуће! — рекох
одушевљено.

— Сасвим наш? — упита Тимо-
ти.

— Наш! — одзврати.

— Мора да је грешка! — разо-
чарано ће Агата.

— Тражиће да га вратимо! —
узвикну Тимоти.

— Никад га неће добити натраг
— рекох одлучно. — Је ли ово
право злато... шта мислите? И
прави хијероглифи... баш као у
музеју!

Златна маска на поклопцу сар-
кофага благо нам се насмеши.
Женско лице, нежних ноздрва и
усана, изрезбарено у најчистијем
злату! Очи од аметиста, тело по-
кривено сликама лавова и гавра-
на, а у прекрштеним рукама на
грудима стајаше бич заустављен
послушношћу и љубављу да ни-

кад не буде употребљен.
— Погледај ове знаке! — узвикну Агата. — Ово сам ја у шестом разреду...
— А ово сам ја на факултету! — рекох.
Хијероглифи нису говорили о прошлости, већ о будућности!

Онда смо подигли поклопац и унутра је, свакако, била права мумија: слика и прилика облика изрезбареног на поклопцу, али још лепша, јер је имала људске облике. Била је увијена у свеже завоје од главе до пете, а сакривено лице покривала је још једна златна маска лепшег, млађег и мудријег лика од оног на поклопцу. Слика девојчице од десет година, дечака од девет и још једног од тринаест блистале су на завршенима завоја. По један завој за сваког од нас! Па она је сва увијена у нас! Почело је одвијање. Травњак се убрзо претворио у брдо завоја. Најзад, откривена пред нама лежала је чекајући.

— Ох, не, не! Па она је исто мртва! — закука Агата.

— Блесавице — рече Тимоти — где ти је кључ који ти је дао Фантоћини?

Агата извади златни кључ који је чувала на ланчићу око врата. Ставила га је, не размишљајући, у пупак прелепе мумије, и у том часу хоп! и очи се отворише. Усне дивне жене се померише и зачу се зујање и клокотање изнутра. Бака одједном седе. Ми скочисмо уназад.

Родила се! Родила се!

Онда се зачу смех, пун, срчан и добронамеран. Агата отрча на веранду. Електронска Особа се правила да није приметилА Агатин одлазак.

— Ти мора да си... — рече гледајући мог брата.

— Тимоти... Тим.

— А ти си...

— Том.

Паметно, врло паметно! Фантоћини је знао све о нама, а камоли наша имена. Она их је такође знала, али су је научили да се претвара да не зна. Осећали смо се дивно: ми као учитељи!

— Зар није био ту још један дечак? — упита Бака.

— Девојчица — зачу се бесан глас са веранде.

Тимоти је посматрао Баку задивљено. „Твоје очи... твоје очи су исте боје као...”

— Као?

...моје најмилије шкољке.

— Одлично! — Онда се окрете према мени:

— А како ћемо се нас двоје спријатељити?”

Ја...

— Знам! Ти си луд за пуштањем змајева — бака се окрете и баци поглед на мог старог змаја и одмах схвати у чему је проблем. — Конопац се прекинуо, а цело клупче нестало — сагнула се и узела га. — Полети! — рече и змај полете, док се из њеног кажипрста извлачила танка паукова мрежа која омогући змају да се попне стотину, не, пет стотина метара у висину! Нико никада није имао змаја који лети тако високо!

— Агата — довикну наша Електронска Бака окрећући се према веранди.

— Нас две никад нећемо бити пријатељи — продра се Агата.

— Никад пријатељи — зачу се ехо.

— ...пријатељи — остало је од еха.

— Никад — врисну Агата.

И то беше први дан.

Дошао је и други и трећи и четврти и још много, много дана. Бака је обављала прецизно и савршено кућне послове. Надгледала је наше домаће задатке. Уједно, могла је да ради све оно што је свако од нас волео. Ја сам волео да трчим. Трчала је са мном, али ме никад није побеђивала. Држала је темпо на корак-два иза мене.

А сада ћу вам испричати о најбољој страни наше Електронске Баке. Једном сам направио неколико фотографија целе наше породице. Када сам их подигао са развијања био сам запањен. Показао сам их Тимотију и Агати.

— На свакој слици Бака изгледа друкчије — узвикнуше... а овде поред тебе личи на тебе, а поред мене личи на мене!

Слике су им испале из руке. Јер, стварно, Бакине вилице су постајале четвртасте и коњасте, јер је Агата по очевој породици личила на праву Енглескињу. Поред Тимотија добијала је ужарен поглед темпераментног Италијана, наслеђен од мајке, а са мном, јагодице су јој се на словенски начин издизале, а слепоочнице би се угнуле, што је потицало од једног огранка очеве фамилије. Бака је била наше огледало! Ох, ти паметни Фантоћини! Људски изнад људскости, топли изнад топлоте, са љубављу изнад сваке љубави.

А какве нам је ручкове, вечере, па чак и доручке спремала! Увек нешто ново а у исто време старо и добро познато.

— Ево мистериозног Доручка Број Један — рекла би доносићи нам храну на сто. Сасвим је ужасан и није вредно ни погледати га... — и ми бисмо једва дочекали да га поједемо.

— Ево одвратног ручка број 77! Направљеног од пластичних кеса, першуна и гумених подметача за чаше — и ми смо га одушевљено гутали.

Отац се угојио, а Агата, која је одбијала да једе са нама, доносила је испражњене тањире у кућињу.

(наставиће се)

укрштене речи

БОЛЕСТИ ДОМАЋИХ ЖИВОТИЊА

Ни домаће животиње нису имуне на нападе многих болести. Невоља са њима је што, за разлику од људи, не умеју да кажу шта их и где боли. Ипак, ако лаже коза, не лаже рог — и многи власници домаћих животиња у стању су да брзо и лако установе од које болести пате њихови љубимци. Неке од њих треба уписати поред и испод бројева у нашој укрштеници.

АУТОР: ВЕ-МАК	1	СКРАЂЕНИЦА ЗА РЕОМИР	У КОСМ ПРАВЦУ, ПОСТРАИ- ЦЕ	2 3	МЕТАР ДЕСНА ПРИТОКА ГАРОНЕ	ЈАПАНСКА ЛЕПЕЗА НА СКЛА- ПАЊЕ	ФИЛМ КОСТЕ ГАВРА- СА	МЕРА ЗА ПАПИР
4								
"EAST"		СМЕКЕ, ПРЕД У ВЕЛИКО МЕРИ					5	
ДОЖИВЉА- ЊИ ЗА ВРЕМЕ СПАВА- ЊА					ЛЕТОВА- ЊИШТЕ НА КВАРНЕ- РУ			
НАСЕО- БИНА						ОКРУЖНИ КОМИТЕТ	6	
СТРАНО УКЕНСКО ИМЕ					ПЛУРАЛ (МНОЖИ- НА)			7
ЗНАК ЗА ЛЕСКО- ВАЦ			ФР. ПЕВАЧ МОНТАН ЛИЧНА ЗА- МЕНИЦА		ДИВА ЗВЕР			
ХЕМИЈСКИ ЕЛЕ- МЕНТ					ДЕСНА ПРИТОКА ВОЛГЕ			
РАДНО СТАЊЕ ГЛАГО- ЛА	СТРАНО УКЕНСКО ИМЕ				ВРСТА МРЕЖЕ ЗА РИБО- ЛОВ			
ВРСТА ПЕРЛУ- НА			ТРГОВАЧ- КА ТВОР- КА ТРОМ		ТОНА		АМПЕР	
ДЛАКЕ НА ГЛАВИ				МИО	ДЕО ШАКЕ		ОПШТИНСКО ПОД- РУЧЈЕ	
ОЗНАКА ЗА ТРИТИ- ЈУМ		ПРЕЛЕ- ТАЦИЈА ИМЕ МОЛА- САНА						
ФРАНЦ. ПИСАЦ ВИКТОР				БЕЛ МЕТАЛ, КОСИ- ТАР				
ЖИРО- ПРО- МЕТ						ЗНАК ЗА РАДИ- ЈУМ		

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: ПЕПЛИЦА, Ерато, Крк, ГУКАВОСТ, адет, С, ам, витича-сти, от, ЗЕ, тик, С, Ра, КО о, трампа, сз, ик, екипа, ХЛОРОЗА, А, ПЛАМЕ-ЊАЧА, инат, ред, устанак, КА.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Директор НО „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Раде Шошкић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 15 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

3 месеца	165,00 динара
6 месеци	330,00 динара
1 година	660,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

3 месеца	330,00 динара
6 месеци	660,00 динара
1 година	1.320,00 динара

Претплата се врши на жиро рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НИП „ПОЛИТИКА“ — ООУР Продаја — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

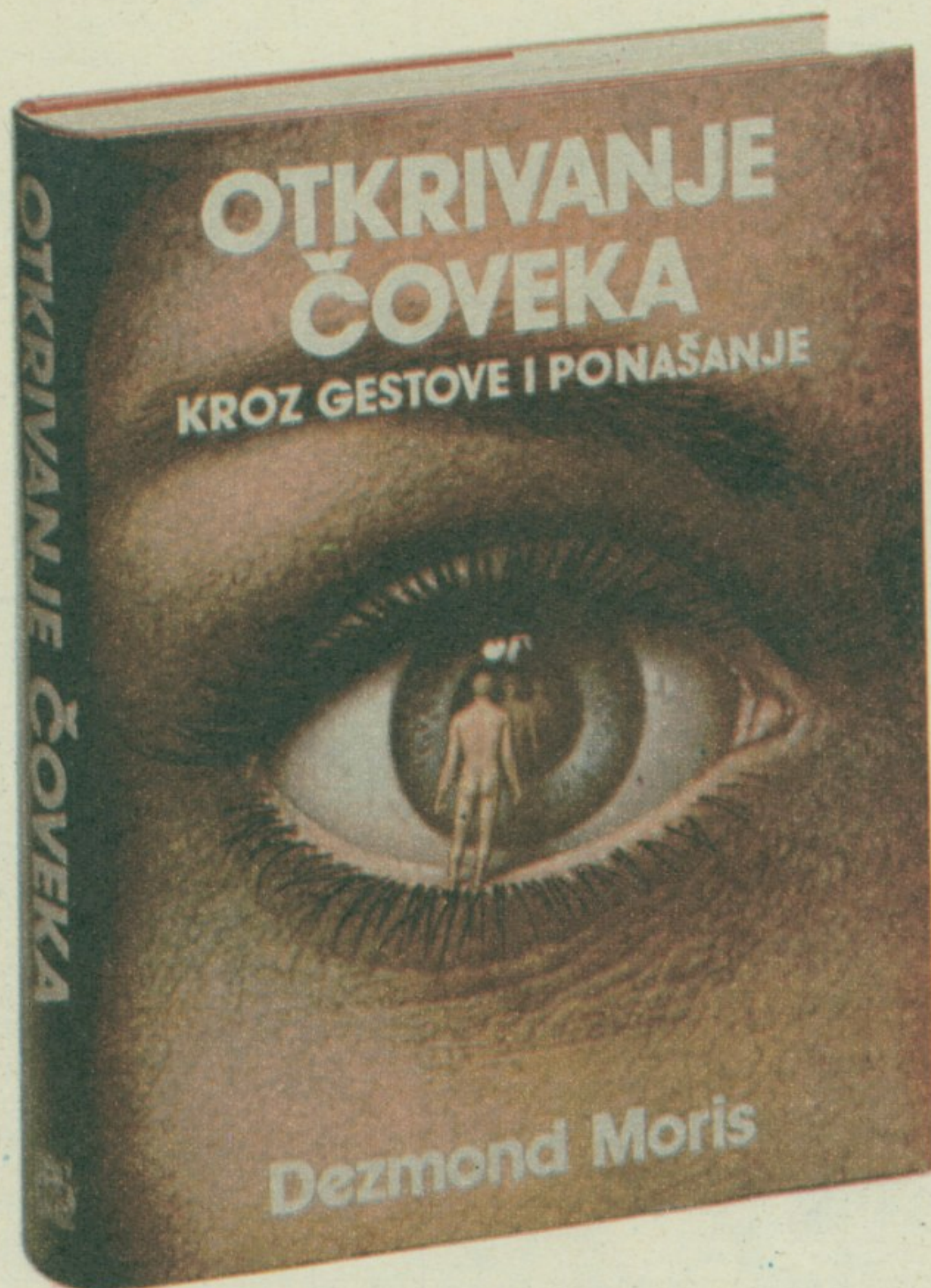
САД	\$	70.—
СР НЕМАЧКА	DM	124.—
ФРАНЦУСКА	Ffr	290.—
ШВЕДСКА	Skr	292.—
ШВАЈЦАРСКА	Sfr	115.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НИП „ПОЛИТИКА“ код ИНВЕСТ БАНКЕ — Београд. Број: 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

НОВА НАУКА ПОСМАТРАЊА ЧОВЕКА

Ова вам књига омогућава да дубље продрете у психологију човека, да се боље сналазите у разним ситуацијама у друштву и да боље разумете само то друштво у којем живите.

Сексуални живот мушкарца и жене виђен из једног потпуно новог научног угла. Фасцинантна открића антрополога и зоолога Д. Мориса у сфери сексуалности човека, презентирана на један нов, научно крајње отворен и високо хуманистички начин. Својим широким, научно толерантним приступом човеку (иако човеку као животињи) ова се књига сама сврстава у најлепша дела људског ума. Сваки образован човек који пажљиво прочита ову књигу мора да се осети ментално здравијим, као друштвено биће јачим и, наравно, образованијим.

Издавачка радна организација „Просвета“ — ООУР Издавачки завод „Југославија“, такође вам препоручује књиге из нове библиотеке „Цепна књига из уметности“.

1. Габријела Штернер:
ЈУГЕНДСТИЛ 200.—
2. Хеијо Клајн:
МАЛИ ЛЕКСИКОН
ШТАМПАРСТВА
И ГРАФИКЕ 250.—
3. Карин Томас:
МАЛИ ЛЕКСИКОН
УМЕТНОСТИ
XX ВЕКА 200.—
4. Фриц Баунгарт:
МАЛИ ЛЕКСИКОН
АРХИТЕКТУРЕ ... 230.—

ЈЕДИНСТВЕН, У НАУЦИ ДОСАД НЕИСТРАЖЕН ПРИСТУП ЧОВЕКУ

(прослављеног аутора дела „Голи мајмун“)
Превео с енглеског: Александар Саша Петровић

ИЛУСТРОВАНО са 470 фотографија — 290 у боји и око 250 цртежа, гравура и дијаграма.
Формат 22 x 28,5 см.
Цена 780.— динара.

Непотребно прецртати
ПЗ. 7. XI. 1980.

(Место и датум)

Издавачка радна организација „Просвета“, 11001 Београд, Добрачина 30.
Поштански фах 555, телефон: 642-772.

Поручујем следеће књиге:

1. Дезмонд Морис: ОТКРИВАЊЕ ЧОВЕКА — 780.—
2. Габријела Штернер: ЈУГЕНДСТИЛ — 200.—
3. Хеијо Клајн: МАЛИ ЛЕКСИКОН ШТАМПАРСТВА И ГРАФИКЕ — 250.—
4. Карин Томас: МАЛИ ЛЕКСИКОН УМЕТНОСТИ XX ВЕКА — 200.—
5. Фриц Баумгарт: МАЛИ ЛЕКСИКОН АРХИТЕКТУРЕ — 230.—

Износ од динара обавезујем се исплатити:

а) Одједном — паузећем

(плаћање поштару приликом пријема књига)

б) На отплату у једнаких месечних рата (најмања рата 150.— динара), са 8% годишње камате, почев од наредног месеца увек са уплатницама добијени од „Просвете“.

У случају спора уговорена је надлежност V општинског суда у Београду.

(Презиме, име оца и име)

(Занимање, назив и телефон радне организације ако је купац у радном односу)

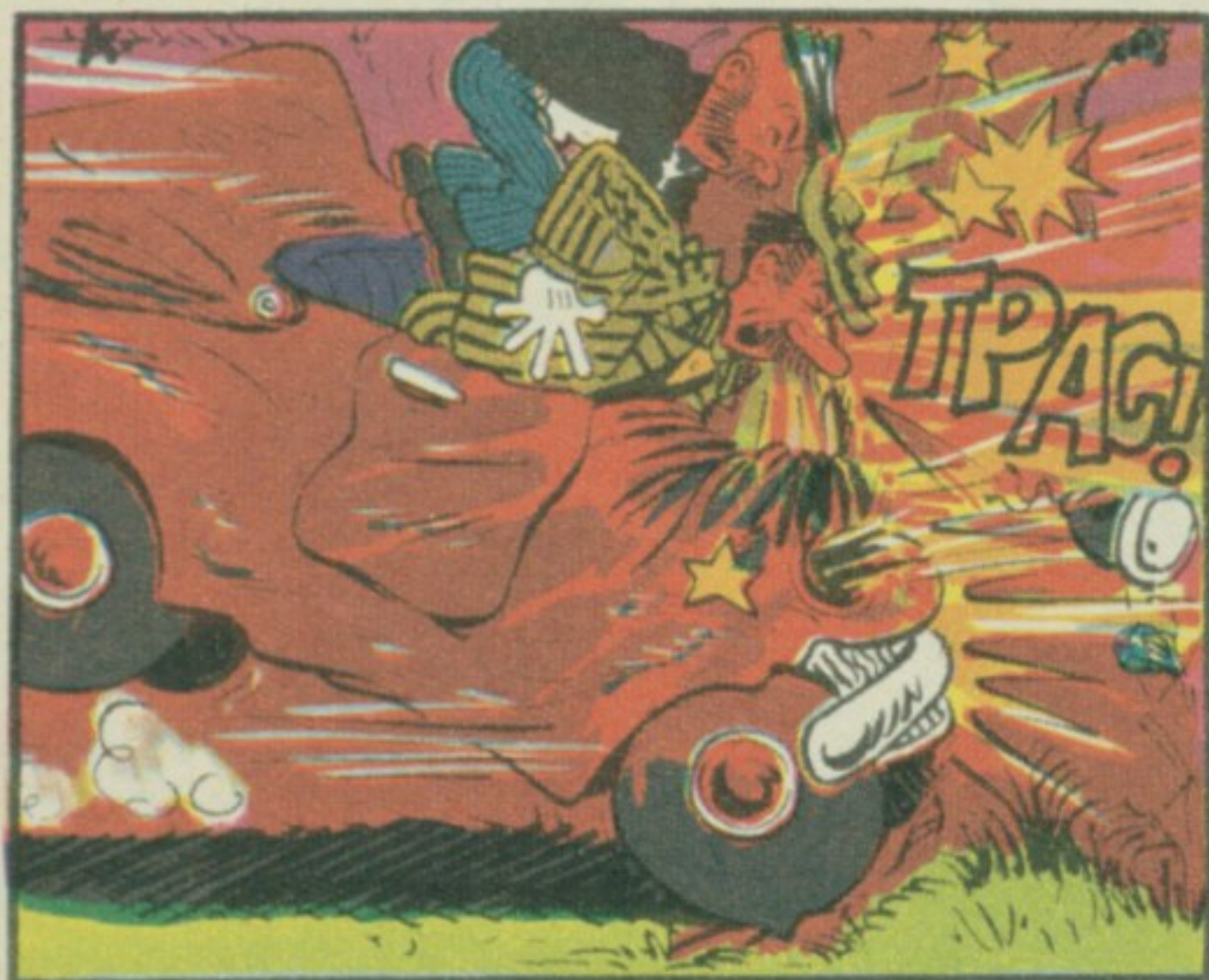
(Број поште, место, адреса и телефон у стану)

(Овера радне организације, за пензионере чек од пензије, ако се купује на отплату)

(Својеручни потпис, број личне карте, издате од СУП-а)

САЧЕКАЈТЕ ПРОСВЕТИНЕ УПЛАТНИЦЕ!

РИЛЕ И ГИЛЕ

НОВА ПОГОДНОСТ ЗА ПРИЈАТЕЉЕ TBE^a

Драги пријатељи PEZ-а.

Овог пута смо у могућности да ти понудимо PEZ-беџ којим ћеш украсити своју мајицу, а приказан је на слици.

Урадили смо само 5.000 комплета, па због тога požури
са наруџбом.

Наша адреса је: ПРИЈАТЕЉ РЕЗ-а 61111 ЛЈУБЉАНА,
пп 8

Износ од 30 динара, платићеш поштару по пријему бецера.

Купон испуни (штампаним словима) исеци и налепи на дописницу

Презиме и име

Улица и кућни број

Место становања

поштански број

кон.

Датум рођења

HP Kolinska

ПОЛИТИКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Зраци Забавнице,

УЏБЕНИКА ЕСПЕРАНТА ИПАК ИМА!

У једном од ваших прошлих бројева прочитали смо питање читаоца који је желио да набави уџбеник есперанта као и ваш одговор да га у књижарама Београда нема. Желимо да вас информисамо да у Србији уџбенике за учење есперанта можете набавити у Савезу за есперанто СР Србије, Београд, Теразије 42, у есперантским друштвима широм Југославије или, пак, у нашој установи — „Међународном центру за услуге у култури“, Амрушева 5/1 (Загреб) која је и издавачка кућа есперантске литературе. Моментално располажемо „Уџбеником за есперанто“ (др Maguzzi) по цијени од 30 динара и „Вјежбаницом за учење есперанта“ по цијени од 25 динара, као и разним издањима рјечника.

Уз другарски поздрав
prof. Јудита Реџ Худечек

13 НАЈВЕЋИХ

Желио бих да знам тринаест највећих градова у нашој земљи и да ли код нас постоји смртна казна?

Мирка Б.
Маглај

Твоје, на изглед једноставно питање, довело нас је у недоумицу: да ли тебе интересују градови највећи по броју становника или по површини коју заузимају? Пошто то нисмо одгонетнули, даћемо ти оба одговора. По попису извршеном 1971. године највише становника имао је Београд а затим Загреб, Скопље, Сарајево, Љубљана, Нови Сад, Ниш, Сплит, Марибор, Ријека, Бањалука, Приштина, Суботица и Лесковац. Вероватно си приметила да смо уместо тринаест навели четрнаест градова: разлог је тај што тринаесто место заузимају два града, Суботица и Лесковац, који имају исти број становника.

Кад је у питању површина на којој се простиру поједини градо-

ви, „ранг-листа“ највећих изгледа засвим друкчије: на првом месту је Београд а за њим следе Никшић, Сарајево, Скопље, Битољ, Прилеп, Госпић, Титов Велес, Краљево, Титовград, Пљевља, Зрењанин и Мостар.

Смртна казна у нашој земљи још није укинута и предвиђа се за најтеже случајеве тешких кривичних дела.

ОБРАТИ СЕ КАРТИНГ КЛУБУ!

Молим те да ме обавестиш да ли и где у Београду могу да се добију планови за израду картинга?

Дејан Фукс,
7. јули С-30/1
Лозница

Обрати се на адресу: Ауто-мото спортско друштво „Београд“, Алексе Дејовића 13, 11000 Београд са назнаком „за картинг клуб“.

УПРАВЉАТИ, АЛИ КАКО?

Био бих ти веома захвалан кад би написао нешто о кибернетици. Каква је то наука, чиме се бави?

Горан из Врања

Кибернетика је реч грчког порекла а означава област научног истраживања која се бави заједничким принципима управљања, преноса и обраде података у новим врстама техничких конструкција и биолошким системима. У њен домен спадају не само сва истраживања ове врсте већ и то како да се техничка достигнућа користе у медицинске сврхе. Научна основа за појаву кибернетике били су успеси електронике и аутоматике покренути развојем нових система за откривање и праћење покретних циљева. Од посебног значаја за ову науку су појава електронских рачунара и постављање јединствене теорије преноса свих видова информација. Електронски рачуњски аутомати су потпуно нова класа машина и њихова појава означава продор аутоматике у домене интелектуалне делатности.

Теорија информација указала је да је пренос говора, музике, слике или било којих других података јединствен: математички апарат

теорије информације омогућава да се тачно утврди ефикасност и верност преносних канала. Из овога је проистекло питање да ли се принципи преноса информација у живим бићима „подударају“ са принципима одговарајућих појава у техници. Научни смисао кибернетике лежи у одговору на питање да ли је могуће изградити заједничку теорију управљања биолошким и техничким системима при чему се немају у виду класичне машине. Совјетски научници дефинишу кибернетику још „општије“: они покушавају да нађу заједничке црте свих ситуација у којима треба управљати, руководити и усмеравати процесима, па се отуда у њиховој литератури и помиње биолошка, техничка и економска кибернетика. Заједнички проблем који се јавља код свих сложенијих система управљања је да ли су постигнути најповољнији услови рада, односно најрационалније коришћење средстава.

БЕСПЛАТНА ОПЕРАЦИЈА

Молим те да ми кажеш где се код нас може извршити пластична операција носа, са колико гудина и колико стаје?

Елвира С.
Брод код Фоче

Извршио бих пластичну операцију носа. Да ли у Југославији постоји град где бих то могао учинити?

Едуард Лазић,
Велебитска 22
Задар

Пластичне операције носа врше се на клиници за ухо, нос и грло у Вишеградској 28 у Београду, Војно медицинска академија, Пастерова 2, такође и Другој хирушкој у Вишеградској 26, у Београду. Операције носа раде се после 18. године. Ако лекар констатује да вам је помоћ неопходна, било из здравствених или психолошких разлога, операција се не плаћа.

ПОСЛЕДЊИ РАЗРЕД У АМЕРИЦИ

Јављам ти се већ трећи пут и молим те да ми бар сад одговориш на питање које не интересује само мене већ и велики број мојих другова: ко врши међународну размену ученика и са којим земљама?

Симеон Симеоновски,
Скопље

Међународна размена ученика врши се преко Бироа за међународну размену омладине и студената Југославије. Једина земља са којом се за сада та размена обавља су Сједињене Америчке Државе. Постоје два програма: PIE и FS. Први важи само за ученике четвртог разреда средње школе кој тај, последњи разред, заврша-

вају у одговарајућим америчким школама. Дипломе које тамо стекну верификују се код нас и са њима може равноправно да се учествује на конкурсима за упис на факултет. За време једногодишњег боравка у САД, обезбеђен је смештај у породици. Број „размењених“ ученика није сваке године исти и зависи од уговора који наша земља начини са САД. Тако је ове године у Америку отпутао 31 омладинац а за следећу се предвиђа да ће само двадесетак.

Конкурс за кандидате за размену објављује се средином децембра на страницама дневних листова, најчешће „Политике“. Свим пријављеним Биро шаље формуларе које треба попунити. На основу њих, комисија од пет чланова контактира са кандидатом, његовом породицом и школом и на основу тога даје своје мишљење.

Ове године аранжман PIE програма стајао је 56 хиљада динара, нових наравно.

FS програмом предвиђа се боравак ученика у САД који траје три месеца.

За потпунија обавештења обрати се Бироу за међународну размену омладине и студената Југославије који се налази у Улици Моше Пијаде 12 у Београду.

ИВАНА ИЛИ ЈОВАНКА

Недавно сам читала роман „Звезда је рођена“. Главна личност је глумица која је у неком комаду играла Ивану Орлеанску. Интересује ме да ли су Ивана Орлеанска и Јованка Орлеанка једна те иста личност?

Бранкица Мијатовић,
Танаска Рајића 14
Панчево

Ивана Орлеанска и Јованка Орлеанска су само два начина како се код нас интерпретира име једне личности. Наиме, на језичком подручју СР Србије користи се име Јованка а СР Хрватска — Ивана. Оба су превод француског Jeanne d'Arc.

ЛЕПОТИЦА БЕЗ ИЗБОРА

Дуго година смо твоји верни читаоци, па те зато молимо да нам испуниш једну жељу: на име, наша породица је прилично велика, поред тате и маме ту су још три сестре и два брата, и сви ми желимо да најстарију сестру пријавимо на неки конкурс за избор лепотице. Она је веома лепа, не само по мишљењу нас него и других. Верујемо да би на једном таквом такмичењу имала много успеха. Једини проблем који нас мучи је то што не знамо где се одржавају избори за лепотицу Југославије, републике или неког региона. Можеш ли ти да нам помогнеш и кажеш нам коме да се обратимо?

Перица, Милица и Зорица П.
Ниш

Шансе ваше сестре да понесе ленту мис Југославије или бар неке од пратиља готово да уопште не постоје. Избори за најлепшу девојку наше земље не одржавају се већ пет година и, како су нас обавестили људи који су се бавили организацијом све приредбе,

нема изгледа да се она у догледно време обнови. Кад су у питању сличне приредбе регионалног, односно локалног карактера, ни ту ствари не стоје много боље. Тако је, рецимо, прошле године прекинута традиција избора „Мис нарциса“ који се сваке године у пролеће одржавао на Дивчибарама.

ЗА КАНУ ЈЕ ЛАКО

Желио бих да ми одговорите где могу набавити кану или кајак једносед и по којој цијени?

Фериз Ибрахимовић,
Ул. М. Тита 66
Јања

У продавници „Елан“ на Новом Београду сазнали смо да повремено добијају кану двосед (тренутно га нема у продаји) и да стаје 11 610 динара. Кајак једносед не може да се нађе ни у једној београдској продавници, јер га, како су нам рекли, ниједна фабрика не производи серијски. Једини начин да до њега дођеш је да га наручиш код неког столара.

ЉУТИЋ ДА СЕ НЕ ЉУТИ

Не знам шта да радим са кућним љубимцем, малом корњачом коју сам нашао на путу враћајући се с мора. За сада сам је сместио у картонску кутију са бусењем траве. Приметио сам да све ово време од када сам је нашао није пила воду, па ме интересује зашто? Зар није жедна? Што се тиче хране, једе траву, парадајз, шљиве и хлеб али бих волео да знам да ли треба још нешто да јој дајем? Како да је чувам у току зиме: да ли ће јој бити хладно на тераси где је иначе држим пошто у стану нема места?

Саша Шилер,
Саве Бурића 5
Земун

Имам малу корњачу али не знам чиме да је храним: шта ми саветујеш? И још нешто: може ли да објавиш адресу неке установе која се бави проучавањем минерала, камења и других материјала из природе?

Драган Митровић,
Ердевик

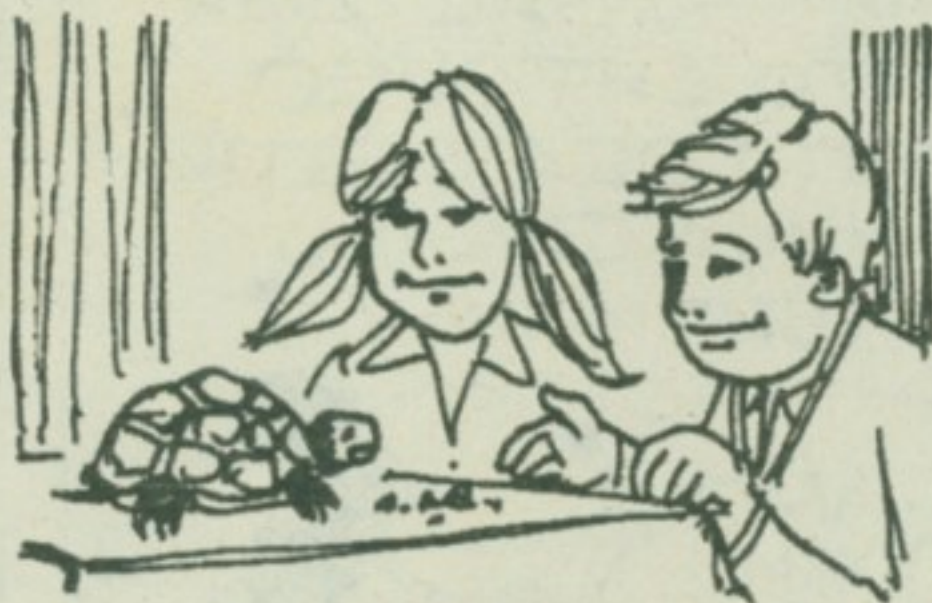
Корњача спада у сваштоједе: храни се углавном листовима различитих биљака али радо поједе и псено парче меса. Да сама лови не може јер је спора. Воду веома ретко пије и то за време великих жега јер је иначе сасвим довољно налази у сочном лишћу којим се храни. Сувишну воду из организма избацују само мокраћом јер код ње, као код других живо-

тиња, испаравање са површине тела не постоји. Као посласицу можете да им понудите љутић а ако сте у прилици дајте им од баштенског цвећа петунију.

Ваше љубимце спадају у животиње код којих је температура тела у директној зависности од температуре ваздуха. Управо због тога корњача са доласком хладнијих дана постаје грома и тражи заклоњено место за зимски сан. Оне које живе на слободи, закопавају се у земљу и ту остају непомичне до пролећа. Корњаче које живе у кући најбоље је оставити у хладној просторији и нечим их покривати.

На крају, одговор Драгану.

Прсучавањем минерала бави се Институт за испитивање материјала СР Србије, односно његов ООУР Центар за камен и керамику у Улици Војводе Мишића 43 у Београду.

НИЈЕ БИЛО ДРУКЧИЈЕ

Волео бих да знам да ли је Вршац некада имао ознаку свог града на регистарским таблицама аутомобила? Знам да сада носи ознаку Панчева. Ако је некада било друкчије, зашто више није тако?

Ненад Стојановић,
Булевар 23. октобра 25/1
Нови Сад

Вршац никада није имао своју ознаку на регистарским таблицама.

КАКО НА ДАСКЕ?

Желео бих да сазнам како се постаје глумац?

Слободан Јаковљевић,
Љутице

Да би постао глумац, није довољно да то само желиш, потребно је и да имаш таленат, одређене склоности и способности за ову врсту уметничког занимања. Уобичајени, мада не и обавезни пут ка позоришним даскама, води кроз осмогодишњу и школу усмереног образовања до Факултета драмских уметности, односно његове Групе за глуму.

НЕ ЗНАМО БАШ СВЕ!

Молим те да објавиш адресу неког шведског часописа за младе у којем бих могао да дам мали оглас. Надам се да ћеш ми одговорити јер ми је ово од огромне важности.

Симеон Симеоновски,
Партизанска 14
Скопље

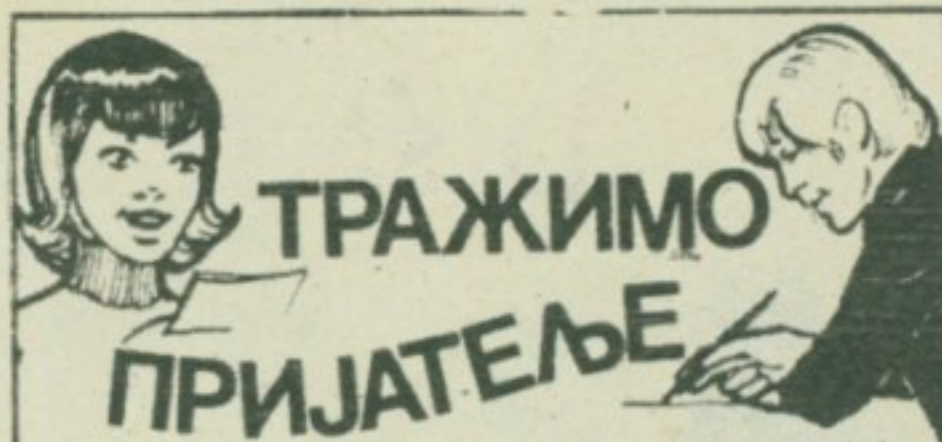
Редакција не располаже ниједном адресом која би тебе интересовала, али ипак објављује твоје писмо у нади да ће ти помоћи неко од наших читалаца који трснутно бораве у Шведској.

ИЗГЛЕД НЕ ОДАЈЕ СТАРОСТ

Интересује ме да ли се само по изгледу биљке може закључити када је пресована?

Сабина из Сарајева

Не може

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Михаил Ключнов, СССР, Москва 109044, Воронцовскаја ул. 32/36 кв 29 — 15 година, жели да упозна вршњаке у Југославији, сакупља маркице и музичке часописе

Наташа Кохи, 41000 Загреб, Франкопанска 22/2 — тражи пријатељицу из Београда или ближе околине и да је навијач Црвене звезде као и она, у обзир долазе оне између 10 и 13 година

Кривошеј Игор, СССР, 244000 г. Суми, Лењина 106, кв 70 — 18 година, студент, сакупља постере, значке и музичке часописе. Дописивање на руском и српскохрватском језику

Сандра Станчић, 16000 Лесковац, насеље Дубочица С-11/16 — 12 година

Олга Еремић, 23200 Зрењанин, Душана Васиљева 28 — 15 година, воли класичну и модерну музику

Валентина Мигреска, 97300 Охрид, Пирин Планина 64 — воли све што воле млади

Слободанка Вуковић, 21201 Руменка, Д. Радујкова 66 — 14 година

АКО НЕМАТЕ

КОЛОР-ТЕЛЕВИЗОР,

ПОТРАЖИТЕ ГА СВАКОГ

ЧЕТВРТКА У ЕНИГМАТСКОМ

ЛИСТУ

МОЗАИК

У НОВОМ БРОЈУ:

- НОВО КОЛО ВЕЛИКЕ НАГРАДНЕ ИГРЕ
- РЕШЕЊЕ И КОЛА — (НЕ)ОБИЧНИ МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ
- ИМЕНА ДОБИТНИКА
- КОЛОР-ТЕЛЕВИЗОРА
- И ЈОШ 39 ЛЕПИХ НАГРАДА

МОЗАИК

У СВАКОМ БРОЈУ 4 ПИТАЊА — 40 НАГРАДА!

WALT
DISNEY

МИКИ

ЖУРИМ
КОД
МИНИ...

ЗВАЛА МЕ ЈЕ
НА РУЧАК!

АЛИ ЈЕ РЕКЛА ДА ПО-
НЕСЕМ И СВОЈ
АЛАТ... ЗА
СВАКИ
СЛУЧАЈ!

ОХ, МИКИ! БАШ ДО-
БРО ШТО СИ ПОНЕО
АЛАТ! ОВА СТЕПЕ-
НИЦА СТАЛНО
ШКРИПИ!

САМО
УЖИ-
ВАЈ!

КРРРРК!

Distributed by King Features Syndicate.

ШКРИП!

ШКРИИИП!

БАМ!

БАМ!

Copyright © 1980
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

МИНИ, КАЖИ
ДРАГИЦКА! ГО-
ТОВО ЈЕ!

ОХ, ЗА ИМЕ СВЕТА!
ТО НИЈЕ БИЛА ДАСКА
ВЕК МОЈЕ НОВЕ
САЛОНКЕ!

ШКРИП!